

Protokoll fört vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde måndagen den 27 november 2023

Tid:

kl. 16:00-21:00

Lokal:

Rådssalen

Närvarande:

Se bilaga

§§1-27

Justerat den 4 december 2023 Anslaget den 5 december 2023

Cecilia Brinck

Sara Stenudd

Karin Wanngård

Hans Altsjö
Sekreterare

ÄRENDELISTA

- §1 Bordläggning av interpellationer och ändring av föredragningsordning
- §2 Interpellation av Jan Jönsson (L) till social- och trygghetsborgarrådet Alexander Ojanne (S) angående uppföljningen av omhändertagna och placerade barns betyg
- §3 Interpellation av Dennis Wedin (M) till stadsbyggnads- och idrottsborgarrådet Jan Valeskog (S) om småhus i Stockholms stad
- §4 Interpellation av Jan Jönsson (L) till social- och trygghetsborgarrådet Alexander Ojanne (S) angående bristande samverkan mellan skolan, socialtjänsten och polisen i Skärholmen
- §5 Nya interpellationer
- §6 Frågestund
- §7 Mötet öppnas
- §8 Närvaro
- §9 Justering
- §10 Anmälningsärenden till kommunfullmäktige år 2023
- §11 Valärenden i kommunfullmäktige 2023
- §12 Uppföljning av budget 2023 - Tertialrapport 2 med delårsbokslut per den 31 augusti
- §13 Taxa för vatten och avlopp 2024
- §14 Taxa för avfall under kommunens ansvar 2024
- §15 Revidering av taxa för miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet enligt miljöbalken och livsmedelslagstiftningen samt ny taxa enligt lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg
- §16 Genomförandebeslut gällande Stockholm Vatten AB:s projekt Ny huvudvattenledning Jeriko-Långsjön

- §17 Projekt Anläggande av en 11-spels konstgräsplan, utegym och servicebyggnader på Årstafältet, del av fastigheten Årsta 1:1
- §18 Stockholms stads barnombudsmans rapport 2023
- §19 Revidering av riktlinjer för budget- och skuldrådgivning
- §20 Projekt Cykel- och gångbanor Drottningholmsvägen
- §21 Program för energibesparande armaturbyte belysning 2024-2029 - Inriktningsbeslut, Program för energibesparande armaturbyte belysning etapp 1 2024-2025 - Genomförandebeslut
- §22 Reviderat genomförandebeslut gällande AB Familjebostäders nyproduktion av bostäder och lokaler i fastigheterna Filmen och Lådkameran, Bandhagen
- §23 Reviderat inriktningsbeslut gällande AB Familjebostäders nyproduktion av bostäder och lokaler i projektet Postgården, Årsta
- §24 Motion om att införa ett digitaliseringsutskott
- §25 Bordläggning av motioner
- §26 Nyväckta motioner
- §27 Mötet avslutas

§ 1
Bordläggning av interpellationer och ändring av
föredragningsordning

Kommunfullmäktige bordlägger interpellationerna som redovisas i punkterna 1, 3-4 och 6-8 i kungörelsen. Punkten 37 i kungörelsen behandlas före punkten 13 i kungörelsen.

§ 2**Interpellation av Jan Jönsson (L) till social- och trygghetsborgarrådet Alexander Ojanne (S) angående uppföljningen av omhändertagna och placerade barns betyg**

KS 2023/888

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Jan Jönsson (L) har ställt en interpellation till social- och trygghetsborgarrådet Alexander Ojanne (S) angående uppföljningen av omhändertagna och placerade barns betyg.

Kommunfullmäktige beslutade den 4 september 2023 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Ojanne (S) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

§ 3

Interpellation av Dennis Wedin (M) till stadsbyggnads- och idrottsborgarrådet Jan Valeskog (S) om småhus i Stockholms stad

KS 2023/930

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Dennis Wedin (M) har ställt en interpellation till stadsbyggnads- och idrottsborgarrådet Jan Valeskog (S) om småhus i Stockholms stad. Kommunfullmäktige beslutade den 4 september 2023 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Valeskog (S) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

§ 4

Interpellation av Jan Jönsson (L) till social- och trygghetsborgarrådet Alexander Ojanne (S) angående bristande samverkan mellan skolan, socialtjänsten och polisen i Skärholmen

KS 2023/1099

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Jan Jönsson (L) har ställt en interpellation till social- och trygghetsborgarrådet Alexander Ojanne (S) angående bristande samverkan mellan skolan, socialtjänsten och polisen i Skärholmen. Kommunfullmäktige beslutade den 16 oktober 2023 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Ojanne (S) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

§ 5 Nya interpellationer

Beslut

1. Interpellationerna får ställas.
2. Interpellationerna bordläggs.

Nya interpellationer

1. Interpellation av Jan Jönsson (L) till finansborgarrådet Karin Wanngård (S) om majoritetens syn på sitt demokratiska uppdrag. Rotel I. Dnr KS 2023/1232
2. Interpellation av Jan Jönsson (L) till finansborgarrådet Karin Wanngård (S) om förebyggande arbete för att bekämpa högerextrema "active clubs" i Stockholms stad. Rotel I. Dnr KS 2023/1273
3. Interpellation av Jan Jönsson (L) till finansborgarrådet Karin Wanngård (S) om arbetet mot antisemitism i Stockholms stad. Rotel I. Dnr KS 2023/1274
4. Interpellation av Ashna Ibrahim (C) till miljö- och klimatborgarrådet Åsa Lindhagen (MP) om snödumpning. Rotel IX. Dnr KS 2023/1288

§ 6 Frågestund

Fråga 1

Borgarrådet Wedin (M) ställer en fråga om Rålambshovsparken.

Borgarrådet Wanngård (S) svarar på frågan.

Fråga 2

Gabriel Kroon (SD) ställer en fråga om byggplanerna på Orrfjärdsgatan.

Borgarrådet Valeskog (S) svarar på frågan.

Fråga 3

Borgarrådet Jönsson (L) ställer en fråga om säkerheten för utsatta grupper i Stockholm.

Borgarrådet Wanngård (S) svarar på frågan.

Fråga 4

Jonas Naddebo (C) ställer en fråga om anläggningar inom idrotten.

Borgarrådet Valeskog (S) svarar på frågan.

Fråga 5

Nike Örbrink (KD) ställer en fråga om modersmålsundervisningen i staden.

Borgarrådet Bjuggren (S) svarar på frågan.

Fråga 6

Borgarrådet Hedin (M) ställer en fråga om trygghetsprogrammet.

Borgarrådet Ojanne (S) svarar på frågan.

Fråga 7

Anders Edin (SD) ställer en fråga om förtätning av grönytor.

Borgarrådet Valeskog (S) svarar på frågan.

Fråga 8

Borgarrådet Jönsson (L) ställer en fråga om hur staden ska motverka kriminella aktörer kopplat till stadens verksamheter och projekt.

Borgarrådet Wanngård (S) svarar på frågan.

§ 7
Mötet öppnas

**§ 8
Närvaro**

Närvaro, se bilaga 1.

**§ 9
Justering**

Förste vice ordföranden Cecilia Brinck (M) och andre vice ordföranden Sara Stenudd (V) justerar dagens protokoll tillsammans med Karin Wanngård (S). Justering sker den 4 december 2023.

§ 10
Anmälningssärenden till kommunfullmäktige år 2023

KS 2023/8

Beslut

Följande ärende anmäls till kommunfullmäktige:

Revisorernas bedömning av Stockholms stads delårsrapport 2023
KS 2023/1221

§ 11 Valärenden i kommunfullmäktige 2023

KS 2023/4

Beslut

1. Avsigelser och entlediganden godkänns.
2. Val förrättas för att utse ny person till uppdrag enligt valberedningens förslag.
3. Om inte annat framgår inträder den senast valda ersättaren sist till tjänstgöring för sitt parti.
4. Om en ersättare/suppleant utses till ordinarie ledamot, utses en ny ersättare/suppleant.
5. För avsägelse i kommunfullmäktige hemställs om ny sammanräkning hos länsstyrelsen.
6. Vakanser bordläggs.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller valärenden i kommunfullmäktige 2023.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens och valberedningens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt förslaget.

§ 12**Uppföljning av budget 2023 - Tertialrapport 2 med delårsbokslut per den 31 augusti**

Samt ärenden som sambehandlas med tertialrapport 2

Underlag för budget 2024 med inriktning 2025 och 2026 samt framställan om sociala merkostnader år 2024 för SHIS kärnverksamhet samt uppdraget om nyanlända, dnr KS 2023/598

Finanspolicy för kommunkoncernen Stockholms stad 2023, dnr KS 2023/885

Personaladministrativ befogenhetsfördelning (PAF 2023), dnr KS 2023/935

Projekt Lisa 2.0, dnr KS 2023/1053

Centrala upphandlingar inom företagshälsovård/arbetsmiljö- och hälsoområdet, dnr 2023/875

Fördelning av elstöd, dnr KS 2023/637

Anmälan av tertialrapport 2 2023, Storstockholms brandförsvaret, dnr KS 2023/1016

Avstämning av mål och budget 2023 för Norra innerstaden stadsdelsnämnd, Järva stadsdelsnämnd samt förskolenämnden, dnr KS 2023/749

Undantag från kravet att tillgängliggöra särskilda värdefulla dataset avgiftsfritt, dnr KS 2023/1011

Ansökan om kompetensutvecklingsmedel från arbetsmarknadsnämnden, dnr KS 2023/1027
KS 2023/856

Beslut

1. Delårsbokslut per den 31 augusti 2023 för Stockholms stad godkänns.
2. Redovisade avsättningar om 624 mnkr godkänns.
3. Basnyckeltal med utfall för år 2022 godkänns enligt bilaga 5 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
4. Utdelning från koncernen Stockholms Stadshus AB, 556415-1727, fastställs till 1 440 mnkr för år 2023.
5. Personaladministrativ befogenhetsfördelning, PAF 2023, (dnr KS 2023/935) godkänns enligt bilaga 6,

- enligt vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
6. Personaladministrativ befogenhetsfördelning, PAF 2016 (dnr 2016/000874) upphör därmed att gälla då Personaladministrativ befogenhetsfördelning, PAF 2023 godkänns.
 7. Finanspolicy för kommunkoncernen Stockholms stad 2023 (dnr KS 2023/885) inklusive däri angivna ramar för total extern upplåning och intern utlåning samt borgensåtagande för kommunkoncerninterna motparter fastställs, enligt bilaga 7 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och börjar gälla från den 1 januari 2024, enligt vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
 8. Kommunstyrelsen ska genomföra tre centrala upphandlingar (dnr KS 2023/875), enligt vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, inom företagshälsovård/arbetsmiljö- och hälsoområdet:
 - a. Krisstöd
 - b. Stöd och utredning vid misstanke om kränkande särbehandling
 - c. Stöd till medarbetare och outplacement.
 9. Kommunstyrelsen ska i de centrala upphandlingarna inom företagshälsovård/arbetsmiljö- och hälsoområdet (dnr KS 2023/875) besluta om upphandlingsdokument, tilldelning av kontrakt, avbrytande av upphandling, avtalstecknande, eventuella förlängningar, förändringar, kompletteringar och/eller tillägg till avtalen utifrån affärsmässiga grunder, samt hävning av avtal, enligt vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
 10. Bolagen inom Stockholms stad ska bjudas in att delta i de tre centrala upphandlingarna (dnr KS 2023/875) inom företagshälsovård/arbetsmiljö- och hälsoområdet, enligt vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
 11. Kommunstyrelsen medges finansiering om 75 mnkr för projekt LISA 2.0 för 2024-2027 (dnr KS 2023/1053), enligt vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande. Finansiering sker genom disposition av eget kapital.
 12. Regeringens elstöd till Stockholms stad om 20 mnkr (dnr KS 2023/637) fördelas enligt vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
 13. I enlighet med 4 kap. 6 § i lagen (2022:818) om den offentliga sektorns tillgänglighetsförbättring beslutas om undantag från kravet på avgiftsfritt tillgänglighetsförbättring om en tidsbegränsad period om

högst två år från den dag då genomförandeförordningen träder i kraft (dnr KS 2023/1011), enligt vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande. Beslutet är giltigt till den 9 februari 2025.

14. Arbetsmarknadsnämnden beviljas kompetensutvecklingsmedel om högst 37 mnkr (dnr KS 2023/1027) enligt vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och nämndens ansökan, bilaga 9 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Liberalerna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Uppföljning av budget 2023 - Tertialrapport 2 med delårsbokslut per den 31 augusti.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Wangård (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Jonas Naddebo (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Borgarrådet Jönsson (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Borgarrådet Fjellner (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.



§ 13

Taxa för vatten och avlopp 2024

Framställan från Stockholm Vatten AB

KS 2023/991

Beslut

Taxa för vatten och avlopp 2024, enligt bilaga till utlåtandet, fastställs att gälla från och med den 1 januari 2024.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Taxa för vatten och avlopp 2024.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Lindhagen (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 14

Taxa för avfall under kommunens ansvar 2024

Hemställan från avfallsnämnden

KS 2023/992

Beslut

Taxa för avfall under kommunens ansvar, i enlighet med avfallsnämndens förslag enligt bilaga 1 till utlåtandet, fastställs att gälla från och med den 1 januari 2024.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Taxa för avfall under kommunens ansvar 2024.

Förslag till beslut

Borgarrådet Lindhagen (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 15

Revidering av taxa för miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet enligt miljöbalken och livsmedelslagstiftningen samt ny taxa enligt lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg

Förslag från miljö- och hälsoskyddsnämnden
KS 2023/768

Beslut

Taxa för miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet enligt miljöbalken, livsmedelslagstiftningen samt ny taxa enligt lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg, bilagor 1-5 till utlåtandet, fastställs att gälla från och med den 1 januari 2024.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Revidering av taxa för miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet enligt miljöbalken och livsmedelslagstiftningen samt ny taxa enligt lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 16
Genomförandebeslut gällande Stockholm Vatten AB:s
projekt Ny huvudvattenledning Jeriko-Långsjön
KS 2023/959

Beslut

Genomförande av Stockholm Vatten AB:s projekt Ny huvudvattenledning Jeriko-Långsjön till en investeringsutgift i 2023 års prisnivå, enligt bilaga 3 till utlåtandet, godkänns.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Genomförandebeslut gällande Stockholm Vatten AB:s projekt Ny huvudvattenledning Jeriko-Långsjön.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 17**Projekt Anläggande av en 11-spels konstgräsplan, utegym och servicebyggnader på Årstafältet, del av fastigheten Årsta 1:1**

Genomförandebeslut

Framställan från idrottsnämnden och fastighetsnämnden
KS 2023/1058**Beslut**

1. Fastighetsnämnden medges rätt att genomföra projektet Anläggande av en 11-spels konstgräsplan, utegym och servicebyggnader på Årstafältet, del av fastigheten Årsta 1:1, till en investeringsutgift redovisad i bilaga till utlåandet.
2. Utgifterna för år 2023 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2024.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Projekt Anläggande av en 11-spels konstgräsplan, utegym och servicebyggnader på Årstafältet, del av fastigheten Årsta 1:1.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Lindblom (V) och Johan Heinonen (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 18
Stockholms stads barnombudsmans rapport 2023
KS 2023/731

Beslut

Stockholms stads barnombudsmans rapport 2023 godkänns.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Liberalerna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Stockholms stads barnombudsmans rapport 2023.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Sophia Granswed Baat (M), Sara Grolander (MP), Tina Kratz (V) och Ewa Carlsson Hallberg (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Jönsson (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 19

Revidering av riktlinjer för budget- och skuldrådgivning

Hemställan från socialnämnden

KS 2023/756

Beslut

Riktlinjer för budget- och skuldrådgivning enligt bilaga 1 till utlåtandet godkänns.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Revidering av riktlinjer för budget- och skuldrådgivning.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 20**Projekt Cykel- och gångbanor Drottningholmsvägen**

Reviderat genomförandebeslut

Framställan från trafiknämnden

KS 2023/1105

Beslut

1. Trafiknämnden medges rätt att fortsätta genomföra projekt Cykel- och gångbanor Drottningholmsvägen till en utgift om 65,0 mnkr och en inkomst om 12,0 mnkr.
2. Utgifterna för 2023 ska inrymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2024.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna och Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Projekt Cykel- och gångbanor Drottningholmsvägen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Svante Linusson (C), Martin Hansson (MP), Ulf Walther (S) och Tobias Johansson (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Gabriel Kroon (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i trafiknämnden.

Borgarrådet Wedin (M) och Destiny Zandi Lindgren (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.



§ 21**Program för energibesparande armaturbyte belysning 2024-2029 - Inriktningsbeslut, Program för energibesparande armaturbyte belysning etapp 1 2024-2025 - Genomförandebeslut**

Hemställan från trafiknämnden
KS 2023/1038

Beslut

1. Inriktning för Program för energibesparande armaturutbyte belysning 2024-2029 godkänns.
2. Trafiknämnden medges rätt att genomföra Etapp 1 (2024-2025) av program för energibesparande armaturutbyte belysning till en investeringsutgift om 115,0 mnkr.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Program för energibesparande armaturbyte belysning 2024-2029 - Inriktningsbeslut, Program för energibesparande armaturbyte belysning etapp 1 2024-2025 - Genomförandebeslut.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 22**Reviderat genomförandebeslut gällande AB
Familjebostäders nyproduktion av bostäder och lokaler i
fastigheterna Filmen och Lådkameran, Bandhagen**

KS 2023/909

Beslut

Genomförandet av AB Familjebostäders nyproduktion av bostäder och lokaler i fastigheterna Filmen och Lådkameran, med en investeringsutgift om 596 mnkr godkänns.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Reviderat genomförandebeslut gällande AB Familjebostäders nyproduktion av bostäder och lokaler i fastigheterna Filmen och Lådkameran, Bandhagen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Lindblom (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Per Rosencrantz (M), Jonas Naddebo (C) och Nike Örbrink (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas och Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 23**Reviderat inriktningsbeslut gällande AB
Familjebostäders nyproduktion av bostäder och lokaler i
projektet Postgården, Årsta**

KS 2023/910

Beslut

Inriktningen för AB Familjebostäders nyproduktion av bostäder och lokaler i projektet Postgården, med en investeringsutgift om 367 mnkr godkänns.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Reviderat inriktningsbeslut gällande AB Familjebostäders nyproduktion av bostäder och lokaler i projektet Postgården, Årsta.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Lindblom (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Per Rosencrantz (M), Jonas Naddebo (C) och Nike Örbrink (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas och Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 24

Motion om att införa ett digitaliseringsutskott

Motion av Karin Ernlund m.fl. (C)

KS 2022/1352

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om att införa ett digitaliseringsutskott.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Mats Berglund (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Claes Nyberg (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

**§ 25
Bordläggning av motioner**

Motionerna med nummer 32-36 i kungörelsen bordläggs.

§ 26
Nyväckta motioner

Följande motioner väcktes under perioden 7 november till den 27 november 2023:

1. Motion av Anette Hellström (M) om att utreda behovet av en ny sporthall i Mälarhöjden. Rotel II. Dnr KS 2023/1296

§ 27
Mötet avslutas

Plats	Ledamot	Ersättare	Parti	Ankom	Utgick
48	Burell, Olle	Lagerkvist Tranströmer, Britten	S	15:37	21:03
77	Brinck, Cecilia		M	15:54	21:03
47	Stenudd, Sara		V	16:49	21:00
56	Abdullahi Ali, Nassir		S	16:22	21:03
105	Ali Hassan, Shamso		V	17:35	21:01
42	Ali, Ismail		C	17:46	21:00
102	Aranda de Gutiérrez, Norma	Sinisalo, Carolina	S	15:02	21:03
92	Armstad, Stian	Nyberg, Berit	S	15:03	21:03
89	Badeli, Aida	Berglund, Mats	MP	16:50	21:03
96	Bengtsson, Frida		S	16:52	21:03
23	Bjuggren, Emilia		S	15:55	21:01
8	Boucher, Torun	Mayr, Marre	V	16:46	21:03
58	Carlsson Hallberg, Ewa		S	16:13	21:03
94	Carlsson, Alma		S	15:54	21:03
13	Cederschiöld, Anna	Randquist, Théréz	M	15:48	21:03
80	Edin, Anders		SD	16:36	21:01
53	Edlund, Ingela		S	15:56	21:01
67	Elmlund, Annika		M	17:29	21:03
95	Finnveden, Felix	Hansson, Curre	S	14:58	21:03
14	Forslund, Maurice		KD	17:47	21:03
69	Friberg, Annika		M	17:20	21:01
12	Granswed Baat, Sophia		M	17:58	21:03
103	Güler, Esme		S	17:14	20:42
52	Göransson, Anders		S	15:54	21:00
51	Hansson, Martin		MP	16:10	21:01
4	Hedin, Andréa		M	17:05	21:03
66	Hedrup, Tom		M	17:05	21:01
61	Heinonen, Johan		S	16:00	21:03
34	Hellström, Anette		M	17:05	21:03
106	Herrström, Cecilia		V	15:08	21:03
37	Hollis, Michaela	Lindgren, Destiny Zandi	KD	17:12	21:03
107	Holm, Jens		V	17:58	21:03
70	Hökmark, Christoffer		M	17:58	21:01
43	Ibrahim, Ashna	Hojem, Frank	C	17:00	21:03
19	Jacobsson, Kristin	Ershad Sarabi, Hamid	C	16:39	21:03
30	Jama, Hassan	Egeltoft, Hanna	V	16:49	21:03
88	Jama, Mansur	Grolander, Sara	MP	16:59	21:03
31	Johansson, Tobias		V	16:48	17:50
31	Johansson, Tobias		V	17:04	21:03
39	Jonlund, Rasmus	Fors, Emilie	L	16:47	21:03

Kommunfullmäktige 2023-11-27

79	Juntunen, Tapani	Johnsson, Mats	SD	15:33	21:03	Sida 36 (118)
18	Jönsson, Jan		L	15:57	21:03	
101	Kazinic, Elvir		S	17:10	21:03	
62	Kratz, Tina		V	15:58	21:03	
86	Kroon, Gabriel		SD	16:49	21:01	
81	Kroon, Julian		SD	16:48	21:03	
104	Körhan, Özlem	Jama, Hashim Mohamed	V	17:04	21:03	
36	Lennaárd, Fritz		M	17:38	21:01	
99	Lind, Andreas		S	16:05	21:03	
7	Lindblom, Clara		V	18:00	21:03	
60	Lindgren, Jimmy		S	15:54	21:03	
71	Lindström, Therese		M	16:50	21:03	
45	Linusson, Svante		C	17:43	21:00	
16	Ljung, Björn		L	17:18	21:01	
64	Ljuslin, Maria		V	17:58	21:03	
97	Lorentzi, Ulrika		S	16:32	21:01	
9	Mattsson, Alexandra	Ehrnström, Thomas	V	15:58	21:03	
63	Mjörnberg, Robert	Pittuco, Charlotte Lilja	V	16:55	21:03	
38	Modig, Aron		KD	17:58	21:03	
28	Mohammed, Rashid		V	16:54	21:03	
29	Mustonen, Maria		V	15:59	21:03	
20	Naddebo, Jonas		C	15:01	21:03	
41	Nilsson Söderström, Åsa		L	17:26	21:03	
32	Nilsson, Johan		M	17:23	21:03	
10	Nilsson, Jonas	Virro, Henrik	M	15:29	21:03	
44	Nyberg, Claes		C	16:30	21:03	
87	Obermüller, Cecilia		MP	16:11	21:03	
24	Ojanne, Alexander		S	15:55	21:03	
33	Paccamonti, Johan		M	17:49	21:03	
100	Palm, Ulrika		S	16:00	21:03	
98	Piazzolla, Catharina		S	17:10	21:03	
93	Rashid, Sona	Bustos, Emil	S	14:58	21:03	
91	Risberg, Eva	Schartner Giertha, Felicia	S	15:03	21:03	
72	Rosencrantz, Per		M	17:06	21:03	
90	Runsten, Magnus	Beer, Tomas	MP	15:39	21:03	
83	Salnikov, Sergej		SD	17:23	21:03	
27	Salvo, Maria-Elsa	Pettersson, Fredrik	S	15:30	21:03	
65	Sharaf Abdi, Ahmed		V	17:23	21:03	
54	Sjöberg, Ulla		S	15:55	21:03	
35	Sjölander, Henrik		M	17:44	21:01	
17	Smedberg-Palmqvist, Isabel	Wistrand, Hanna	L	16:58	21:03	
57	Stavling, Margareta		S	16:00	21:01	

Kommunfullmäktige 2023-11-27

50	Strömgren, Lars	Carlbom, Lisa	MP	16:46	21:03	Sida 37 (118)
74	Svanström, Sara		L	17:25	21:03	
84	Söderström, Leif		SD	17:41	21:03	
22	Valeskog, Jan		S	15:59	21:01	
26	Vikman Rindevall, Arvid		S	17:05	21:01	
85	Vinge, Linnéa	Nordström, Åke	SD	14:59	21:03	
55	Walther, Ulf		S	17:46	21:03	
21	Wanngård, Karin		S	15:58	21:03	
82	Wassermann, Emelie	Carlberg, Ann-Christine	SD	15:52	21:03	
5	Wedin, Dennis		M	16:07	21:03	
68	Wejke Norberg, Lou-Ann		M	17:32	21:01	
73	Werner, Hanna		M	17:19	21:03	
46	Wihlman, Thomas	Amofah, Patrick	C	16:49	21:03	
78	Åkerlund, Liliane		SD	17:08	21:03	
15	Örbrink, Nike		KD	17:52	21:03	
25	Österberg, Anders		S	15:01	21:03	
59	Österman, Gustav		S	16:38	21:03	
6	Fjellner, Christofer		M	17:05	21:03	
49	Lindhagen, Åsa		MP	17:59	19:23	

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 27 november 2023

§ 2 Interpellation av Jan Jönsson (L) till social- och trygghetsborgarrådet Alexander Ojanne (S) angående uppföljningen av omhändertagna och placerade barns betyg

Anförande nr 1

Borgarrådet O j a n n e (S): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 2

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! De omhändertagna barnen är Stockholms viktigaste barn av det skälet att vi har sagt att vi ska ta ett särskilt ansvar för dem eftersom deras föräldrar av olika anledningar inte förmår eller klarar av att göra det eller kanske till och med skadar sina barn.

Tyvärr är samhällsvården i Sverige rent generellt inte så välfungerande. Tvärtom finns det ganska många exempel på att den inte fungerar. Det handlar både om Statens institutionsstyrelse, som har platsbrist och enorma kvalitetsbrister, och om HVB-hem som drivs av oseriösa aktörer eller aktörer som inte tar sitt ansvar. Det gäller ibland även familjehem som inte har utretts tillräckligt och där detta leder till att barnen får flytta många gånger. Det kan också handla om att familjehemmen inte får rätt stöd.

I Stockholm har vi jobbat för att försöka förbättra situationen. Skolfam är ett viktigt exempel på en sådan verksamhet som verkar för att stödja barnen, inte minst i deras skolgång. Likväl visar statistiken att bara 23 procent av de unga som har varit placerade har en gymnasieexamen vid 20 års ålder, att jämföra med 78 procent för den ungdomsgrupp som aldrig har varit placerad. Jag tror att vi aldrig skulle acceptera en liknande skillnad för någon annan grupp.

Liberalerna har konsekvent under det senaste året och även tidigare försökt uppmärksamma situationen att vi behöver ha en tydligare uppföljning av dessa barn vad gäller skolgång, hälsa och tandstatus. Vi har tyvärr fått avslag på våra skrivelser av den rödgröna majoriteten, men vi ger inte upp hoppet om att det ska kunna bli en förändring ändå.

Därför ställer jag nu återigen frågan: Hur ser den konkreta planen ut för att vi i socialnämnderna och fullmäktige ska få bättre kontroll över hur det går för dessa barn?

Anförande nr 3

Borgarrådet O j a n n e (S): Fru ordförande! Tack, Jan Jönsson, för att du lyfter upp ett mycket viktigt område. Jag är glad över att vi båda delar ett engagemang här. Som du uttryckte det är detta våra viktigaste barn. Jag delar den uppfattningen, och jag vill vara väldigt tydlig: Det råder ingen skiljelinje mellan min och interpellantens utgångspunkter när det gäller omhändertagna barn och placerade barns rättigheter.

Jag anser, som interpellanten uttrycker det, att det är av yttersta vikt att både vår stad och samhället som helhet tar ett stort ansvar för barn som plockas bort från sina vårdnadshavares vård. Det är ett ansvar som inkluderar såväl skolgång som hälsa. Skolan är ett av de absolut viktigaste skyddsneten för barn och unga, och för de barn som omhändertagits och finns i samhällets vård är det särskilt viktigt att de får stöd att klara av skolan.

För att placerade barns och ungas rätt till utbildning och skolgång ska säkras krävs samverkan mellan socialtjänsten och skolan. Både socialnämnden och utbildningsnämnden arbetar därför nära stadsdelsnämnderna för att stödja deras arbete med att säkerställa att placerade barn får en kontinuerlig skolgång. Ett exempel på detta samarbete är stödmodellen SAMS, som ger vägledning och som alla stadsdelsnämnder följer för att säkerställa en obruten skolgång för placerade barn.

Jag är glad över att Jan i sitt inledningsanförande nämnde Skolfam, som är viktigt därför att det är en av de viktiga insatser vi gör. Vi hade budgetdebatt här i förra veckan, och vi konstaterade då att vi i budgeten för 2024 därför stärker arbetet med Skolfam med 4 miljoner kronor. För den som inte känner till Skolfam kan jag säga att det är en samverkansmodell för skolsatsning inom familjehemsvården. Skolfam omfattar alla stadens familjehemsplacerade barn som går i grundskolan och som är placerade inom Stockholms län.

Här är det viktigt att komma ihåg att vi gör denna satsning delvis för att vi under året har försökt jobba med att korta ned den kö som vi ärvde från det föregående styret men att vi inte riktigt har nått hela vägen fram. Vi ser därför ett behov av att utöka verksamheten ytterligare, för i dag kan man få köa i upp till tre månader innan man får det stöd man ska ha i Skolfam. Det är inte acceptabelt, och därför gör vi denna förstärkning.

Detta är ett viktigt arbete för majoriteten, och jag tycker att det är skönt att känna att det är ett viktigt arbete också för Liberalerna. Jag välkomnar mer samarbete i denna fråga, och jag är helt övertygad om att vi kommer att kunna nå långt tillsammans här.

Anförande nr 4

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Tack så mycket, socialborgarrådet Alexander, för detta svar!

En del i stadsledningskontorets svar på vår skrivelse i kommunstyrelsen om hur man skulle kunna följa upp dessa barn mer systematiskt utifrån skola, sjukvård, hälsa och tandstatus var att vi bör undvika att ha fler indikatorer i fullmäktiges tertialrapporter och verksamhetsberättelse. Det var ett argument mot att ha en sådan systematisk uppföljning.

Samtidigt är det min och Liberalernas uppfattning att det, när det gäller just de omhändertagna barnen, kanske inte är stadens administrativa system som ska gå först utan barnens rättigheter och deras väl och ve. Men det finns trots allt några indikatorer, och det handlar bland annat om uppföljningen av placerade barn som når målen i svenska, svenska som andraspråk, matematik och engelska i grundskolan. Där är målsättningarna för åren 2024–2026 satta till 75 procent, 75 procent respektive 76 procent.

Om man sedan tittar på hur målsättningar och indikatorer är satta för alla elever i årskurs 9 med godkänt i betyg i alla ämnen, alltså elever som inte är placerade, ser man att de är väsentligt högre: 82 procent, 83 procent respektive 84 procent för åren 2024–2026. Vi kan alltså konstatera att det skiljer sig mellan målsättningar och ambitioner här. Sida 40 (118)

Dessutom vet vi att det numera inte räcker med svenska, engelska och matematik för att bli behörig till gymnasiet, utan man behöver ha minst fem kärnämnen godkända. Det finns också andra krav för att komma in på yrkesprogram, som är den nivå som är lägst.

Jag undrar: Hur ser socialborgarrådet på denna ambitionsskillnad, så som den är uttryckt i budgeten, och skulle man kunna titta på några tydligare indikatorer så att vi kan följa upp dessa barn och få tydligt besked om hur det går för dem och hur den politik som vi bedriver i fullmäktige påverkar deras väl och ve?

Anförande nr 5

Borgarrådet O j a n n e (S): Fru ordförande! När det gäller hälsan hos barnen har vi tydliga riktlinjer från regionen om att vi ska se till att hälsoundersökningar och tandundersökningar görs innan placering sker. Ibland sker dock placeringar i ett väldigt akut läge, och då får undersökningarna vänta tills placeringen har genomförts och ibland tills man har landat i sin placering. Men ambitionen är alltid att det ska göras så fort som möjligt.

När det gäller den systematiska uppföljningen tror jag att interpellanten mycket väl vet hur det ligger till med de juridiska hinder och sekreteshinder som finns. Detta var något som politiken, om jag förstod rätt, under den föregående mandatperioden gav ett tydligt direktiv till socialförvaltningen att titta på och jobba med. Men man kom tillbaka och sa att det var inte möjligt utifrån just juridiska komplikationer och sekretess.

I stället pågår nu en nationell utredning hos Socialstyrelsen som vi i Stockholms stad följer mycket noga och som vi hoppas kan få eventuella lagändringar på plats eller åtminstone ge tydliga riktlinjer om hur vi ska jobba i kommunerna. Där befinner vi just nu, men jag återkommer till det som jag avslutade mitt förra anförande med, nämligen att jag tror att det finns en bred samsyn i denna fråga och att vi kommer att kunna jobba bra ihop och nära varandra. Detta är ingen höger- eller vänsterfråga som vi i denna sal behöver slita varandra i stycken över.

Anförande nr 6

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Jag håller med om att detta inte är en fråga där det behöver råda särskilt mycket politiska skiljaktigheter, men det är likväl en fråga som är jätteviktig för oss alla att uppmärksamma eftersom den gäller barn som vi i denna sal och de nämnder som ansvarar för deras väl och ve har ett särskilt ansvar för.

Jag håller med om att det ibland kan vara väldigt snabba beslut och händelser som gör att allt kanske inte hinns med direkt vad gäller hälsoundersökningar och sådant, men likväl är det viktigt att sådana kommer till stånd.

Det problem som jag upplever när jag är ute i stadsdelsnämnderna och frågar socialsekreterare är att inte heller stadsdelarna själva kan redovisa om hälsoundersökningar och tandkontroller görs. Ett tydligt belägg för detta är att många av barnen, när de så småningom hamnar på Sis, har fullt synlig karies och att en väldigt hög andel av dem har inte gått igenom vaccinationsprogrammen. Mer än hälften av barnen har alltså inte fått de vaccinationer som alla barn i Sverige ska få, och det tyder på att det finns mycket som behöver förbättras även vad gäller dessa punkter och som skulle behöva följas upp systematiskt.

Det stämmer också att vi försökte utreda denna fråga under den förra mandatperioden. Det var en av mina stora frustrationer att vi inte hann få det i mål. Min uppfattning då var att vi från stadens sida skulle testa den lagstiftning som finns.

Det argument som fanns var att vi inte kan sammanställa den här typen av information på aggregerad nivå eftersom det i dag bara är Socialstyrelsen som har det uppdraget, men samtidigt säger i princip alla experter på både högskolor och universitet med sociala institutioner att socialnämndens ansvar för dessa barn är så långtgående att det i dag egentligen inte finns något som hindrar att man plockar in och sammanställer de uppgifter som behövs för att säkra barnens hälsa och skolgång.

Jag skulle välkomna om vi, kanske till och med partiöverskridande, kan ta ett initiativ för att pröva lagstiftningen, om inte annat för att bevisa att den är väldigt knäpp utifrån barnens behov och rättigheter.

Anförande nr 7

Borgarrådet O j a n n e (S): Fru ordförande! Jag fortsätter gärna dialogen med Jan och med andra intresserade utanför denna sal efteråt. Vi kan kolla på alla möjligheter, men nu när det ändå pågår en nationell utredning tror jag att det är bäst att vänta in vad den säger, innan staden ger sig in i juridiska processer.

Vi är helt överens om att de barn som lyfts bort från sina vårdnadshavare och sätts i samhällets vård måste få den absolut bästa vården och den absolut bästa hjälpen att klara skolan. Jag instämmer i mångt och mycket i det som har sagts här under debatten och avser inte att ta upp mer talartid än så här.

§ 3 Interpellation av Dennis Wedin (M) till stadsbyggnads- och idrottsborgarrådet Jan Valeskog (S) om småhus i Stockholms stad

Anförande nr 8

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Jag hänvisar till det utdelade svaret.

Anförande nr 9

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Vad härligt med ännu ett fullmäktigemöte och att vi får grota ned oss i en för stockholmarna viktig fråga, som handlar om att det är många som vill bo i småhus- och villaområden. Politiken ska utgå ifrån vad stockholmarna själva önskar och hur de vill bo. Detta är nog så viktigt utifrån att vi ser att det är just barnfamiljer som flyttar ifrån Stockholm och att vi har en nettoutflyttning från staden. Så kan vi inte ha det.

Politik handlar ju om att vilja, och för att börja någonstans är det bara att konstatera att det byggs väldigt lite i dag. Få projekt kommer fram, och föredragningslistorna till stadsbyggnadsnämnden är kortare än vad de någonsin har varit i modern tid. Det är uppenbart att det just inte händer något på stadsbyggnadssidan. Sida 42 (118)

Låt oss då ta tillfället i akt och göra det vi kan internt under tiden. Då menar jag att det inte finns något viktigare eller bättre internt arbete än att ro i hamn det som faktiskt är igång på ett bra sätt och att effektivisera stadens egna processer, exempelvis handläggningen. Det är inte rimligt att man ska behöva vänta i tre månader på att få tillstånd för exempelvis bergvärme eller solceller.

En viktig sak borde vara att ta tag i de gamla detaljplaner som tillåter en ytterst ovarsam omvandling av våra kulturhistoriskt viktiga villaområden och i planarbetet för att skydda våra villaområden och sätta stopp för den ovarsamma exploatering som inte passar in. Det är nu vi har tillfälle att få fram de planbestämmelser och detaljplaneändringar som krävs för vi ska kunna stoppa en ovarsam exploatering av de områden och platser som stockholmarna älskar och där de gärna vill bo.

Låt oss identifiera platser där det i dag inte byggs och där det finns potential att identifiera nya områden för småhus- och villabebyggelse. En gång i tiden lyckades man ju få fram sådana, så det kan inte vara en omöjlighet att vi kan klara det igen. Detta är uppenbart, men jag säger inte att det är lätt. Under olika majoriteter har det varit svårt med exempelvis markanvisningar och att identifiera sådana platser, men det går. Och vi kan göra det nu i en högre takt när vi ser att det är svårt att få fram andra typer av projekt.

Det finns en tydlig strategi hos S-styret att forcera fram hyresrätter i flerfamiljs- och bostadshus i stadens villaområden, oavsett om det är i linje med den villastrategi som vi har eller inte. Det tycker jag är fel väg att gå. Strunta i den inriktningen! Bevara snarare våra villaområden, och identifiera nya platser där vi kan bygga och där stockholmarna gärna vill bo! Ta chansen!

Anförande nr 10

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Vi har i enighet antagit en småhusstrategi, och jag kan berätta för borgarrådet Wedin att det, när vi tog fram den, faktiskt var meningen att man skulle peka ut var det är lämpligt att bygga och var det inte är lämpligt att bygga. Detta fixade dock inte den borgerliga majoriteten att komma överens om, såvitt jag förstår, så det blev inga sådana delar i strategin, vilket vi uttryckte besvikelse över i våra reservationer.

Strategin är som sagt alldeles utmärkt, och den är också, i alla fall som jag ser det, väl implementerad i berörda nämnder. Jag kan till och med notera att det faktiskt kanske är Moderaterna som har gått ifrån villastrategin flest gånger, åtminstone när det gäller förvaltningens förslag, även om det kanske är speciellt med SD. Vi kan ha en speciell diskussion om hur tung den är.

Allmänt måste jag säga att jag är lite orolig över läget gällande vart ni i Moderaterna är på väg. Ni är lite otydliga. Ni har sedan valet sagt nej till fler projekt än tidigare i stadsbyggnadsnämnden, och så sent som under budgetdebatten fick vi höra gruppledaren för Moderaterna säga att ifall man lokalt är emot ett byggprojekt kommer Moderaterna att ändra sig och säga nej. Så gick det i alla fall att tolka det uttalandet.

Det kan vara intressant att höra hur Dennis Wedin ser på att göra egna bedömningar av varje byggprojekt, för om man har den principen skulle det inte bli mycket byggt. Sida 43 (118)

Det finns partier här som Moderaterna samarbetar med på nationell nivå, såsom SD, som säger nej till 60–70 procent av alla lägenheter som föreslås i Stockholm. Det blir verkligen en dödgrävarallians vad gäller Stockholms utveckling, ungefär motsvarande den vi har i landet just nu.

Vi har i alla fall ungefär 400 småhus eller stadsradhus i vår planering i Stockholm. Det finns ett fåtal platser där det passar att bygga småhus, men att göra detta generellt i våra utvecklingsområden skulle innebära extremt dyra hus. Även där det är lägre markvärden, som i Riddersvik, skulle markpriset bli minst 4 miljoner kronor per tomt. På Årstafältet skulle det kosta 25 miljoner kronor per tomt. Om vi skulle bygga småhus på Årstafältet skulle bli 450 bostäder i stället för de 6 000 bostäder som nu är planerade.

Om detta skulle vara generell politik skulle vi få en skyhögt bostadsbrist efter några år och försvagad konkurrenskraft och även försvåra utvecklingen i Stockholm över huvud taget, så jag vet inte riktigt vart Moderaterna vill komma.

Det finns också en aspekt på regional nivå, genom den regionala utvecklingsplan som nu håller på att tas fram. Det vore intressant att höra hur Moderaterna ser på den, för i den förra planen var ni emot att bygga villamattor. Är det något ni vill att vi ska göra inom den regionala utvecklingsplanen i stället numera?

Anförande nr 11

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Stadsbyggnadsborgarrådet slår sig för bröstet och säger att det är han som vill bygga och inte Moderaterna, men vid nästa möte i stadsbyggnadsnämnden kommer han själv att rösta nej till 400 bostäder i Hammarbyskogen. Där är det uppenbarligen möjligt att göra andra prioriteringar.

Det som vi måste göra i stadsbyggnadspolitiken är att börja bygga som stockholmarna vill bo. Då handlar det inte om att räkna pinnar, som Jan Valeskog gillar att göra både i opposition i majoritet, utan det viktiga är att vi bygger kvalitetsmässigt och som stockholmarna efterfrågar.

I en enkät bland Villaägarnas medlemmar i Stockholms län var det 79 procent som var negativa till att riva befintliga småhus och ersätta dem med mindre bostadsrättsföreningar bestående av parhus och attefallshus. Ännu fler, 82 procent, var emot att ersätta befintliga småhus med flerbostadshus. Det är den signalen som stockholmarna skickar till oss, och det är detta som politiken i högre grad måste utgå ifrån: bevarandet av de vackra områden där många av oss till slut vill få möjlighet att bo.

Nu har vi en politik som sitter och jobbar riktat med att hitta projekt där man genom flerbostadshus ska riva upp småhusområden. Jag tycker att man nu när det inte byggs i stället borde ägna tiden åt internt arbete för att inte bara bevara utan även identifiera fler platser där vi kan få fram småhus- och villaområden.

Ett tydligt exempel är fallet med bygglov för Storsvängen 43, som stadsbyggnadsnämnden avslag i mars. Detta upphävdes och återförvisades av

länsstyrelsen, som menade att man inte kunde göra så och att det måste upp i nämnden igen. Man tycker att det behövs planändringar och planbestämmelser för att till exempel ersätta planen med en helt ny. I stället för det vi gör i Stockholms stad bör vi värna den småhus- och villastrategi som Jan Valeskog hänvisade till. Sida 44 (118)

I det här läget, när vi vill skydda stockholmarna från en rivning, får vi nej av länsstyrelsen. De säger att vi ska göra vårt interna arbete, få fram detaljplaneändringar och säkerställa att vi på det sättet hindrar rivningar. Då måste vi göra det också och följa efter. Låt oss initiera detta arbete. Men det jag hör från stadsbyggnadsborgarrådet är snarare att man sitter och letar efter flerbostadshusprojekt som ska sprängas in i villaområden på ett sätt som stockholmarna inte efterfrågar.

Ta detta tillfälle i akt och förbättra handläggningstiderna så att det blir enklare att få fram bergvärme och solceller. Det är inte rimligt att man får vänta tre månader eller ett halvår när man vill göra sådana investeringar, som vi ju efterfrågar politiskt. Och ta tillfället i akt att säkerställa att det byggs så som stockholmarna efterfrågar!

Anförande nr 12

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Jag tror att de flesta av oss skulle gärna vilja ha en villa eller en villatomt att bygga på någonstans i centrala Stockholm, en närförort eller var som helst i Stockholm. Det är naturligtvis enormt stora värden.

När man hör Dennis Wedin får man känslan att han är direkt kommen hit från Flen eller Grums och inte har någon koll på markvärden och vad det kostar. Det är inget fel på Flen eller Grums, men det är helt andra markvärden där. Som jag sa skulle det kosta många miljoner bara att få tag på en markplätt.

Dennis Wedin, som sitter i exploateringsnämnden, borde känna till de stora kostnader som staden har för byggande av gator, torg, idrottsplatser, skolor och allt vad det är, som helt och hållet finansieras av byggprojekten. Om vi skänker bort 90 procent av värdet av varje markplätt skulle det helt enkelt inte gå ihop. För att få ett pris på tomtmark för småhus som folk har råd att efterfråga skulle man få skänka bort stora markvärden. Detta skulle dessutom strida mot kommunallagen.

Det är inte så mycket som är realistiskt. Som jag sa har vi 400 stadsradhus i planen, och vi försöker bygga där det är möjligt. Det är absolut så vi resonerar, men att göra ett stort omtag och hitta en annan modell skulle göra att stora värden försvinner. Vi skulle heller inte kunna bygga de bostäder som behövs i regionen, och det skulle verkligen inte gagna Stockholms utveckling.

Det skulle vara intressant att få höra lite om det jag var inne på i slutet av mitt förra inlägg, hur Moderaterna ser på den regionala utvecklingsplanen. Ska det bli kursändring där också? Andra kommuner har absolut en konkurrensfördel med billigare mark som kan upplåtas för småhus, inte tu tal om det, men om man ska driva detta som en medveten politik får man skriva om den regionala utvecklingsplanen. Moderaterna ville inte ha stora villamattor i den förra planen, men då är frågan, Dennis: Vill ni ha det nu? Det vore intressant att veta om ni är konsekventa.

När det gäller Rosimunda, som fastigheten heter, får vi ta upp det i nämnden. Nästa möte är i december, om jag är rätt informerad. Där finns ett problem. Vi sa nej till byggnationen med hänvisning till PBL, varsamhetskraven, vår byggnadsordning och

villastrategin, men detta godtog uppenbarligen inte länsstyrelsen som motivering för avslaget. Sida 45 (118)

Hur vi ska hantera detta är naturligtvis ett problem. Formellt sett krävs uppenbarligen, i alla fall enligt en tolkning, att vi gör en ny detaljplan. Men att göra en ny detaljplan för vartenda område i staden är förenat med stora kostnader.

Resten får jag ta i mitt sista inlägg.

Anförande nr 13

M a r i a M u s t o n e n (V): Ordförande! Anledningen till interpellationen är egentligen att Moderaterna inte vill att normalinkomsttagare ska ha möjlighet att bo i villaområden. Det är väldigt tydligt.

Man tar upp exempel på bygglovsärenden som Rosimunda, Basen och Sprätthöken. Som borgarrådet var inne på är det dock inte vi i stadsbyggnadsnämnden som har sista ordet i de ärendena, utan det är högre instanser som kommer att pröva dem, oavsett vad vi säger. Vi sa nej till Rosimunda därför att vi tyckte att det var ovarsamt, men det höll inte i längden. Min fråga till Denis Wedin är: Vem ska betala för de detaljplaneändringar som du är ute efter? Det är väldigt otydligt.

När det gäller förtätningar överlag tycker vi i Vänsterpartiet att man ska ha blandade upplåtelseformer i hela staden. Vi tittar på radhus i till exempel Vinsta och Hagsätra. Vi tittar också på Järvaområdet, där man kan ha nya radhus för dem som redan bor i området och vill flytta vidare till radhus men också för dem som vill flytta till området, helt enkelt för att motverka segregation.

Om man har väldigt segregerade bostadsområden blir hela staden väldigt segregerad, och detta vill vi bygga bort. Därför är det väldigt lägligt att bygga fler bostadshus i områden som domineras av småhus. Tvärtom är det på det sättet som vi bygger en bra stad.

När det gäller handläggningstider vill Moderaterna skära ned budgeten för stadsbyggnadskontoret, men sedan klagar man på att handläggningstiderna är för långa. Det finns ingen logik i det.

Anförande nr 14

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Att Moderaterna vill skära ned på stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden stämmer inte. Däremot har vi varit emot utredningstrams som att exempelvis utreda att bygga på Bromma flygplats. Sådana kostnader tycker vi inte är rimliga; det var detta vi sa i vår budgetreservation.

Jag misstänker att ett sätt att få Vänsterpartiet att vara för att bygga radhus är att låta stadens allmännyttiga bolag göra det. Då helt plötsligt kommer man att vara för. Så fort staden gör något och så fort det kostar skattebetalarna pengar är ni för, Maria, men så fort det handlar om att det privata ska bygga blir det problematiskt. Ni vill ju bara bygga hyresrätter där det finns mycket hyresrätter, exempelvis i miljonprogramsområden etcetera. Ett sätt för er att få in pengar skulle väl då vara att bygga exempelvis bostadsrätter där det behövs, som i Järva, men det är ni inte för.

Det är uppenbart att man inte bygger som stockholmarna efterfrågar. När exploateringskontoret besvarade min motion om att värna stadens villaområden framgick det att kontoret delvis avsäger sig ansvar för den antagna småhus- och villastrategin med hänvisning till att den är framtagen av stadsbyggnadsnämnden och refererar till projekt som ska prövas i plan- och bygglovsprocesser. Jag delar inte den ingången. Sida 46 (118)

Av naturliga skäl är det relevant även för exploateringsnämnden att använda strategin i sina bedömningar. Socialdemokraterna måste se till att kontoren samordnar sig och stärker den ömsesidiga dialogen så att strategin används som en helhet i Stockholm. Om vi inte ska följa strategin i stadens olika nämnder och förvaltningar är det ju lönlöst.

Jag noterar att skönhetsrådet i sitt remissvar skriver att de välkomnar ett strategiskt tillvägagångssätt gällande stadens befintliga småhus- och villaområden. De menar att frågan om rivningar i äldre villaområden har sysselsatt rådet under ett flertal år. Problematiken är ofta densamma, nämligen att äldre bestämmelser har funnits i såväl stadsplan som tomträttsavtal. Rådet anser att staden därför bör undersöka möjligheten att göra tilläggsplaner där den enfamiljsbestämmelse som försvunnit återinförs.

Lyssna på skönhetsrådet, som lyder under stadsbyggnadsborgarrådets rotelansvar. Säkerställ nu för sjutton att man lyssnar på detta och tar till vara det som är viktigt att bevara i våra villaområden! Det är vad stockholmarna efterfrågar. Det handlar inte om Flen eller Grums, utan det handlar om att vi märker att regelverket inte gäller i dag därför att vi har ett annat rättsligt läge. Länsstyrelsen säger detta uttryckligen, och då måste vi lyssna in det.

Nu när det inte byggs så mycket: Ta tillfället i akt och ställ om till interna processer, och säkerställ att vi får detta på plats! Gå igenom planbestämmelserna, och börja med de områden där det främst pågår ovarsam exploatering. Börja där! Det är så vi kan få en politik som tar ansvar för hur stockholmarna vill bo. Då slutar utvecklingen med nettoutflyttning från Stockholm.

Anförande nr 15

Borgarrådet V a l e s k o g (S): När det gäller småhus- och villastrategin är vi, som jag sa förut, i princip eniga om innehållet i den. Det är faktiskt inte vi som har frångått den, utan det är Moderaterna som gjort det i ett antal enstaka ärenden. Vi tycker naturligtvis att det är trist att man inte är konsekvent.

När det gäller projekt som vi kan hålla med om är orimliga – där man river och har spekulationsprojekt – var tanken med strategin bland annat att vi skulle kunna använda den i högre instans och få det prövat som ett argument för att kanske neka rivning eller vissa förändringar som vi tycker är ovarsamma. Detta har dock än så länge inte fungerat. Vi ska naturligtvis inte ge upp, men det är detaljplanen som styr vad man får göra och inte göra. Som jag sa tidigare är det förenat med stora kostnader.

Det är, precis som Maria Mustonen sa, lite intressant med den budget som Moderaterna nyligen har lagt fram, där man vill spara in 45 miljoner, eller om det var 43 miljoner, på exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret. Man ska komma ihåg att det är oerhört mycket pengar. Stadsbyggnadskontoret kommer också att drabbas av minskade intäkter för bygglov och annat när konjunkturen går ned, som den gör nu.

Det är alltså stora besparingar som kommer att ske i dessa förvaltningar, framför allt inom stadsbyggnadskontoret, av just detta skäl. Er besparing ger väldigt stora effekter totalt sett, Dennis Wedin, och att skylla på en utredning om Bromma för 1 ½ miljon, eller vad det nu kan vara, håller naturligtvis inte. Er budget är som sagt förödande. Sida 47 (118)

Resonemanget känns inte särskilt realistiskt med de markvärden vi har. Grundfrågan är att nyproduktion där man bygger småhus i stor omfattning skulle ge fruktansvärt dyra fastigheter. Det skulle alltså kosta 25 miljoner för den som vill ha en villatomt på Årstafältet. Alternativet skulle vara att ge bort skattebetalarnas förmögenhet, men det skulle naturligtvis inte hålla i en rättslig prövning, om det är det som är tanken.

Det är trots allt lite Flen- och Grumsperspektiv i detta, både i interpellationen och i de inlägg som hållits. Samtidigt är detta principiellt viktigt, fast kanske inte här, då det i praktiken nog är en icke-fråga. Gällande hur man ser på den regionala utvecklingen och vad vi bygger i olika kommuner i regionen blir det dock oerhört intressant med processen med en ny regional utvecklingsplan när det gäller om Moderaterna totalt ska ändra uppfattning i planen och om vi då i stället ska ha villamattor, som leder till en massa miljöeffekter och annat.

Anförande nr 16

M a r i a M u s t o n e n (V): Det är sant att Vänsterpartiet vill värna hyresrätten och står upp för den, men det är inte sant att vi inte vill ha andra upplåtelseformer. Vi har satt 50 procent som en riktlinje, och det är hela majoriteten överens om.

Radhus som är hyresrätter är en jättebra idé, och den bör vi titta närmare på. Hela idén med interpellationen är dock att bevara villaområden som villaområden där bara höginkomsttagare kan bo. Det är inte på det sättet som man bygger en bra stad. Vi måste använda stadsbyggnad som ett sätt att bygga bort segregationen och bygga staden så att olika människor kan mötas i vardagen. Det är vägen framåt, och detta vill vi i majoriteten göra. Vi vill inte bygga ännu fler segregerade områden. Det är väldigt bra att bygga bostadsrätter och radhus i till exempel Järva av precis den anledningen: att få olika människor att mötas i vardagen.

Anförande nr 17

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande! Vi får se om jag avviker för mycket från ämnet nu, men jag vill ändå påpeka för Dennis Wedin och Moderaterna att ni ju ser Bromma som ett stadsutvecklingsområde, enligt den ÖP som ni står bakom. Ni har också här i fullmäktige bekräftat att ni ser det som ett stadsutvecklingsområde, så det är väl ganska naturligt för er att hänga på och börja utreda hur stadsutvecklingen ska gå till.

Anförande nr 18

O r d f ö r a n d e n : Det var en rätt rejäl avvikelse från ämnet, men vi tolererar den.

§ 4 Interpellation av Jan Jönsson (L) till social- och trygghetsborgarrådet Alexander Ojanne (S) angående bristande samverkan mellan skolan, socialtjänsten och polisen i Skärholmen

Borgarrådet O j a n n e (S): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 20

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Skärholmen är en stadsdel där jag är född och uppväxt och där jag har varit politiskt engagerad under väldigt många år. Skärholmen är också en stadsdel som under lång tid har legat i framkant vad gäller samarbete mellan skola, socialtjänst och polis.

Tyvärr har vi på senare tid fått oroväckande signaler från skolorna om att denna samverkan inte riktigt fungerar längre. De kom redan under den förra mandatperioden. Både det dåvarande skolborgarrådet Isabel Smedberg-Palmqvist och jag träffade alla rektorer som uttryckte denna oro, och vi gav diverse uppdrag både till socialförvaltningen och till utbildningsförvaltningen att jobba tillsammans med stadsdelen i dessa frågor.

Sedan blev det val, och därefter har jag gjort en uppföljning, som tyvärr visade att samhandlingen har försämrats ytterligare. Rektorerne kunde inte gå in på några detaljer i enskilda ärenden eftersom dessa omfattas av sekretess, men jag har ändå fått till mig så pass mycket att jag har förstått att rätt allvarliga ärenden har fallit mellan stolarna. Det är detta som har föranlett den här interpellationen.

Nu har socialborgarrådet beskrivit att det är en hel del saker på gång, vilket jag förstår välkomnar, men jag undrar: Hur avser socialborgarrådet att följa upp att det verkligen kommer igång ett rejält samhandlingsarbete i Skärholmen men också i andra stadsdelar där vi har fått liknande signaler?

Anförande nr 21

Borgarrådet O j a n n e (S): Fru ordförande! Jag tackar för frågorna i interpellationen. Det var väldigt detaljerade frågor på ett lokalt område där jag var tvungen att gräva ganska mycket för att få fram svar. Jag hoppas att interpellanten är nöjd med de svar som har kommit fram.

När det gäller personal- och chefsomsättningen kan jag bara konstatera att den har varit hög men att man har vidtagit åtgärder för att komma till rätta med den. Alla nyckelpositioner och chefspositioner ska sedan i somras vara tillsatta. När det gäller frågan hur vi följer upp detta får vi kolla på det vid nästa uppföljning och se om det fortsatt är så.

När det gäller de skolsociala teamen pågår rekrytering av en tredje skolsociolog. Gällande frågan om hur uppföljningen ska ske får jag få ta en diskussion med våra nämnpolitiker i Skärholmens stadsdelsnämnd och se till att vi följer upp detta. Dessa frågor är väldigt lokala.

Den fråga som kanske oroar mig mest, där jag håller med och där jag har fått liknande signaler handlar om fältassistenterna och att Stockholmsstandarden inte följs. Man har gjort en GAP-analys under 2023 i Skärholmens stadsdelsförvaltning och kommit fram till att så är fallet. Utan att veta antar jag att det är denna analys som du på något sätt har fått kännedom om, Jan, och att det är den som interpellationen grundar sig på.

Med utgångspunkt i analysen håller det på att tas fram en handlingsplan som ska implementeras under 2024. Lika självklart som det är att vi i valet lovade att vi ska ha fältassistenter i alla stadsdelar är det att vi ska se till att alla fältassistenter i alla stadsdelar jobbar enligt vår Stockholmsstandard, som är mycket framgångsrik och som jag tror väldigt mycket på. Sida 49 (118)

Anförande nr 22

Borgarrådet Jönsson (L): Det är bra att positionerna inom socialtjänsten och stadsdelen är tillsatta. Vad jag förstår har man dock under stora delar av hösten inte haft någon grundskolechef i området, vilket gör att det inte har blivit något tryck i arbetet för att socialtjänsten ska ha en bättre kontakt med skolan.

Jag fick en del exempel från medarbetare i de skolsociala teamen på hur de upplever samarbetet med sin egen socialtjänst. De är själva anställda i stadsdelen men tycker inte att de har nått fram till framför allt utredningssektionen och att informationen de sitter på inte används i utredningar eller för att ta fram olika insatser. Detta förfelar ju hela reformen, så det behöver stadsdelen titta på.

När det gäller fältassistenterna kände jag faktiskt inte till GAP-undersökningen, utan det jag fick veta var att fältassistenterna tidigare har haft ganska mycket tid att besöka skolorna men att de sedan en tid tillbaka inte besöker dem alls. Rektorer som har hört av sig till stadsdelen har fått veta att fältassistenternas arbetstid inte längre är delvis förlagd till skolan, trots att detta är ett av grundkoncepten i vår Stockholmsstandard eftersom det är där man når ungdomarna. Man har också sett att fältassistentarbetet blir mer effektivt om det bedrivs med skolan som plattform. Här finns alltså ytterligare saker som behöver bli bättre.

Det finns en del bra saker i den nya budgeten som bland annat handlar om att sekretesshandboken ska utvidgas. Jag hade gärna sett att man uttryckligen hade skrivit att utbildningsnämnden ska inkluderas eftersom skolan är så viktig. En fråga är därför hur socialbordet avser att säkerställa att den nya sekretesshandboken också kommer att inkludera utbildningsområdet.

En annan sak som jag har påtalat tidigare, bland annat i budgetdebatten i kommunfullmäktige, handlar om att man har missat att inkludera utbildningsnämnden i en väldig massa uppdrag som berör socialnämnd, stadsdelsnämnder och skolsidan men där utbildningsnämnden alltså inte är inkluderad. Det gagnar inte samhandling om den viktiga utbildningsnämnden blir utelämnad.

Anförande nr 23

Ulrika Lorentz (S): Fru ordförande! Tack, Jan Jönsson, för frågan! Det är väldigt roligt att vi pratar om Skärholmen här; det tycker jag är toppenbra. Jag är inte född i Skärholmen, men jag bor där nu och är väldigt engagerad i de frågor som Jan lyfter upp. Det är viktigt och bra att vi följer vad som händer även i ytterstaden.

Precis som Alexander pratade om har vi haft problem. Det har varit stora utmaningar med hög personalomsättning i Skärholmen. Det är svårt att rekrytera erfarna socialsekreterare. Det har även funnits flera nyckelpositioner där det har varit vakanser men där chefer nu är på plats, och nu rekryteras en tredje skolsociolog. Här behöver

det absolut stärkas, och jag förstår om du får höra att det finns problem. Det gör det, Sida 50 (118)
men man jobbar med dem.

När det gäller fältassistenter är vi glada i Skärholmen att det kom extra resurser så att det var möjligt att anställa en fjärde fältassistent vilket gör att det nu finns två fältassistentsgrupper som kan vara på två olika ställen samtidigt. Det är förstås jätteviktigt med den analys som nu görs av fältassistentsverksamheten för att se till att Stockholmstandarden följs. Med de extra resurser som finns kommer man nog att kunna se till att de fyra fältassistenter har den kompetens som behövs.

Fortsätt att följa denna fråga, Jan Jönsson, och bidra gärna med fler idéer om hur vi kan göra det bättre i Skärholmen! Jag sitter själv inte i stadsdelsnämnden, men jag tar förstås med mig frågan hem till mina partikollegor så att vi får driva den vidare.

Anförande nr 24

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Jag tackar för det senaste inlägget. Det är givetvis min ambition att fortsätta att följa denna fråga, inte bara i Skärholmen utan i fler stadsdelar.

Det finns dock begränsade möjligheter när det gäller vad man kan göra i opposition. Det viktigaste är att ansvarigt socialborgarråd hela tiden håller uppe trycket i de frågor som berör samhandling och regelbundet efterfrågar hur det går och om det går framåt och har gemensamma möten med både utbildningsdirektör och socialdirektör för att hela tiden få de två centrala förvaltningarna att jobba ihop och lösa upp knutar och annat.

Sedan tror jag att det är viktigt att man i verksamhetsplanerna för de berörda nämnderna, inte minst utbildningsnämnden, är tydligare och skriver in hur viktigt det är med samverkan mellan socialnämnden och stadsdelsnämnderna i de frågor som är gemensamma. Jag skulle förstås också gärna se att man i nästa budget återinför att lägga gemensamma uppdrag över alla de berörda nämnderna och inte exkluderar utbildningsnämnden eftersom skolframgång är så oerhört centralt.

Jag vill också skicka med att jag ser en viss oro för att det ensidiga Järvafokus som har funnits under året i någon mån kan ha bidragit till att situationen i Skärholmen inte har uppmärksamats förrän nu. Alla förvaltningar är nu beordrade att hålla fokus just på Järva medan de övriga utsatta områdena inte nämns på samma sätt.

Det finns heller inga uttalade uppdrag att övriga bolag och förvaltningar ska bidra till dessa områdens utveckling, utan Skärholmen har tvärtom ett särskilt uppdrag att hjälpa Järva med vissa stadsmiljöfrågor. Jag väddar verkligen om att det inte bara blir ett ensidigt fokus på Järva, för nu håller vi på att tappa det lilla stadsdelsområdet Skärholmen till att också bli ett utsatt område. Det är väldigt tråkigt och synd, tycker jag, för vi borde i stället jobba för att det ska bli färre och färre utsatta områden.

Med detta sagt tackar jag ändå för ett föredömligt och tydligt svar om de olika åtgärder som är på gång.

Anförande nr 25

Borgarrådet O j a n n e (S): Fru ordförande! Jag ska avge ett föredömligt kort svar.

Det är klart att vi ska hålla uppe trycket i dessa frågor och se till att alla stadens Sida 51 (118)
stadsdelar levererar, även Skärholmen. Under nästa år ska ett stödmaterial för
samverkan mellan socialtjänsten och förskolan tas fram, så vi är på bollen.

Sedan har vi frågan om sekretesshandboken, som jag tror är den enda som hänger löst
och inte har fått svar här. Det är inte av några konspiratoriska skäl som vi inte nämner
skolan i budgeten, utan det är för att vi inte vill begränsa oss till att bara få in skolan
där. Jag tror att sekretesshandboken behöver utvecklas och kanske också införliva
andra verksamheter som ligger utanför makten i detta hus, och då pratar jag om hälso-
och sjukvården. När det gäller skola, socialtjänst, polis och hälso- och sjukvård
behöver vi föra en dialog med regionhuset.

Jag tror att vi vill samma saker, och jag tror att vi jobbar åt samma håll. Jag tackar
återigen för en bra interpellation som har tvingat mig att gräva ännu djupare i
situationen i Skärholmen.

Fråga nr 1. Rålambshovsparken

Anförande nr 26

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande och finansborgarrådet! På torsdag kommer oroliga stockholmare att gå på samrådsmöte om Rålambshovsparkens framtid. Rädslan handlar om att det inte tillräckligt tas i beaktande hur ingreppet kommer att se ut om en arbetstunnel hamnar i Rålis och hur det kommer att påverka. Det är en väldigt oroad opinion. Många engagerar sig lokalt i detta, och många undrar: Var är Socialdemokraterna?

Det finns en förvirring, delvis med tanke på er historik, såklart – ni var fel ute i almstriden. Nu undrar vi hur ni landar i detta. Men det handlar också om att ganska många av oss har noterat att ni säger olika saker. Jens Sjöström har sagt att vi inom politiken inte har bestämt oss och hänvisar till mystiska samtal. Anton Fendert säger snarare: Prata med Stadshuset; det är där beslutet ligger. Här sadet det på budgetfullmäktige att det är en formsak.

Kan du nu i klartext ge besked om att Rålis kommer att bevaras?

Anförande nr 27

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Vi har gjort en del misstag sedan almstriden, får jag nog erkänna, men detta är inte ett av dem. När det handlar om arbetstunnlarna för den nybyggda tunnelbanan Älvsjö–Liljeholmen–Fridhemsplan måste vi bygga dem; det är självklart. Det handlar om säkerhetsskäl. Arbetstunnlar kan låta som något tillfälligt, men de kommer att vara kvar över tid av säkerhetsskäl.

Vi har pekat ut det alternativ som vi i första hand skulle vilja se, nämligen uppe vid bensinstationen. Jag kanske inte ska nämna några namn, men jag tror att det är Shell. Jag tankar inte bensin längre eftersom jag kör elbil. Men när det handlar om Rålambshovsparken ska man också nyansera debatten lite. Man kan tro att vi gräver upp vid badstranden eller där folk grillar och njuter. Men man måste vara medveten om att det handlar om slutningen mellan Rålambshovsleden och Norr Mälarstrand. Det hoppas jag att borgarrådet Wedin är väl medveten om.

Det är FUT:en, förvaltningen för utbyggd tunnelbana, som ansvarar för projektet. Parallellt tar vi fram ett genomförandebeslut, och då kommer principer om kostnadsfördelning att hanteras. Vi kommer också att göra en bedömning av vad som är mest kostnadseffektivt. Min förhoppning är att den mest kostnadseffektiva lösningen och det bästa alternativet är att förlägga nedgången till arbetstunnlarna vid bensinstationen.

Anförande nr 28

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Tack, finansborgarrådet, för redogörelsen! Men detta är inte tillräckligt besked, och det tror jag att många lokalt kommer att hålla med mig om. Framför allt är min spontana reaktion att kostnaden är en sak som givetvis måste hanteras. Man måste komma överens så att vi faktiskt i klartext får

besked om att det blir vid Lindhagensplan som arbetstunneln ska upp. Men den miljöpåverkan som Rålisalternativet skulle få måste man ha stor respekt för. Rålabshovsparken kommer att inskränkas på grund av detta; exempelvis kommer ett stort antal träd att tas bort, och det kommer att förstöra parkmiljön. Det handlar om en av folkhemmets främsta parker i Stockholm. Är det under ditt ledarskap som detta kommer att ske?

Ja, det är mycket som har hänt sedan almstriden, exempelvis Slussen. Där såg vi prov på hur ni inte kom överens trots att det har kostat skattebetalarna stora pengar. Kommer detta att bli nya Slussen?

Anförande nr 29

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Man ska alltid ha respekt för att det är två parter som förhandlar. Ibland är det tre parter, och ibland är det ytterligare inblandade. Vi är markägare; vi har planmonopolet. Vi har väldigt stor makt och stort inflytande samtidigt som vi vill se nybyggd tunnelbana. Vi behöver den här tunnelbanesträckningen, och då behöver vi vara med i de här diskussionerna. Då måste man i genomförandeavtal som kommer senare se var arbetstunneln kan förläggas på bästa sätt.

Jag är väldigt tydlig med att min förhoppning är att den här platsen absolut inte ska tas i anspråk. Jag vet inte hur tydlig jag ska vara för att polletten ska trilla ned. Men jag tycker nog att jag har varit väldigt tydlig i denna fråga, och det speglar också stadens remissvar.

Anförande nr 30

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Anledningen till att folk är förvirrade är att ni pekar på varandra. Ni har inte lyckats ge en enhetlig bild av hur processen ska gå till och vem det är som faktiskt bestämmer. Det tog ett långt tag att få fram att det kommer att bli en förhandling. Att det faktiskt pågår samtal tog det ett långt tag för er att bekräfta.

Dessutom stod Miljöpartiet bara för några dagar sedan här och sa att det är en formsak att reda ut att det inte kommer att bli i Rålis som arbetstunneln kommer fram. Det du nu säger som finansborgarråd är faktiskt luddigare. Det är alltså otydligt vad som är den rödgröna majoritetens åsikt i frågan om bevarandet av Rålis i samband med att tunnelbanan byggs ut, vilket givetvis alla välkomnar. Men ni säger olika saker även i denna sal. Då kan ni inte bli frustrerade över att oppositionen undrar vad det är frågan om.

Dessutom kan vi kolla på Slussen. Där gick ni till och med till domstol mot varandra för att samarbetsklimatet var så dåligt. Detta sker under ditt ledarskap. Därför undrar vi: Kommer ni att reda ut frågan? Kan du garantera att Rålis faktiskt bevaras?

Anförande nr 31

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Du förespråkar ett helt annat styrelseskick. Du efterfrågar att en person ensam ska bestämma över infrastrukturutvecklingen i den här staden. Det är en otäck inställning, borgarrådet Wedin. Jag är demokratisk socialist. Det innebär att vi diskuterar, förhandlar och tar

vårt ansvar. Vi har förvaltningen för utbyggd tunnelbana. Det finns fler intressenter. Sedan förenas vi i avtal och bygger framtidens Stockholm. Jag är demokrat. Sida 54 (118)

Fråga nr 2. Byggplanerna på Orrfjärdsgränd

Anförande nr 32

G a b r i e l K r o o n (SD): Flera av oss i stadsbyggnadsnämnden har fått mejl från lokalbor i området om byggplanerna på Orrfjärdsgränd. Det handlar om tre bostadshus i tre till fyra våningar med upp till 50 lägenheter, som ska byggas på vad som i dag är ett grönområde. Dessa fastigheter kommer att byggas på ett uppskattat grönområde i uppenbar strid mot flera bostadsrättsföreningars vilja, inte minst för att det kommer att innebära ett väldigt negativt inslag i stadsmiljön, enligt dem själva.

När vi nu har fått samrådssvaren och inför beslutet i stadsbyggnadsnämnden om hur vi ska gå vidare i detta ärende vill jag fråga stadsbyggnadsborgarrådet hur han avser att ställa sig i detta. Är han beredd att lägga ned dessa byggplaner, eller kommer han att köra över motståndet?

Anförande nr 33

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det har nästan blivit en tradition att jag får frågor från Sverigedemokraterna om projekt som de har röstat för i samband med startpromemorior och markanvisningar för att sedan svänga. Man har tagit ställning innan vi har fått samrådsunderlaget redovisat. Man har en annan åsikt, och sedan kanske det svänger igen. Det är lite grann som på nationell nivå, där det svänger i synen på religionsfrihet, yttrandefrihet och annat.

Jag kan bara säga att vi inte tar ställning förrän vi har fått samrådsunderlaget presenterat för nämnden. Det var väl ganska nyligen samrådet genomfördes, och det finns en tidsplan för när det kommer upp. Jag har inte den exakta tiden för det; jag trodde att jag hade en notering här, men det hade jag inte. Men det kommer upp till nämnden ganska snart, och då kommer vi att ta ställning. Detta är lite grann poängen med samråd, nämligen. Dels kan förvaltningen göra ändringar utifrån samrådsunderlaget och synpunkter som kommit in, dels kommer det självklart ibland också in väldigt bra förslag på förändringar eller justeringar.

Vi gör alltså som vi brukar göra: Vi tar ställning när vi får se samrådsunderlaget och kan ta in synpunkter. Jag utgår från att Sverigedemokraterna jobbar likadant och att ni också läser vad både enskilda berörda, länsstyrelser och många andra tycker innan ni tar ställning. Så jobbar i alla fall vi.

Anförande nr 34

G a b r i e l K r o o n (SD): Det som är viktigt framöver är att vi politiker ger ett tydligt besked om hur vi avser att fortsätta med dessa planer. Vi sverigedemokrater kommer att rösta nej till de här byggnationerna. Vi tycker att förslaget är illa berett och inte minst att det även innebär ett stort ingrepp i de viktiga grönområdena. Jag tycker att det är viktigt att man lyssnar på de närboende och framför allt utvecklar staden för dem, inte bara för våra framtida nyinflyttade medborgare.

Men jag kan också konstatera att det tyvärr verkar som att du duckar i frågan om hur du avser att ställa dig i detta ärende. Du har fått många mejl från många berörda i den här frågan. Om du har läst dem är jag säker på att du har sett att det finns ett stort lokalt missnöje. Jag tycker att alla de som följer denna debatt är värda någon typ av besked så att de förstår hur du och ni resonerar.

Anförande nr 35

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Jag var som sagt väldigt tydlig med att vi vill läsa synpunkterna som är satta på pränt efter samrådet och att vi vill få samrådsunderlaget från samtliga berörda och andra som vill ha åsikter om projektet. Vi tycker att det är en viktig demokratisk fråga att vi får läsa detta och inte tar ställning innan. Sverigedemokraterna har som sagt röstat för detta projekt och tyckte tydligen att det var jättebra. Man har om jag minns rätt formuleringar som var snarlika förvaltningens formuleringar i start-pm:et om att detta var intressant och så vidare.

När det gäller markanvisningar vet vi att många av dem aldrig blir av. Det blir ofta förändringar i projekten, inte minst efter samrådet. Att då ta ställning innan man har alla fakta på bordet tycker vi är en märklig princip. Det är märkligt att Sverigedemokraterna gör så i fråga efter fråga – att ni ändrar uppfattning. Men ni byter åsikt hela tiden, så man kan inte säga att ni är speciellt pålitliga.

Anförande nr 36

G a b r i e l K r o o n (SD): Skillnaden mellan mig och dig, Jan Valeskog, är att jag faktiskt lyssnar på de närboende. Jag lyssnar på dem som berörs av dessa byggplaner, och det är därför vi säger att vi kommer att rösta nej till dem. Det är nu vi politiker har möjligheten att avgöra. Kommer vi att fortsätta arbeta med detta efter att vi har hört kritiken och missnöjet, eller kommer vi att backa tillbaka och avsluta planerna?

Du kan här försöka slänga vidare frågan och gömma dig bakom att samrådet inte har kommit upp till stadsbyggnadsnämnden ännu. Men du måste väl ändå rimligen ha en åsikt i frågan, inte minst med tanke på all den kraftiga kritik som projektet har mött. Som vanligt är min fråga till dig också: Har du varit ute på plats och träffat den här motståndgruppen? Har du tagit till dig deras kraftiga synpunkter på de stora försämringar som detta projekt kommer att innebära? Eller kommer du att gömma dig bakom stadsbyggnadsnämndens byråkrati och hänvisa till detta när ansvarsutkrävandet kommer?

Anförande nr 37

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Vi träffar alltid alla de grupper berörda som vill träffa oss, i Stadshuset eller på plats, oftast dock efter samrådet. Det är nämligen en poäng i att få på pränt vad man tycker från olika håll. Sker träffarna innan är alltid risken att man träffar fem personer som har olika åsikter. Men vi träffar dem alltid efter samrådet, och ibland händer det också att vi träffar dem i förväg.

Anförande nr 38

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Tyvärr har vi just nu ett samhällsklimat som är väldigt obehagligt. Stor rädsla råder inte minst i den judiska minoritetsgruppen efter terrorattackerna mot Israel. Antisemitism har spridit sig i breda samhällslager. I går kom tyvärr Sverigedemokraterna också med förslag om att riva moskéer, konfiskera moskébyggnader och annat, vilket förstås har ökat hotbilden även mot den muslimska gruppen.

Jag känner därför att det är viktigt att ställa frågan till finansborgarrådet: På vilket sätt kan Stockholms stad bidra till att trygga dessa minoritetsgrupper, som har en självklar plats i vår stad?

Anförande nr 39

Borgarrådet Wångård (S): Ordförande och fullmäktige! Tack så mycket, borgarrådet Jönsson, för frågan! Jag vill först och främst tacka dig för ditt genuina och djupa engagemang i dessa frågor. Vi är nog alltför få som försöker bryta den här polariseringen. Alltför många försöker ställa grupper mot varandra baserat på vad man har för religiös tro, hur man ser ut eller vad det nu kan vara för något annat som man intresserar sig för i vardagen. Detta är fruktansvärt, och vi måste göra allt vi kan för att säkerställa att alla människor i Stockholm är lika mycket värda och har rätt att leva ett fritt liv i trygghet.

Det som händer i världen men som vi också ser i Sverige och delar av Stockholm är att otryggheten ökar. Vi kan tyvärr konstatera att fler med judisk härkomst känner sig otrygga i vår stadsmiljö. Här jobbar staden. Vi jobbar naturligtvis i nära dialog med till exempel särskilda församlingar och särskilda skolor och även med alla Stockholms skolor. Vi är väldigt noga med att man aldrig ska glömma Förintelsen och att vi alltid lär av historien. *Om detta må ni berätta* är en del som är oerhört viktig. Det handlar om undervisning i skolan, medverkan i minnesstunden och medverkan under Förintelsens minnesdag, men också om resor till Förintelsens minnesplatser.

Anförande nr 40

Borgarrådet Jönsson (L): Tack så mycket, finansborgarrådet, för svaret! Det är mycket bra att det görs saker. Vi har haft en del kontakter med bland annat vårdnadshavare till barn som går i våra judiska klasser. Tyvärr är en upplevelse som de förmedlar att de inte får särskilt mycket information. De vet egentligen ingenting om vilka säkerhetsåtgärder som har vidtagits till exempel kring skolan för att trygga deras barn. Och vi vet även att judiska elever som går i andra skolor inte riktigt litar på att skolan kommer att agera om deras barn blir utsatta för trakasserier eller vad det nu skulle kunna vara.

Vilka åtgärder vidtas här och nu för att judiska föräldrar ska känna sig trygga med att lämna sina barn i skolan, mot bakgrund av den här känslan av brist på information?

Anförande nr 41

Borgarrådet Wångård (S): Det är med djup oro som jag hör det vittnesmål som du för fram. Jag utgår från att utbildningsförvaltningen är direkt kontaktad och att du

annars efter diskussionen ger information till skolborgarrådet om vilken skola detta berör. Vid en del skolor har vi fått öka säkerheten. Det handlar om vakter och om att fler vuxna i miljön har koll på ett annat sätt. Skulle man på något sätt känna sig otrygg i någon av Stockholms skolor tar vi detta på största allvar och höjer naturligtvis säkerheten. Jag önskar att det bara rör sig om en miss i kommunikationen, men det är klart att vi ska kolla på ditt särskilda ärende.

Anförande nr 42

Borgarrådet Jönsson (L): Jag har även begärt en särskild dragning om hur det ser ut kring detta, och vad jag förstår ska den komma på en gruppledarträff eller något liknande i närtid.

När det gäller hur både allmänheten och stadens verksamheter kan rapportera in misstankar om hot eller hotfulla situationer och incidenter undrar jag hur det ser ut. Har vi fört ut någon information till allmänheten om hur de kan göra, eller är det via Tyck till-appen som detta ska ske? Hur ser stadens system för att få kännedom om de olika saker som skulle kunna oroa invånare, deltagare och brukare i våra verksamheter ut? Detta är ju ett samhällspåverkande inslag just nu.

Anförande nr 43

Borgarrådet Wanningård (S): Ordförande! Jag kan nog inte säkerställa alla kommunikationsvägar, men när det gäller skolan är det rektorn som är ytterst ansvarig. Den kanalen behöver man använda sig av, och rektorn gör sedan bedömningen och går vidare med vad som ska gälla. Nej, Tyck till-appen är inte utvecklad med tanke på detta, utan det handlar mer om den fysiska, hårda offentliga miljön.

Om detta på något sätt skulle övergå till en vardag, vilket jag verkligen vill motarbeta, måste vi självklart i ännu högre grad säkerställa att det finns enklare kontaktvägar. Om man har barn i skolan är det i första hand rektorn, men om man inte känner att man får tillfredsställande svar är man alltid välkommen att kontakta utbildningsförvaltningen direkt.

Fråga nr 4. Anläggningar inom idrotten

Anförande nr 44

Jonas Naddébo (C): Ordförande, åhörare och stockholmare! Det blev minst sagt lite rörigt senast när vi hade idrottsdebatt i denna sal i förra veckan. Det handlar om anläggningsbristen; av någon outgrundlig anledning har Socialdemokraterna minskat på ambitionerna när det gäller idrottsanläggningar. Behovsanalysen säger nu att vi går från 21 till 12 planer. Det rådde total oklarhet när inte ens ordföranden i idrottsnämnden visste var jag hade fått siffrorna ifrån.

Siffrorna finns i svart på vitt från idrottsförvaltningen, och nu är det Socialdemokraterna som styr idrottsförvaltningen. Därför frågar jag nu: Har ni inte koll på er egen förvaltning, eller känner ni inte till att förvaltningen har ändrat behovsanalysen? Det är rätt förbluffande om ni inte känner till utifrån vilken behovsanalys staden ska bygga och utveckla idrottsplatser.

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Vi antar regelbundet i denna församling strategidokument där vi räknar ut hur många konstgräsplaner, ishallar, idrottshallar med mera som behövs utifrån de befolkningsförändringar som sker och också utifrån den byggnation som planeras i olika delar av Stockholm. Det är naturligtvis detta dokument som gäller tills ett nytt ska antas, vilket sker regelbundet, som sagt.

Jag kan mycket väl tänka mig att dessa underlag ändras under åren, dels därför att det byggs anläggningar under tiden, dels för att antalet barn som föds sjunker, som nu, och befolkningsprognosen har sett ut som den har gjort, med stor utflyttning, exempelvis, även om vi har födelseöverskott. Det är alltså flera faktorer som påverkar, så det här dokumentet är levande materia. Det kommer rimligtvis upp igen och ska behandlas i fullmäktige. Detta är, tycker jag, ett väldigt viktigt dokument, för det påverkar verkligen oss som jobbar med stadsbyggnadsfrågor och även exploateringsfrågor. Det handlar om hur behoven ser ut.

Därför är det glädjande att vi lägger 1 miljard extra på anläggningar. Det är bra att Centern också har ambitioner även om mycket av detta inte är realistiskt – det kan vi återkomma till. Men ni ska ju samarbeta med andra partier i oppositionen som inte har några ambitioner alls utan drar ned anslagen med stora belopp, och även investeringarna. Så ni blir ganska ensamma. Jag tror att någon sa det under budgetdebatten: Välkommen till oss – här har du polare som vill göra något på idrottens sida.

Anförande nr 46

J o n a s N a d d e b o (C): Just för att detta är så viktiga dokument när det gäller hur vi ska planera och bygga staden så att vi också kan få med idrott är det väldigt oroväckande att det är svajigt på er sida och att idrottsnämndens ordförande inte känner till behovsanalyserna. Detta är faktiskt något man behöver ifrågasätta.

Det är klart att vi behöver bygga här i staden. Men ni blev så stressade efter budgetdebatten att ni till och med hörde av er till Mitt i och sa åt dem att inte skriva fakta som finns i svart på vitt från idrottsförvaltningen. Helt plötsligt försvann detta ur artikeln. Vi fick lov att ringa tillbaka till journalisten och redovisa var dessa siffror kommer ifrån. Jag förstår att det är jobbigt för Socialdemokraterna att ni inte har koll på läget, för detta är viktiga siffror, precis som du säger. Därför är det viktigt att ni följer det som idrottsförvaltningen gör så att vi har koll.

Men det är också underligt att detta kan ändras. Jag skulle vilja veta vad det är för underlag som idrottsförvaltningen har fattat beslut utifrån när det gäller just den här behovsförändringen; det är en så drastisk förändring.

Anförande nr 47

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det är enkelt för vem som helst och att ställa sådana frågor i idrottsnämnden – ni har ju också ledamöter där. Ett viktigt dokument är strategidokumentet som antas i fullmäktige, som naturligtvis bygger på de här analyserna. Och som jag sa är detta naturligtvis levande materia. Det förändras, dels för att vi bygger en hel del, dels för att befolkningsprognosen ändras. Det handlar om inflyttning och utflyttning och även det faktum att vi som sagt har 25 000 lägenheter i

godkända planer men har svårt att just nu i dagens konjunktur få byggstarter. Detta förändrar skolplaneringen rejält. Sida 59 (118)

Det är självklart att den här konjunkturen och det läge vi har när det gäller byggande och förändrade barnkullar också påverkar idrottsanläggningsplaneringen. Men det viktiga är att vi jobbar ändå. Vi har ändå en hel del att ta igen efter gamla försyndelser, och det jobbar vi med.

Anförande nr 48

J o n a s N a d d e b o (C): Jag måste ändå säga att detta är väldigt märkligt. Jag undrar faktiskt om idrottsborgarrådet har varit runt på våra fotbollsplaner i staden. Det råder akut brist på fotbollsplaner i Stockholm. När man kommer ut ser man att åtta lag spelar samtidigt på våra elvaspelsplaner för att det är så ont om fotbollsplaner.

Jag tycker att ni behöver tala ur skägget även om du inte har något, Jan. Jag tycker att du behöver tala om mer exakt vad det finns det för underliggande delar i detta som gör att man från ett år till ett annat helt plötsligt behöver hälften så många fotbollsplaner jämfört med när vi styrde. Jag tror inte att befolkningsunderlaget har förändrats så snabbt under ett år att vi helt plötsligt har ett så kraftigt minskat behov när det gäller idrottsplatser.

Jag tycker också att du borde lyssna lite mer på idrottsrörelsen runt om i stan. Det råder fortfarande väldigt stor brist på fotbollsplaner i Stockholm.

Anförande nr 49

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det är precis det vi tycker, och vi har därför, för att detta behov finns, lagt 1 miljard extra på anläggningar. Det är också därför vi, när vi håller på med stadsbyggnadsfrågor, försöker att även tillfälligt, under fem tio år, få in anläggningar när annat försenas i vissa projekt. Det dokument som gäller är det som har antagits i fullmäktige. Det är detta strategidokument som gäller tills vi får upp ett annat. Men eftersom det är några år mellan dem är det klart att de kommer att kunna variera just av dessa skäl; det är inte alls orimligt.

Vi sätter högsta fart. Vi har till exempel ett ärende senare i kväll om en elvaspelsplan på Årstafältet. Det är otroligt glädjande att vi kan genomföra detta, och förhoppningsvis kan det komma upp tidigare. Tillsammans med den andra fotbollsplanen är detta ett projekt som vi tycker är betydligt bättre än en viss omtalad golfanläggning på tre hektar på just det här fältet, som tack och lov inte blev av. Men den diskussionen ska vi inte ta nu.

Fråga nr 5. Modersmålsundervisningen i staden

Anförande nr 50

N i k e Ö r b r i n k (KD): Vi har pratat om denna fråga tidigare. Vi hade budgetfullmäktige förra veckan. Vi kristdemokrater vill ta bort modersmålsundervisningen i förskolan helt, medan det här styret vill ha kvar den. Nu ska jag försöka mig på en lite mer tillmötesgående inställning i denna fråga.

Vi kommer att lägga ungefär 200 miljoner på modersmålsundervisningen i skolan. Jag undrar inledningsvis hur ni i styret avser att jobba för att säkerställa att den modersmålsundervisning som ges i staden är tillräckligt god och är värd pengarna. Sida 60 (118)

Anförande nr 51

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Tack så mycket för frågan! Ordet tillmötesgående är ett intressant ordval, för faktum är att ni i den budget som vi precis har debatterat föreslår att en fjärdedel av dessa pengar ska tas bort från modersmålsundervisningen. Detta skulle verkligen innebära kraftiga försämringar av den undervisning våra barn får.

Det har ganska nyligen gjorts en statlig utredning av effekterna av modersmålsundervisning, som stärker all den forskning som finns på området. Denna forskning visar hur viktigt det är för att kunna lära sig ett nytt språk eller fler språk att kunna så många ord som möjligt på sitt första språk. Den statliga utredningen visar mycket tydligt att de som deltog i modersmålsundervisning i grundskolan fick högre betyg i genomsnitt i slutet av årskurs 9, att elevernas betyg generellt stärktes ju fler år de deltagit i modersmålsundervisning och att deltagande i modersmålsundervisning också påverkade resultatet på de nationella proven i både svenska, svenska som andraspråk och matematik på ett positivt sätt. Vi vet alltså att denna kraftiga nedskärning av modersmålsundervisningen skulle få riktigt dåliga konsekvenser för en elevgrupp som inte alltid, men i många fall, redan nu kämpar hårdare för att klara sina betyg.

Så om Nike verkligen vill vara tillmötesgående skulle jag säga: Ta del av den forskning som finns, och skärp till er! Ändra er budget och ta ansvar för att modersmålsundervisning även fortsatt kommer att erbjudas så att fler barn får reella möjligheter att klara skolan.

Anförande nr 52

N i k e Ö r b r i n k (KD): Jag ska byta ord från tillmötesgående och säga att jag ska försöka vara förstående. År 2017, under den förra regeringen, kom en statlig utredning som tittade på just hemspråksundervisningen och modersmålsundervisningen. Den visade att om det ska ha den effekt man vill ha ska det vara åtminstone tre timmar i veckan. Vi tittade lite på ett tjänsteutlåtande från utbildningsförvaltningen i Stockholm som visar att vi i regel erbjuder 60 minuter i veckan för mindre grupper och 90 minuter för större grupper.

I en rapport från Skolverket har man konstaterat att det inte räcker med bara modersmålsundervisningen, utan undervisning måste ske med matematikläraren, NO-läraren och SO-läraren, som ska ses som resurser i resterande undervisning. Så här fungerar det inte i Stockholm.

Jag försöker vara förstående genom att försöka undersöka vad ni kommer att göra för att få de här effekterna. Vi har dem uppenbarligen inte i Stockholm.

Anförande nr 53

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Det är farligt att göra det bästa till det godas fiende. Vi har ett läge där vi vet att om man kan ge ännu mer språkstödande insatser i fler

ämnen än modersmålsundervisningen kan man få än större effekt. Att då dra slutsatsen att vi kan rycka bort det vi redan gör är verkligen att svika väldigt många av de elever i våra skolor som får modersmålsundervisning. Hetsjakten på modersmålsundervisningen framstår för mig som symbolpolitik som skulle vara skadlig om den genomfördes, men vi har tack och lov en bred majoritet på båda sidor om blockgränsen för att inte göra något åt den. Här står Kristdemokraterna ensamma med Sverigedemokraterna om att vilja göra dessa drastiska nedskärningar.

Sida 61 (118)

Anförande nr 54

N i k e Ö r b r i n k (KD): Jag skäms inte för att tycka att det inte är värt de 200 miljoner som vi lägger i dag, när de inte får effekt. Men jag ska vara väldigt rak, enkel och tydlig, för jag försöker ändå förstå hur ni kan anse att det är värt det. Jag uppfattar ändå att er övergripande målsättning är att den här undervisningen till slut ska få effekt.

Jag ska jag vara väldigt rak och fråga: Om forskningen visar att det krävs minst tre timmar i veckan men vi erbjuder antingen bara 60 minuter eller 90 minuter, är ni beredda att utöka modersmålsundervisningen så pass mycket att den ändå får den effekt som forskningen har visat att den kan få? Eller är ni nöjda med att den är bristfällig, som den är i dag?

Anförande nr 55

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag tror att man måste sätta denna summa i relation till den elevgrupp vi pratar om. Vi pratar om 17 000 elever i våra skolor som deltar i olika former av modersmålsundervisning på 76 olika språk. Det är alltså pengar som kommer väldigt många elever till del.

Det finns en ny statlig utredning som visar att detta har goda effekter på elevers betyg, på deras resultat på proven och på deras lärandeutveckling. Kan vi göra mer? Kan vi utveckla de språkstödande insatserna ytterligare? Kan vi göra det i fler ämnen? Detta görs på många håll, och det behöver såklart fortsätta.

Men i detta läge säger ni tvärtom nej, vi ska kraftigt minska på detta. Vi vet att forskningen stöder undervisning både i modersmål och svenska och gärna i ännu fler språk och att ju fler ord du har, desto bättre går det i fler språk. Att då göra denna kraftiga nedskärning är dum symbolpolitik, och det kommer att straffa dessa 17 000 elever i våra skolor.

Fråga nr 6. Trygghetsprogrammet

Anförande nr 56

Borgarrådet H e d i n (M): Ordförande! Otryggheten är stor hos många stockholmare, och det är därför viktigt att vi håller vårt trygghetsprogram uppdaterat. Äldre är den grupp stockholmare som i störst utsträckning uppger att de begränsar sin vardag på grund av upplevd otrygghet. Ytterst blir det en frihetsfråga när Stockholms äldre inte vågar röra sig i staden på samma villkor som andra. Brott mot äldre ökar dessutom, inte minst bedrägerier.

Stockholms stads trygghetsprogram syftar till att strukturera arbetet med stadens trygghetsarbete och förebyggande arbete. Trygghetsprogrammet har remitterats brett i

hela staden, men man missade en instans, nämligen äldrenämnden. Min första fråga är därför: Varför fick inte äldrenämnden programmet på remiss från början? Sida 62 (118)

Anförande nr 57

Borgarrådet O j a n n e (S): Tack för frågan! Det är bara att lägga sig platt och säga att det missades. Det är också därför detta drogs tillbaka och remitterades på nytt till äldrenämnden. Det remitterades inte bara till äldrenämnden utan till alla nämnder som inte fick det i första rundan. Nu ska alla möjliga, från äldrenämnden till kyrkogårdsförvaltningen, få svara på den här remissen. Detta kommer att komma till fullmäktige i januari, tror jag, enligt befintlig plan. Det är dumt att lova ett datum, men jag är 99 procent säker på att det kommer i januari. Vi jobbar alltså i den riktningen. Det är olyckligt att detta missades.

När det gäller den trygghetsmätning som du hänvisar till är det inte riktigt sant att otryggheten ökar. Den visar snarare att otryggheten ligger ganska konstant – det tror jag är viktigt att komma ihåg. Samtidigt visar polisens mätning att otryggheten minskar, alltså att tryggheten går upp. Man kan ha långa filosofiska diskussioner om vad det kan bero på. Samtidigt som vi ser ett eskalerande våld i samhället ser vi att otryggheten inte ökar. Rädslan att själv blir utsatt för ett brott behöver inte alltid korrelera med oron för samhällsutvecklingen.

När det gäller de äldre ska vi följa upp detta noga. Jag ska också ta en diskussion med äldreborgarrådet om vad vi kan göra för att öka tryggheten för de äldre.

En annan grupp som sticker ut ännu tydligare i trygghetsmätningen är funktionshindrade. De är extremt tydligt de mest otrygga i Stockholm. Vi kommer att samla funktionshinderrörelsen till ett eller flera rundabordssamtal för att få fram vad vi behöver göra för att göra Stockholm till en tryggare stad även för dem.

Anförande nr 58

Borgarrådet H e d i n (M): När socialborgarrådet beskriver processen framåt är det väldigt positivt att man faktiskt gör om och gör rätt och skickar ut ärendet på remiss bredare. Det tror jag är viktigt på riktigt. Visst finns det en god poäng i att vi behöver prata om både otrygghet och upplevd otrygghet, som jag sa. Det är den som framför allt ökar bland de äldre.

När detta ärende drogs tillbaka från kommunstyrelsen gavs informationen att det skulle komma upp nu på onsdagens kommunstyrelsesammanträde. Jag tror att vi var många som höjde på ögonbrynen och tänkte att då kommer de remissinstanser som nu får programmet omöjligt att hinna lämna några synpunkter som faktiskt arbetas in i trygghetsprogrammet. Men nu låter det på dig som att det inte kommer upp på onsdag. Kommer synpunkterna från de remissinstanser som nu har fått programmet att arbetas in på riktigt?

Anförande nr 59

Borgarrådet O j a n n e (S): Alla remissinstanser ska absolut få tillräckligt med tid att svara. Vi kommer att kolla noga på svaren från alla remissinstanser och arbeta in de synpunkter som kommer. Jag hoppas att vi ska kunna anta detta i ganska bred enighet. Om man kollar på det trygghetsprogram som gick till borgarrådsberedningen

och sedan drogs tillbaka ser man att det inte var några jättestora skillnader jämfört med det som antogs under föregående mandatperiod. Sida 63 (118)

Det viktigaste arbetet är det som sedan görs när detta bryts ned på stadsdelsnivå. Det är där det viktiga, stora arbetet görs. Det här är ett visionsdokument, ett övergripande dokument. Jag är helt övertygad om att de uppdateringar som vi gör, bland annat genom att föra in välfärdsbrottsligheten, kommer att ge en ny dimension till detta. Men det handlar om att jobba vidare med det som faktiskt fungerar.

Anförande nr 60

Borgarrådet H e d i n (M). Vår stad förändras och utvecklas över tid, och det gör att också trygghetsfrågorna och trygghetsutmaningarna förändras. Därför är det otroligt viktigt att vi har örat mot marken och vågar ompröva och förändra vårt trygghetsprogram.

Förutom att äldreperspektivet saknades tyckte jag att också trygghet i skolmiljö var ett område som saknades. Men också arbetet mot exempelvis diskriminering och antisemitism, som är en stor fråga, lyser helt med sin frånvaro. Min fråga till socialborgarrådet är därför: Varför har dessa delar inte kommit med i trygghetsprogrammet, och kommer de att komma med nu när man tar ett omtag?

Anförande nr 61

Borgarrådet O j a n n e (S): Man ska aldrig säga aldrig, men jag tror inte att de frågorna kommer att komma med, av den enkla anledningen att vi har andra program som behandlar frågorna om hur vi ser till att Stockholm är en stad för alla. Det här handlar om den trygghetsvision som vi sätter centralt och det centrala trygghetsprogrammet, som sedan ska brytas ned i lokala arbeten ute på andra förvaltningar.

Vi är alltid beredda att ompröva. Vi sätter ingen prestige i detta utan lyssnar jättegärna brett över partigränserna på andra partier och vilka synpunkter ni har. Jag vet att du lade en reservation i socialnämnden, men om jag minns rätt var det inte jättestora skillnader i våra åsikter när detta var ute på remiss. Vi ligger väldigt nära varandra i de här frågorna, och ibland tror jag mer att det handlar om att markera som opposition. Jag tror att vi förhoppningsvis ska kunna anta detta i enhet så småningom.

Fråga nr 7. Förtätning av grönytor

Anförande nr 62

A n d e r s E d i n (SD): Just nu finns det mer eller mindre långt gångna planer på att bygga i flera parker på Södermalm. Några som nämns är Malongenparken, blåklassade Hovings malmgård, Bergsgruvans park, Johan Helmich Romans park, Tjurbergsparken och de västra delarna av Rosenlundsparken, där byggnation nu pågår för fullt.

Vi anser att Södermalm bör slå vakt om och bevara alla sina befintliga gröna ytor och alla sina träd. Temperaturen i Stockholms innerstad är redan i dag närmare två grader högre än i stadens utkanter. Luften blir ständigt sämre, och grönområdena minskar kontinuerligt.

Min fråga är därför: Hur ser ni på att så många av våra grönytor och parker försvinner i vår stad, och vad anser du vara skälet till att det blir så här? Sida 64 (118)

Anförande nr 63

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Om det hade varit Södermalm specifikt som du frågade om när du skickade in din fråga hade det varit lite lättare att förbereda sig. Din fråga var väldigt bred, så det var lite svårt att lista ut att det handlade enbart om Södermalm – det är så jag uppfattar frågan.

Jag får nog svara rent allmänt. Vi har glädjande nog väldigt stora grönområden i vår stad, och det gäller i alla våra stadsdelar. Vi har mycket viktiga, starka rutiner för hur vi i denna process jobbar med grönområden och grönytor, när det är aktuellt. Vi har exempelvis naturvärdesinventering inför markanvisning; alternativt gör vi det senare i planprocessen. Vi har artinventering på de platser där det kan finnas skyddsvärda arter; det är en viktig sak. Miljökonsekvensbeskrivningar sker också när det finns behov. Detta är naturligtvis väldigt viktigt ur ekologisk synvinkel, bland annat. Ekologisk kompensation ska ske i enskilda projekt och tillämpas så att de ekologiska värdena och den biologiska mångfalden blir starkare före exploateringen – det är en viktig sak.

Vi har också något nytt som den här majoriteten har beslutat ska ske nu som aktivitet, nämligen att stadsbyggnadsnämnden i samarbete med andra berörda nämnder, som exempelvis exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden, ska utreda möjligheten att årligen mäta och redovisa den totala grönytan i staden. Det här sista tycker jag är väldigt viktigt för att få en uppfattning om hur det de facto ser ut.

När det sedan gäller vissa projekt som du tar upp i frågan måste man diskutera varje projekt för sig, för varje projekt är unikt, skulle jag vilja säga.

Anförande nr 64

A n d e r s E d i n (SD): Det här låter ju väldigt bra. Jag har läst er gemensamma budget, och jag tänkte att jag skulle läsa lite ur den. Målen är väldigt högt ställda inom det här området, men med tanke på hur mycket bebyggelse som sker känner jag lite grann att det inte riktigt stämmer. Jag ska läsa här: ”Mer natur ska skyddas för dagens och morgondagens stockholmare och det strategiska arbetet för att stärka den gröna infrastrukturen ska fortsätta. Stadens övergripande, samt nämnders och bolags, arbete för att nå stadens mål om ökad grönska och stärkt biologisk mångfald ska intensifieras. Ökade satsningar ska ske på drift och investeringar i stadsmiljö, parker och grönområden i både ytter- och innerstad. med fokus på stärkt biologisk mångfald.”

Tycker ni att ni lever upp till detta?

Anförande nr 65

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Självklart gör vi det. Därutöver hann jag inte berätta om att vi nu också arbetar med att inrätta flera nya naturreservat och biotopskyddsområden. Detta arbete är alltså väldigt ambitiöst.

Sedan tror jag att det är viktigt att veta, i alla fall om jag ska ha stadsbyggnadshatten på mig, att vi jobbar med plan- och bygglagen som en viktig del. Det finns mycket annan lagstiftning som självklart är viktig, som jag nämnde tidigare. När projekten dras igenom, där vi jobbar med att försöka få kommunen att överleva, få bättre

konkurrenskraft och ge medborgarna tak över huvudet, gör man avvägningar mellan olika intressen för att få det så bra som möjligt. Då blir exempelvis det här kompensationsstänkandet, om det är grönytor inblandade, väldigt viktigt. Sida 65 (118)

Anförande nr 66

A n d e r s E d i n (SD): Vi har följt en del av dessa aktiviteter, exempelvis i Malongenparken. Nu är väl träden i stort sett nedsågade och man ska bygga 20 bostäder, är det väl, där. Problemet uppstår när man förtätar ett redan extremt förtäat område. Man behöver de här gröna lungorna, och man behöver möjligheter till upptagningsområden för dagvattenhantering och så vidare, för framtida skyfall. Men detta verkar man inte riktigt bry sig om.

Jag förstår att de här byggherrarna vill bygga på dessa tomter. Det är attraktiv mark, och det är lätt att hitta hyresgäster eller att sälja i dessa områden. Jag förstår det mycket väl. Men någons måste man kanske ställa sig frågan: Är detta bra på sikt?

Anförande nr 67

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det måste vara ett stort missförstånd från er sida om ni har fått uppfattningen att skyfallsfrågorna inte är viktiga i stadsplaneringen. De har varit otroligt viktiga och har blivit viktigare med åren. Vi har ju sedan ett antal år tillbaka till och med en särskild myndighet som jobbar med detta. Vi som dagligen jobbar med olika projekt vet också att staten via länsstyrelsen är djupt engagerad i detta, och vi har sett att det satsas stora resurser. Det här är en stor fråga med tanke på klimatförändringarna.

Det är bra att du kanske tillhör den minoritet i Sverigedemokraterna som verkligen inser att klimatförändringarna också kommer att medföra skyfallsproblem; det är ett faktum. Det verkar inte alla i ditt parti tycka.

Detta är alltså högt prioriterat. Vi jobbar med det i princip i vart och vartannat ärende. Jag är faktiskt inte särskilt orolig för att vi på något sätt skulle missa detta i våra projekt som vi jobbar med.

Fråga nr 8. Hur ska staden motverka kriminella aktörer kopplat till stadens verksamheter och projekt?

Anförande nr 68

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Härondagen kunde vi i SVT Stockholm ta del av en kartläggning som de hade gjort av kriminella aktörer som på olika sätt är inblandade i verksamheter som säljer tjänster till det allmänna. Det kunde vara byggbolag, familjehemsföretag, bostadsbolag – alla möjliga. Det de hade gemensamt var att kvaliteten ofta var väldigt undermålig men framför allt att kriminella aktörer tjänar pengar den här vägen och även kan tvätta pengar och annat.

Min fråga är därför om det finns några indikationer på att de företag som SVT hade upptäckt används av staden och om det i övrigt vidtas några åtgärder med anledning av denna kartläggning.

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Tack så mycket, borgarrådet Jönsson, för frågan! När det gäller brottslighet ska allt anmälas till polisen, som utreder och förhoppningsvis dömer dem som sysslar med kriminell verksamhet. Detta gäller naturligtvis också i de fall som pekas ut här.

Det vi från staden kan göra för att försöka motarbeta att sådant här sker är framför allt att inte vara alltför blåögda och naiva och tro att detta inte händer i välfärdsverksamheter i och kring Stockholm. Det finns i Stockholm, och det finns tyvärr också i andra regioner och kommuner.

Det vi ska bli bättre på, anser jag, är att kontrollera och följa upp verksamhet så att staden säkerställer att vi inte handlar vare sig varor eller tjänster av någon som misstänks ha koppling till kriminell verksamhet. Det handlar också om att vi behöver en bättre lagstiftning. Vi behöver en lagstiftning som innebär att om man har en skattefinansierad verksamhet måste offentlighetsprincipen gälla. Det är bakvänt att när vi gör saker i egen regi är det offentlighetsprincipen som gäller, men gör man det i ett privat bolag är det hemligt, fast man sysslar med liknande saker. Då är det företagshemligheter, och man kan komma undan med både skattebrottslighet och andra former av välfärdsbrott.

Vi ska alltid motarbeta detta, och därför kommer också stadens program för inköp att revideras under nästkommande år. Men det första och viktigaste är: Var inte naiva!

Anförande nr 70

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Det är välkommet att det programmet ska uppdateras. Jag tänkte ändå fråga finansborgarrådet vilka tankar du själv har om hur vi kan säkerställa att sådana här företag inte används av staden. Jag vill understryka att det inte bara handlar om fall där man kanske får en peng eller är upphandlad för att man bedriver omsorgsverksamhet utan även om entreprenörer till bostadsbolagen eller entreprenörer som bygger bostäder. Man upptäckte nämligen väldigt många byggbolag i den här kartläggningen.

Jag ska återkomma till en tredje fråga i mitt sista inlägg.

Anförande nr 71

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Ja, det är mycket man vill säga på denna enda minut. Vad det handlar om är att vi ska bli bättre på kontroll och uppföljning när det gäller hur vi arbetar med inköpsverksamhet men också upphandlad verksamhet. Men vi får inte glömma att det också handlar om stadens egna verksamheter. Det är väldigt svårt att komma åt medveten brottslighet. Det är en sak om det begås misstag; då rättas det till. Men medveten brottslighet är knöligare. Där gäller det naturligtvis att ha idoga och täta kontakter med polisen.

Det är klart att jag har idéer om hur detta kan ske, men jag tycker också att det ska ha sin gång. Vi behöver få in alla goda idéer och stöta och blöta dem så att vi får ett riktigt program med bland annat visselblåsarfunktioner.

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Under min tid som socialborgarråd upptäckte vi ett antal bolag som sysslar med familjehem, som hade väldigt grovt kriminella personer i sin ledning och i hela företagsstrukturen. Det var ett ganska gediget arbete att kartlägga och även identifiera detta, för det handlar om väldigt komplicerade upplägg. Vi var till exempel tvungna att använda särskild säkerhetsexpertis som stadsledningskontoret hade.

Är detta ett arbete som fortsätter? De avtalen lyckades vi bryta, och det blev inga följder eftersom det var ganska uppenbart att det rörde sig om kriminella. Vi fick faktiskt inga svar över huvud taget från någon av de här leverantörerna, vilket man annars hade kunnat tänka sig, om de varit seriösa.

Anförande nr 73

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Jag förutsätter det. Jag saknar kunskap om ifall det är exakt på det sättet, men om man en gång har trampat i klaveret och det har blivit sådana konsekvenser förutsätter jag det. En del är också att vi nu stärker upp arbetet när det gäller kontroller av förskolor, för vi har sett att det finns förskolor som inte har några barn i verksamheten men ändå kasserar in ersättningen. Detta är ett exempel.

Det handlar också om att vi arbetar med FUT, säger jag igen, fast i en annan betydelse, nämligen felaktiga utbetalningar. Vi arbetar idogt med att säkerställa att vi hittar alla delar i staden för att detta inte ska accepteras.

Till syvende och sist är det jätteviktigt att programmet uppdateras, men vi måste också implementera en kultur i staden där man inte är naiv och blåögd.

Anförande nr 74

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! I dag ska vi behandla T2:an. Det är en rapport som visar på många goda verksamheter som staden bedriver. Den visar att vi trots ekonomiskt tuffa tider prioriterar välfärden och att Stockholms stads medarbetare, som jag vill passa på att tacka, gör och levererar ett fantastiskt resultat.

Låt mig bara nämna några bland många saker. Ni har ju alla läst ärendet, men jag vill betona några saker. Det handlar dels om den positivt nedåtgående trenden när det gäller kunskapsresultaten för årskurs 6. Det handlar om att inga elever ska halka efter och lämna skolan med otillräckliga kunskaper. Det var en väldigt viktig prioritering för oss när vi gick in i budgeten 2023, och vi ser också att man levererar. Det är klart att vi har lång väg kvar. Många skolor kämpar nu med minskande elevunderlag, men det är ändå glädjande att just denna utveckling går åt rätt håll.

Ett annat område jag vill nämna pekar inte åt rätt håll, och det är bostadsbyggandet. Här är tyvärr inte Stockholm ensamt, utan vi kan konstatera att bostadsbyggandet har stannat upp i hela landet. Det är konjunkturen, det är inflationen, men det är också regeringspolitiken som samverkat tyvärr medför ett totalt byggstopp. Vi har tidigare haft tider då byggandet drabbats, men då har vi också haft regeringar som stimulerar byggandet. Men nu har vi en regering som tvärtom gör det dyrare att bygga bostäder och billigare att renovera och bygga spaanläggningar hemma. Det gör att vi har brist på hyresrätter. Man tog bort investeringsstödet, som ändå stimulerade hyresrättsproduktionen. Det här går inte ihop.

Vi vill öka byggandet. Vi vill bygga fler hyresrätter i stället för fler altaner och spaanläggningar. Vi vill säkerställa att fler kan flytta till Stockholm, och då är bostadsfrågan så oerhört viktig. Man kan inte ha de ideologiska skygglappar som stoppar upp bostadspolitiken och tro att marknaden ska lösa boendesituationen. Det gör den inte.

Med detta vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag och än en gång tacka våra fantastiska medarbetare i Stockholm.

Anförande nr 75

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och stockholmare! Då var det åter dags för en liten minibudgetdebatt. Det kanske är någon som tyckte att vi fick för lite tid i förra veckan. Själv tyckte jag att vi fick nästan alldeles lagom med tid på nästan alla block. Vi kunde ha pratat lite mer idrott, förstås!

Givetvis ska vi i Centerpartiet nämna några delar av T2:ans resultat. Som jag bland annat nämnde i förra veckan är ett högt bostadsbyggande väldigt viktigt för Stockholms långsiktiga utveckling. Självklart ser också vi hur konjunkturen skapar stora utmaningar, men det är fortsatt en stor brist på bostäder. Och bostäder behövs för att fler yrkeskategorier ska kunna bo i Stockholm. Läget är akut. Därför måste vi i staden ta ett ansvar för bostadsbyggandet.

Vi är särskilt kritiska till Svenska Bostäder, som inte riktigt uppfyller de mål som i alla fall Vänsterpartiet har uttryckt tidigare. I stället för att ta krafttag för fler bostäder skjuter den nuvarande majoriteten på det långsiktiga målet från 2030 till 2035. Det är olyckligt, och det kommer att drabba Stockholm långsiktigt.

Vi ser också i rapporten när det gäller stadsdelsnämndernas verksamhet på individ- och familjeomsorg att man kommer att gå med underskott på 60 miljoner kronor. Om vi bara tittar på verksamheter som är riktade till barn och unga ser vi att det är nästan 107 miljoner man går back med. Men vi förutsätter att stadsdelsnämnderna trots att man går back ändå uppmanas att i det läge vi nu befinner oss inte spara en enda krona på de insatser som behövs för att förebygga kriminalitet hos barn och unga.

Jag kommer att fortsätta att påminna om våra skolidrottslokaler som står tomma. Det är många timmar varje dag vecka ut och vecka in, samtidigt som många idrottsföreningar tvingas tacka nej till barn som vill börja idrotta men som inte kan göra det på grund av platsbrist. Det finns alltså 35 idrottshallar i stadens skolor som inte är bokningsbara för föreningslivet. Här måste majoriteten göra någonting mer, och då menar jag inte den utredning som vi tjafsade om i förra veckan. Man måste ta sig an varje stängd idrottshall för att öppna den. Jag brukar säga att man nästan måste använda en kofot, men det tycker jag inte att man ska göra här. Däremot kan ett steg vara det som vi föreslår i budgeten: att man höjer ersättningen vid uthyrning av skolidrottslokaler från idrottsförvaltningen till utbildningsförvaltningen. På det sättet kan man också öka rektorernas incitament att öppna lokalerna för föreningslivet.

Bifall till vår reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 76

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Hej Jonas! Jag tycker också att det är dåligt lokalutnyttjande att vi har alla dessa tomma skollokaler. Jag kommer verkligen att göra allt jag kan för att bidra till att de öppnas.

Du upprepade detta flera gånger under budgetdebatten, och jag blir bara lite nyfiken. Med tanke på att Centerpartiet har haft makten över idrottsnämnden i fyra år – var det så att ni kom på att det var 35 idrottshallar nu, eller är det helt enkelt så att ni inte lyckades öppna dem under de år då ni hade ansvar för frågan?

Anförande nr 77

J o n a s N a d d e b o (C): Tack så mycket, Clara, för frågan! Under vår tid öppnade vi faktiskt fler skolidrottslokaler. Men det är 35 skolidrottshallar kvar. Jag är inte nöjd, och jag hör att inte heller Clara är nöjd. Då måste man göra allt. Vi försöker nu höja ersättningen så att det ska bli mer lukrativt för rektorerna att öppna. Vi hade en pott för att man skulle kunna ställa om låsen så att det blir enklare att komma in och ut ur lokalerna. Ibland är det de praktiska sakerna som hindrar att skolidrottshallarna blir använda. Men ni har tagit bort denna pott för lås och larm som gör att man kan ställa om och ge föreningslivet tillgång till lokalerna. Det hade faktiskt kunnat göras att fler hade öppnat.

Mer handlingskraft och mindre utredningar! Nu handlar det om att bända upp varenda skolidrottshall.

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande! Att bända upp är precis det vi gör nu med budgeten. Det är inte bara en utredning, Jonas, utan det här är en inventering av dessa 35 skolor. Var är det skon klämmer i samtliga av dessa? Det kommer att göras en individuell bedömning skola för skola för att först identifiera exakt vad problemet är i den skolan och sedan vidta rätt åtgärd i den skolan i stället för att gå fram med något brett.

Hur mycket man än kan önska detta är det ändå rektorerna som bestämmer. Detta måste ske i en dialog med den enskilda rektorn och den enskilda skolan för att man ska kunna lösa det på varje skola. Det är exakt det vi nu går fram med.

Anförande nr 79

J o n a s N a d d e b o (C): Både du och jag, Martin, jobbade med den här frågan förra mandatperioden, och vi jobbar med den denna mandatperiod. Någon inventering behöver vi inte göra, för de är 35 idrottshallar i stadens skolor som behöver öppnas. Det vet vi. Vi vet också att stockholmarna tycker att det är förskräckligt att barn och unga inte får komma till idrotten. De vet hur viktigt det är att vi får fler idrottshallar. De enklaste idrottshallarna behöver vi inte ens bygga. De finns redan. Att öka tillgången till dem skulle vara otroligt viktigt för föreningsidrotten i Stockholm.

Jag önskar er verkligen lycka till, och jag kommer att följa frågan. Återkom gärna till oss när ni har öppnat en hall! Då kan vi räkna ned tillsammans och se när vi har 34 hallar kvar och när vi har 33 hallar kvar. Jag kommer att fortsätta att bevaka frågan och säkerställa att vi verkligen gör allt för att få fler barn och unga att idrotta.

Anförande nr 80

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Precis som några redan har sagt behöver vi kanske inte ha hela budgetdebatten igen i kväll. Jag tänkte mest bidra med några reflektioner utifrån det delårsbokslut vi har i dag.

Till att börja med kan jag konstatera att det ibland blir väldigt mycket prat om vad regeringen gör eller kanske snarare inte gör. Det kan man givetvis ägna sig åt, men det är ändå så att vi som sitter här har att ta ansvar utifrån de förutsättningar som finns för den här stadens budget. Som exempel kan jag nämna att när det gäller det investeringsstöd för bostadsbyggande som fanns gav det ingenting för Stockholms stad, så just det kanske inte skulle ha bidragit till någon förbättring för byggmålen.

Med det sagt ser vi ett antal saker i delårsbokslutet som är bekymmersamma. Dels kan vi konstatera igen att eftersom vi inte har någon bra uppföljning av omhändertagna barn vet vi inte heller hur det går för dem. Vi följer inte upp skolresultat, hälsa eller tandstatus på en aggregerad nivå. Vi hade tidigare en interpellationsdebatt om detta, och efter att ha deltagit i den diskussionen har jag förhoppningar om att det ska förbättras under nästa år.

Vi kan också konstatera att det som jag kallar för samhandling mellan skola, socialtjänst och polis inte ges något större utrymme i delårsbokslutet trots att det är en helt avgörande fråga för att man ska komma till rätta med inte minst den problematik som vi upplever sedan en tid med ungdomar som dras in i kriminalitet. Här är vår uppfattning att inte minst Stadsledningskontoret, som samordnar över hela staden,

måste ta ett mycket tydligare grepp om samhandlingsfrågorna och även föra samman stadsdelsdirektör, socialdirektör och utbildningsdirektör för att reda ut de problem som eventuellt finns kontinuerligt under året. Sida 71 (118)

Avslutningsvis har vi från Liberalerna länge varit oroade för sammanslagningen av Järva, och vi konstaterar att stadsdelsförvaltningens tjänstepersoner fortfarande inte vet var de ska sitta någonstans och var deras kontor ska vara. Detta leder till stor oro, och som jag också nämnde i budgetdebatten har socialsekreterare nu börjat säga upp sig. Det är mycket, mycket oroväckande.

Anförande nr 81

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag tänkte kommentera det här med de statliga investeringsstöden, Jan Jönsson. Det du säger här i talarstolen stämmer inte överens med de utvärderingar som har gjorts. Man har kunnat konstatera att de statliga investeringsstöden bidrog till ett byggande av 50 000 bostäder som annars inte hade blivit byggda. I Stockholm pratar vi om fem projekt där det sammantaget var ungefär 20 procent lägre hyra än i annan jämförbar nyproduktion.

Svenska Bostäder får oerhört mycket skäll för att man inte byggstartar. Men det problem som vi har är att kalkylerna inte går ihop. Kalkyler som tidigare hade svarta siffror blinkar numera mörkröda. Det är självklart att man inte minst som krisåtgärd – och det är någonting som både bransch och fackförbund efterfrågar – kan gå in med statliga stöd eller någon form av insatser för att få kalkylerna att tippa över till rätt sida. Det hade både hållit byggandet uppe och, inte minst, räddat jobben i byggbranschen.

Anförande nr 82

Borgarrådet J ö n s s o n (L): De 50 000 bostäderna hamnade, som vi hörde, inte i Stockholm utan i huvudsak på andra håll i landet. Nu nämnde du att de projekt som de här bidragen möjligtvis har bidragit med något till gav lite lägre hyra. Men poängen här var ju att vi inte uppnår volymerna. Vi kan inte se några effekter av investeringsstödet för att öka byggtakt och byggvolym, utan i stället går dessa stöd i väldigt hög grad ned i byggherrarnas fickor. Det är inte riktigt bra ekonomisk politik, och det bidrar inte heller till att vi får fler bostäder.

Anförande nr 83

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Jag visste inte att ”ingenting” är en subjektiv bedömning. Ingenting för Jan Jönsson är 1 400 bostäder i Stockholm. Det är 1 400 bostäder i Stockholm som vi byggde på grund av investeringsstödet. Vad ledde investeringsstödet till? Ja, upp till 30 procent lägre hyra och, som borgarrådet Lindblom sa, i snitt 20 procent lägre hyra. Det är mycket pengar när man pratar nyproduktion. Det är ett viktigt tillskott, och det är en bra hyresnivå. Jag skulle gärna vilja utveckla investeringsstödet så att det omfattar fler lägenheter och så att vi kan pressa ned hyrorna ytterligare. För är det någonting vi behöver i den här staden är det att bygga lägenheter för alla, som alla har råd att bosätta sig i. Den möjligheten ger inte din regering.

Borgarrådet Jönsson (L): Nu nämner du också hyrorna. Det är väl välkommet med lägre hyror. Där har vi många intressanta projekt med till exempel Stockholmshusen, där vi också har fått ned hyrorna ganska väsentligt. Men poängen här, och det som står i bokslutet, är att byggvolymerna inte uppnås därför att det är totalstopp just nu i byggandet. Investeringsstöden har tidigare inte givit några stora volympåverkningar för Stockholms stad. Det är den invändningen vi har.

I övrigt tycker vi från Liberalernas sida att vi bör prioritera Stockholmshusen därför att de har bidragit med god ekonomi både för staden och för dem som ska bo i husen.

Anförande nr 85

Borgarrådet Fjellner (M): Nu kan vi snart summera det första året med socialdemokratiskt styre här i Stockholm. I mångt och mycket tycker jag tyvärr att det är ett förlorat år. Frågar man stockholmarna om Stockholm i dag är bättre än för ett år sedan tror jag att få svarar ja.

Ta bara tryggheten och situationen i Stockholms skolor! Om det är någonting stockholmarna lyfter med mig och bekymrar sig över är det tryggheten och våra skolor. Jag minns hur det lät för ett år sedan, när ni presenterade budgeten för 2023 och pratade om rekordsatsningar på skolan – en satsning i miljardklassen. Men det blev i stället underfinansiering. Det dröjde inte länge förrän ni fick krypa till korset, och redan i början av sommaren var ni tvungna att skjuta till över 100 miljoner ytterligare. Efter omfattande protester och demonstrationer här utanför Stadshuset gjorde ni detta.

Men ni kan ändå inte påstås ha kontroll nu. När vi kom hit i torsdags möttes vi återigen av demonstrerande lärare, och nu varnar de för era förestående nedskärningar när de säger att vi bör rösta nej till er skolbudget för nästa år. Jag förstår att lärare och föräldrar i Stockholm är oroliga. Det är bara att öppna tidningen, så ser man det. I fredags kunde vi läsa i tidningen Mitt i om ”masslagsmål och upplopp” på Englebrettskolan, en F-9-skola på Östermalm. Lärare vittnar om att en höst präglad av underbemanning till slut ledde till att 180 sjätteklassare lämnades utan tillsyn under de nationella proven. En misshandel av en fjärdeklassare på en fotbollsplan ledde till upplopp bland barnen. Detta är något som har fått facket att kräva ett skyddsstopp på skolan. Det är inte bara obehaglig läsning, utan det känns nästan överkligt.

Men det är inte bara i skolan man känner otrygghet. Det gäller i hela Stockholm. Hela Stockholm är på vissa sätt som ett utsatt område i dag. När polisen häromveckan presenterade sin rapport om de öppna drogscenerna, ställen där gängen helt öppet säljer sina droger och tjänar sina pengar, kunde vi konstatera att vi i polisregion Stockholm har fått sex nya drogscener, alla i Stockholms stad, under er tid vid makten. Nu säljs droger helt öppet på 31 platser i Stockholm, och i nästan alla stadsdelar. Två av de nya ligger i Bromma stadsdelsområde.

Jag är övertygad om att vi kan stänga varenda en av de här om den politiska viljan finns – om vi punktbevakar dem med ordningsvakter, kameraövervakar dem, satsar på belysning och rustar dem. Men det kräver som sagt politisk vilja, och den tycker jag har saknats under ert första år vid makten. Ni har tvärtom sparkat tre av fyra ordningsvakter och på ett år fått upp tio nya kameror – dessutom sådana som vi ansökte om under vår tid vid makten. Det duger inte.

Om Stockholm ska bli en stad som människor flyttar till och inte från måste vi prioritera att få ordning både på skolan och på tryggheten. Det är viktigt inte minst för barnfamiljerna, de som är i allra störst utsträckning överger vår stad. Jag vet att Stockholm precis som resten av samhället befinner sig i ett tufft ekonomiskt läge. Men tuffa tider kräver tuffa prioriteringar, och det tycker jag att ni har visat er oförmögna till. Det visar detta ärende, men framför allt verkligheten i Stockholm i november 2023. Sida 73 (118)

Bifall Moderaternas reservation!

Anförande nr 86

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Det är dags att även Moderaterna kommer till insikt om att skolpengssystemet måste avskaffas. Varje elev är värd en pengapåse. När elevantalet går ned blir det problem i våra skolor. Det är det som är grunden till att det är tufft på vissa skolor.

Det lärarna demonstrerar för är gymnasieschablonen. Den handlar om det samarbete vi har med grannkommunerna. Det var dina moderata partivänner som yrkade på noll när vi gick in i förhandlingarna. Jag är inte nöjd med 3,4 procent på gymnasieschablonen. Men det var det vi lyckades åstadkomma mot Österåker, Nacka med flera som inte ens ville gå över 2 procent. Men vi lyckades få upp den lite till, och jag vill se att gymnasieschablonen blir mycket, mycket högre.

Anförande nr 87

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Jag tror att få vill tillbaka till tiden före friskolereformerna, innan vi fick valfriheten – i alla fall få utanför den här sidan av just den här salen.

Men jag undrar om du har träffat de här lärarna. Fick du ens lappen? Du säger att det bara handlar om gymnasieskolan. Låt mig läsa innantill: Skolan/förskolan behöver resurser nu. Minska barngrupperna på fritis! Uppfyll målet med mindre barngrupper i förskolan! Stoppa utökad undervisningstid för lärare! De förestående nedskärningarna riskerar studieresultaten, personalen och elevernas hälsa samt ökar risken för hot och våld. Det är precis det vi upplever, och du sitter och säger att det handlar om någonting helt annat. Jag tycker att du ska ta och träffa de här lärarna för att inse att ni inte har anledning att vara stolta över det ni gör.

Anförande nr 88

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Christofer, låt oss vara ärliga! Du träffade inte lärarna utanför fullmäktige. Din kollega Andréa gjorde det, och det kanske var hon som gav dig lappen. Jag pratade nämligen med lärarna, och jag såg också en moderat som försökte prata med dem men som blev utbuad. Men det är väl en annan historia.

När det handlar om nästa år är lärarna precis som vi väldigt oroliga. Det handlar dels om det vi diskuterade häromdagen, det vill säga statsbidrag som inte håller måttet. Men jag undrar över en annan sak. Du pratade om en del av lärarnas kritik, men det de lyfte med mig handlar faktiskt om oron kring den utbredda marknadsskolan. Det är friskolor som får betalt för arbetsuppgifter som de inte har och fri etableringsrätt som dränerar kommunala skolor på elever.

Du kan vifta bort det här hur mycket du vill, men om du bjöd in lärarfacken i Stockholm och frågade vad de tycker om marknadsskolan och vad de tycker om dagens friskolesystem skulle du få dig en liten ögonöppnare. De vill tillbaka till tiden före marknadsskolan, Christofer Fjellner. Testa att prata med dem på riktigt!

Sida 74 (118)

Anförande nr 89

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Bara så att vi är klara och tydliga, Clara: Jag fick alltså den här lappen när jag var nere och pratade med några av lärarna. Du kanske var där vid ett annat tillfälle, men jag träffade en lärare som gav mig lappen där. Det roliga är att du säger att de huvudsakligen pratade om marknadsskolan. Låt mig bara konstatera att det inte står ett ord om den på den här lappen. Och i det samtal jag hade med representanten nämndes det inte över huvud taget. Visst vet jag att detta är en stor stridsfråga. Det är en jättestor stridsfråga, men det får inte bli en ursäkt för er för att försaka Stockholms skolor. Ni har ett ansvar. Ni har ett ansvar för Stockholms elever och för Stockholms skolor. Ta det ansvaret, och skyll inte ifrån er!

Anförande nr 90

N i k e Ö r b r i n k (KD): Jag ska inte heller upprepa förra veckans debatter. Jag kan ändå konstatera att när jag läser T2:an ser även jag att det onekligen är ett svårt läge i ekonomin. Men samtidigt finns det ljusglimtar. Om det är någonting detta delvis visar är det att stadens ekonomi är motståndskraftig. Innebär det att vi står utan risker framöver? Absolut inte. Här skulle jag vilja höja ett varningens finger. Senast den här majoriteten styrde Stockholm ökade stadens skuldsättning med ungefär 1 miljard i månaden. Inte nog med att vi bromsade denna utveckling när vi styrde, utan förra året minskade vi för första gången sedan 2010 skulden på årsbasis. Det tror jag att ganska många av Stockholms skattebetalare är ganska glada över i det här läget.

Avslutningsvis – för jag lovade att fatta mig kort: Jag läste i finansborgarrådets yttrande att stadens trygghetsundersökning visar att tryggheten ökar och att det visar på att det ”går att öka tryggheten med en konsekvent politik”. Jag håller med, men den enda undersökning jag har sett som bekräftar att tryggheten har ökat kom när vi styrde. Jag beklagar därför att det här styret under året fullständigt har nedmonterat det arbete vi gjorde som uppenbarligen ökade tryggheten. Den senaste trygghetsundersökning som har kommit som har utvärderat det här året har i rak kontrast visat att otryggheten har ökat.

Anförande nr 91

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Först och främst vill jag få fört till protokollet att det som Kristdemokraternas gruppledare just påpekade vad gäller trygghetsundersökningen faktiskt inte stämmer. Det finns publicerade data som man jättegärna kan gå in och läsa.

Jag vill prata bostadsbyggande. Jag vill prata om oron och ilskan hos de 100 lokala fackligt förtroendevalda inom Byggnads Stockholm-Gotland, som jag träffade i fredags när jag blev inbjuden att prata på deras lagbaskonferens. Anledningen till att de är oroliga är att byggandet i det här landet har halverats under det gångna året. Det är framför allt bostadsrätter, småhus och träbyggande som minskar kraftigt.

Hittills i år har vi 1 309 konkurser, och bara för att inte upprepa mig själv kan jag erkänna att jag sa fel siffra under budgetdebatten. Jag sa drygt 250 procents ökade varsel, men faktum är att varslen har ökat med 446 procent i september i år jämfört med september förra året. Det här är farligt på riktigt. För varje byggjobb som försvinner riskerar ytterligare tre personer i närliggande sektorer att bli arbetslösa. Anledningen är att bygg- och fastighetsbranschen står för 12 procent av bnp. Det här, mina vänner, riskerar inte bara att förvärra en ytterst allvarlig bostadskris; det riskerar att slå mot hela den svenska ekonomin. Det gäller särskilt om duktigt och yrkesskickligt folk börjar lämna sektorn. Då kommer det att ta decennier innan byggandet återhämtar sig.

Vad är då problemet? Det ska jag säga innan Naddebo begär replik och säger: Varför bygger inte Svenska Bostäder? Problemet är att kalkylerna inte går ihop. Vad gäller bostadsrätterna handlar det om ett kraftigt fall i efterfrågan, för folk är inte så sugna på att köpa en ny bostad när de inte ens har råd med falukorv.

Vad kan man då göra? Man kan vända på varje sten. I stället för att tvinga Svenska Bostäder att gå in i projekt med kraftiga förluster skulle man kunna göra det som vi gör: vända på varje sten för att se om man kan höja volymerna, minska antalet parkeringsplatser i garage och så vidare för att på så sätt få framdrift i projektet.

Vad gör då regeringen, mina vänner? Jag vet att ni tycker att vi klagat och att vi skyller på regeringen. Men när vi pratar om villkoren för byggandet är det trots allt de finansiella kostnaderna som sticker iväg. Vad efterfrågar branschen? Vad efterfrågar fackförbunden? De efterfrågar statliga kreditgarantier, förmånliga statliga topplån, statliga investeringsstöd och stöd till permitteringar. Om inte branschen kan behålla folk kommer vi som sagt att få problem på riktigt.

I Stockholm är vi beredda att vända på varje sten för att upprätthålla byggandet. Vi kommer inte att gå in i totalt olönsamma projekt, hur mycket Naddebo än tjatar om det. Men vi kommer att driva på och göra allt vi kan för att kunna byggstarta – för byggandet, för jobben och för hela Stockholms ekonomi.

Anförande nr 92

N i k e Ö r b r i n k (KD): Den 20 oktober kom stadens senaste trygghetsundersökning, som utvärderade tryggheten i staden 2023 när ni styrde. Oron för att utsättas för brott ökar. Oron för att vara ute sent i sitt eget bostadsområde ökar. När vi styrde var de här siffrorna lägre. Vad av det jag sa menar du inte stämmer, när era egna trygghetsundersökningar visar att det har blivit sämre under det år då ni har styrt?

Anförande nr 93

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag menar att du ska gå tillbaka och läsa undersökningen. Du fick precis samma dragning och samma siffror presenterade för dig som jag fick. Det vi ser är att den upplevda tryggheten ligger stabilt. Sedan finns det lokala variationer, men på aggregerad nivå ligger den stabilt.

Med det sagt har vi en extrem våldsvåg i Stockholm och i Sverige i dess helhet. Därför måste vi fokusera på det som faktiskt driver mycket av den oro som människor verkligen känner. Det handlar om den grovt organiserade brottsligheten. Vi måste

fokusera på vårt kärnuppdrag: att se till att unga inte dras in i kriminalitet och att bistå polisen när det gäller att lagföra de här personerna. Men det handlar, återigen, också om att till exempel minska välfärdsbrottsligheten.

Sida 76 (118)

Jag har en fråga till Kristdemokraterna. Välfärdsbrottsligheten omsätter 107 miljarder kronor varje år. Är det försörjningsbidragstagare som ligger bakom de här siffrorna? Nej, det är vårdcentraler som inte vårdar patienter utan som tvättar pengar åt gängen. När kommer åtgärderna mot det, Nike Örbrink?

Anförande nr 94

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag vet inte riktigt var jag ska börja, men jag koncentrerar mig på bostäderna. Mycket av det andra du sa var rena rama fantasierna. 107 miljarder för vårdcentraler – var tar du dina siffror ifrån?

Hur som helst är det så här när det gäller investeringsstödet för bostäder den gångna perioden: Stockholmshem lyckades med hjälp av energiutvecklingsbidrag, med hjälp av klimatbidrag och ytterligare något bidrag som jag inte kommer ihåg precis nå gränsen för att få investeringsstöd. Det här gäller gång på gång. De hyresnivåer som din regering tidigare satte som investeringsstöds gräns för vilken hyra man får ta ut var helt orealistiska för Stockholm. Det säger hela branschen, Clara Lindblom, och inte bara jag.

Anförande nr 95

Borgarrådet L i n d b l o m (C): Jag har inte ett parti som har suttit i regeringen, så den där sista frågan förstår jag inte. Men vad gäller de statliga investeringsstöden behövde man såklart skruva i dem. Jag tyckte till exempel att de styrde för mycket mot små lägenheter. Jag tycker inte att nivåerna var realistiska vad gäller Stockholm. Det var ju någonting som Ann-Margarethe Livh drev i flera år. Om du googlar Ann-Margarethe Livh och statliga investeringsstöd får du se vilket jäkla liv hon förde.

Du frågar varifrån jag får mina siffror. Det jag sa var 107 miljarder. Vi pratar alltså om den kriminella ekonomin. Om du ser till den kriminella ekonomin omsätter den 107 miljarder som handlar om välfärdsbrottslighet. 10 miljarder handlar om bedrägerier mot äldre. 2–3 miljarder handlar om narkotikamarknaden. Vill man strypa pengatillförseln till gängen är det välfärdsbrottsligheten det handlar om, och då är det bland annat vårdcentraler, hemtjänst och LSS. Det handlar också om avfall och så vidare. Du undrar vilken källa jag har. Det är regionpolischefen i Stockholm.

Anförande nr 96

O r d f ö r a n d e n : Björn Ljung och Clara Lindblom! Ärligt talat: Ni har båda suttit i fullmäktige länge. Ni vet exakt vilka regler som gäller. Vi står inte och skriker i mun på varandra i talarstolen – inte i något sammanhang. Vi respekterar vem som har ordet, och vi begär ordet själva om vi vill säga någonting. Ni vet detta; det finns inga ursäkter.

Anförande nr 97

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Du nämnde mig två gånger, Clara, under anförandet. Men det är klart att det retar dig något enormt att du, när du nu får makten, inte klarar av att leverera på din egen politik. Jag förstår att det är en frustration hos dig.

Jag ska tala om för dig, Clara, att jag inte heller gillar den här regeringens politik. Men i stället för att skylla på regeringen måste man fundera på vad man kan göra mer själv. Du pratar om dina stenar. Senast jag diskuterade det här med dig lade du nästan all din tid i replikskiftena med mig på att hävda att vi inte fyller på projektportföljerna tillräckligt mycket i de kommunala bostadsbolagen. Jag undrar, Clara, om du hittar något under alla stenar du vänder på. Finns det något verktyg ni kan jobba med för att gå igång bostadsbyggandet och ta det ansvar som du säger att du vill ta?

Anförande nr 98

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Vet du vad, Jonas? Jag blir inte arg på dig när du pratar. Jag blir bara lite förvirrad och konfunderad. När man pratar med en del av den borgerliga oppositionen, till exempel Moderaterna, skäller de på mig för att jag försöker trycka fram projekt. Jag säger: Lugn, Per, jag kommer inte att ta fram några kraftiga nedskrivningar, och jag kommer inte att driva några kraftiga förlustprojekt! Men han är ändå väldigt nervös. Sedan kommer du och säger att jag ska driva fram projekt trots läget. Det du säger i klartext är att jag ska driva fram projekt trots att de går med kraftiga förluster. Man blir snarare väldigt förvirrad.

Om du vill höra om några stenar gör vi till exempel en förstärkning av planprocessen för att verkligen kunna trycka fram projekt och upprätthålla planeringen för att se om vi kan underlätta för byggarna. Vi använder Stockholmshuset och tajtar upp det. Vi använder också allmännyttan, för vi ska börja driva planprocesserna framåt när markanvisningsansökningarna minskar. Vi tittar alltså på alla de verktyg som kommunerna har. Men återigen: Finansiella kostnader är en fråga för staten.

Anförande nr 99

Borgarrådet O j a n n e (S): Man är väl trygghetsborgarråd av en anledning, så jag ska se om jag kan samla trupperna och uppfylla ordförandes önskan att sänka konfliktnivån!

Jag hade inte tänkt gå upp i den här debatten, men eftersom det förekom en del påståenden som inte är sanna ville jag ändå gå upp och redogöra för hur saker och ting ligger till. När det gäller de trygghetsundersökningar som har gjorts i år är de två stycken. En är gjord av Stockholms stad och en av polisen. Polisens trygghetsundersökning visar att tryggheten i Stockholm har ökat, så otryggheten har minskat. Det kan stå i kontrast till att man samtidigt är väldigt orolig över samhällsutvecklingen. När det gäller Stockholms stads trygghetsmätning är det inte korrekt att tryggheten minskar och att otryggheten skulle öka. Tvärtom är det 10 procent som uppger att man känner sig otrygg eller avstår från att gå ut. Det är samma siffra som 2020. Det är samma siffra som 2017. Man behöver gå tillbaka till 2014 för att hitta en lägre siffra; då var det 8 procent. Vi har haft en uppgång sedan 2014, men det är relativt stabilt.

Det betyder inte att allt är lugnt och frid och fröjd i Stockholm. Jag tror att vi alla kan se att vi har ett stort problem med gängkriminalitet, skjutningar och sprängningar. Men att stockholmarna själva skulle känna sig mer otrygga finns det inget belägg för. Med det sagt ska vi göra allt vi kan för att knäcka den gängkriminalitet som finns.

När man kommer in på kameror låter det som att vi bara lutade oss mot vad det tidigare styret har gjort. Jag skulle snarare vilja ställa en fråga till det föregående styret. Ni

lyckades inte få upp en enda trygghetskamera under fyra år. Det kan väl inte vara godkänt? Det är mycket riktigt så att de trygghetskameror vi satte upp i somras, som var Stockholms stads första trygghetskameror, är uppe efter ansökningar som gjordes under föregående mandatperiod. Det var bra att ni gjorde de ansökningarna. Material från dem har redan begärts ut av polisen vid ett tillfälle. Jag vet inte om det har klarat upp ett brott, men hypotetiskt är det så. Det har i alla fall begärts ut av polisen för att användas i en polisutredning.

Det tog tre och ett halvt år från det att ni tillträdde tills ni fick in er första ansökan. Jag lovar er att vi kommer att vara bättre än så. Vi har avsatt medel i år för trygghetskameror, och vi kommer att se till att vi förhoppningsvis får upp fler kameror redan i år. Det beror såklart på hur lång handläggningstiden är, och det kan bli så att de kommer upp mot slutet av året.

Jag ser fram emot den förändring av lagstiftningen som bland andra jag och Karin Wanngård krävde i en debattartikel tidigt i år. Tillståndsplikten för att sätta upp trygghetskameror för kommuner behöver försvinna, och vi måste få mer fria tyglar där. Det har också Gunnar Strömmer hörsammat, och han har sagt att han ser över hur han ska kunna tillmötesgå oss på den punkten.

När det gäller personalomsättningen på Järva ser inte vi att den är högre, och detta följs upp löpande med fackföreningarna varje månad.

Anförande nr 100

N i k e Ö r b r i n k (KD): Vi femfaldigade antalet polisiära kameror ute förra mandatperioden när vi styrde. Samtidigt som Erik Slottnér gjorde det bad han vid ett flertal tillfällen er dåvarande regering att underlätta och förändra så att det skulle bli enklare för oss att sätta upp egna kameror. Det är vår regering som nu gör det möjligt, inte er.

Vad jag påpekade var att finansborgarrådet sa att tryggheten har ökat och att det visar på behovet av konsekvent politik. Jag sa att det är precis det som är problemet; vi har inte behållit den konsekventa politiken. På ett år har ni dragit ned på det brottsförebyggande arbetet riktat mot äldre. Ni har dragit ned på antalet FFT-handläggare. Ni har dragit ned på antalet ordningsvakter, och ni har lagt ned trygghetsutskottet. Hur tror du själv att det kommer att bli med tre år till med den politiken?

Anförande nr 101

Borgarrådet O j a n n e (S): Trygghetsundersökningen gjordes efter den förändrade situationen med ordningsvakterna, då vi valde att lägga pengarna på lokalt trygghetsarbete i stället. Det verkar inte ha gjort någon större skillnad i hur stockholmarna upplever tryggheten i staden.

När det gäller de polisiära kamerorna var en av de första saker som hände efter att jag fick tillgång till förvaltningen att det låg 55 kamerapunkter och väntade på att bli godkända, varpå vi direkt, redan i februari 2022, satte igång. Det jobbades inte direkt jättefort på kamerafronten. Återigen: Det är mycket möjligt att Erik Slottnér under tre och ett halvt år klagade på att det var lång handläggningstid. Men det kunde han

omöjligt veta eftersom ni inte lyckades få in en enda ansökan under dessa tre och ett halv åren. Sida 79 (118)

Anförande nr 102

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Varför vi inte fick upp fler egna kameror? Svaret är Morgan Johansson.

Anförande nr 103

Borgarrådet O j a n n e (S): Vi vet att det inte stämmer, eftersom staden inte ens ansökte om att sätta upp trygghetskameror. Man var i stället väldigt okonstruktiv i en kritik om att det skulle ta väldigt lång tid. Det är konstigt att man väntar i tre och ett halvt år från det att man får makten tills man faktiskt skickar in en ansökan om att sätta upp trygghetskameror.

Jag tror att det stora problemet med Stockholms stads trygghetsarbete den föregående mandatperioden var att Moderaterna outsourcade det till Kristdemokraterna, som lekte trygghetsborgarråd. Nu kommer jag att få Nike på mig ute i korridorerna! Jag tror att Moderaterna hade kunnat vara mycket bättre på att vara ett ansvarstagande parti och ta tag i tryggheten. Jag tror också att vi gör helt rätt när vi ser till att lägga ihop de sociala frågorna och trygghetsfrågorna på en rotel och på ett social- och trygghetsborgarråd. Jag tror att vi kommer att ha bättre resultat när det gäller tryggheten under den här mandatperioden än vad ni lyckades uppnå, och jag tror att det delvis beror på hur ni hanterade trygghetsfrågorna.

Anförande nr 104

P e r R o s e n c r a n t z (M): Ordförande! Jag känner att det är angeläget att upprepa mitt inledningsanförande från budgetdebatten angående fastigheter. Det tycks inte vara så att alla ledamöter lyssnade riktigt noga.

Allmännyttan är allas vår gemensamma egendom. Allmännyttan är inte ett egenintresse för de invånare som bor i kommunal hyresrätt. Det är inte ett egenintresse för ideologiska politiker, och det är inte ett egenintresse som är ensamt ansvarigt för Stockholms stads bostadsförsörjning. Nu kan vi lägga till en punkt: Allmännyttans funktion är inte att vara en konjunkturregulator i svensk ekonomi som ska se till att ingen blir arbetslös. Det är jättebra om ingen blir arbetslös, men det är inte allmännyttans ansvar. Det är inte en ansvarsfull och seriös förvaltning av våra bostadsbolag att vi ska hålla på och bygga för att människor inte ska förlora jobbet i byggbranschen. Så kan vi inte driva det; vi har inte råd med det.

Jag förstår att Clara Lindblom känner ett engagemang i frågan. Och jag håller med; jag vill inte att någon ska förlora jobbet. Men vi kan inte bära hela ansvaret för svensk ekonomi på våra axlar. Sättet att driva våra fastighetsbolag är ansvarsfullt och långsiktigt. Då måste man ha ekonomin i ordning. Sättet att driva landets ekonomi är också att ha den i ordning. Jag har fullt förtroende för att den regering vi har nu har en politik som kommer att leda till att vi faktiskt får sänkta räntor på grund av att vi får lägre inflation. Och då kommer byggandet att komma igång igen. Sedan kan vi reformera bostadsmarknaden, och då blir det riktig fart. Då kan andra bolag, inte bara allmännyttan, ta ansvar för bostadsförsörjningen.

Anförande nr 105

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Förvirringen tilltar. Jag säger att man inte kan driva fram bostadsbyggande som går med kraftig förlust. Då säger Naddebo att man visst kan det – eller jag vet inte riktigt vad han säger. Mer eller mindre säger han indirekt att jag ändå har fel. Men när jag står och säger att vi inte kan driva fram byggnation med kraftig förlust och att det är därför Svenska Bostäder inte har byggstartat säger du att jag inte har förvaltat Svenska Bostäder. Jag fattar faktiskt inte, Per. Jag säger ju att vi inte kan driva fram projekt med kraftig förlust men att vi givetvis ska vända på varje sten för att få fram projekten i den bemärkelsen att vi ska få ihop kalkylen så att vi kan byggstarta.

Sedan håller jag med om att det inte är allmännyttans ansvar att hålla konjunkturen uppe; det är regeringens ansvar att göra det. Men vi har en regering som på riktigt tror att man kan kompensera på det här sättet. Varslen har ju ökat med 446 procent sedan förra året, och regeringen tror att det räcker med lite fler subventionerade altaner. Då kanske allmännyttan visst måste kliva fram.

Anförande nr 106

P e r R o s e n c r a n t z (M): Men Clara, jag blir inte riktigt klok på det här. Nu säger du ju på slutet att vi visst ska kliva fram och att allmännyttan ska vara en konjunkturregulator. Du säger ju det till slut! Det är därför jag måste upprepa de här sakerna. Nej, nej, nej – allmännyttan är långsiktigt ansvarstagande. Vi ska inte hålla på och ta annan hänsyn än den till våra investeringskalkyler, våra ägares intressen och medborgarnas skattepengar. Finanspolitiken får regeringen sköta, och snart kommer bostadsmarknaden att komma igång igen.

Anförande nr 107

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Jag tror faktiskt att du vill göra mig arbetslös, Per, men jag hoppas att du misslyckas med det. I det konjunkturläge som vi ser handlar det om att din regering prioriterar spabad och altanbyggen medan man skulle kunna prioritera nya bostäder för människor att bo i. Och det handlar inte bara om allmännyttan; det handlar också om att vi har väldigt mycket bra privata fastighetsbolag som i lågkonjunktur bygger hyresrätter. Det funkar för dem, och det funkar också för allmännyttan. Självklart ska vi räkna hem kalkylerna, men det är just nu oerhört viktigt att behålla folk i byggbranschen så att de har någonting att göra och levererar bostäder till stockholmarna.

Anförande nr 108

P e r R o s e n c r a n t z (M): Tack så mycket, Karin! Jag tror att även om du skulle förlora jobbet, vilket implicit ligger i mitt kommunpolitiska uppdrag, får du säkert ett jobb någonstans, hoppas jag. Det kommer att gå bra.

Det är såklart jätte viktigt att bostadsmarknaden återhämtar sig. Jag tror dock att man måste tänka i flera steg där. Det handlar om att man har en finanspolitik som leder till att inflationen minskar i Sverige och som leder till att ekonomins funktionssätt blir så bra som möjligt och att vi vänder lågkonjunktur till tillväxt. Jag ser att min kamrat Johan Paccamonti har satt upp sig på talarlistan, så jag hoppas att han kan beskriva detta lite mer detaljerat. Jag känner inte att det är jag som ska stå och redogöra för

regeringens politik, men en sak är jag säker på: Det är inte allmännyttan som ska hålla hela bostadsmarknaden under armarna, för det har vi inte råd med. Sida 81 (118)

Anförande nr 109

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande! Jag hade egentligen inte heller tänkt gå upp i debatten, men jag märkte på Björn Ljungs inlägg att det nästan känns som att det sprids en myt om att Stockholms stad inte kunde använda investeringsstödet under förrföra mandatperioden. Det är inte sant.

Det kom en första version från regeringen för cirka sju åtta år sedan. Den versionen hade vi svårt att kunna använda i Stockholms stad, men under innevarande mandatperiod ändrade regeringen investeringsstödet och skruvade på utformningen, bland annat efter en fördjupad dialog med Stockholms stad, för att kunna anpassa det bättre till storstäderna. Efter denna revidering och detta skruvande fungerade investeringsstödet i Stockholms stad, och det var flera projekt som vi också kom igång med. Det är helt enkelt inte sant att Stockholms stad inte kunde använda det statliga investeringsstödet. Det funkade i slutet efter de skruvningar som gjorts.

Men jag märker att det hela tiden återberättas hur stödet såg ut när det kom den första gången, och jag vill verkligen påminna om att det fungerade i slutet. Det ska inte spridas en felaktig bild här av att det statliga investeringsstödet inte fungerade i Stockholms stad, för det gjorde det.

Anförande nr 110

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Vi pratade om förra perioden, Martin Hansson. Det fungerade inte förra perioden. Förrföra perioden fungerade det knappt, och det var några få bostadsprojekt som vi kunde få fram som räknade mycket seriöst på detta. Det tror jag att du vet, för vi satt och styrde den här staden tillsammans förra perioden. Du vet att de få projekt det handlade om var sådana där vi lyckades kombinera ihop olika stöd, som kunde sänka kostnaderna. Då kunde vi knö in det under de där 1 750 kronorna, som jag tror att det var, per kvadratmeter och år. Det är hela bilden.

Du pratar om investeringsstödet förrföra mandatperioden och det som man kanske hade på 90-talet, när staten lade ut 38 miljarder i bostadssubventioner. Det har vi inte råd med i dag; så enkelt är det.

Anförande nr 111

M a r t i n H a n s s o n (MP): Först tog den förra regeringen fram investeringsstöd, och det ska erkännas att det inte fungerade så bra i den första variant som kom. Vi hade problem i Stockholms stad att kunna gå vidare med det. Men staden uppvaktade i det här läget regeringen, och det gjorde även andra storstäder. Det gjordes skruvningar i investeringsstödet, och efter det var det flera projekt som kunde komma fram. Det var också så att staden uttalade väldigt tydligt att investeringsstödet nu också fungerade i Stockholms stad.

Investeringsstödet ändrades inte heller den följande mandatperioden, utan det var samma investeringsstöd då, som bevisligen hade fungerat det sista året av förrföra mandatperioden. Det är klart att det kanske fortfarande inte var optimalt och perfekt

utformat, men det fungerade. Det gav ändå någonting, även om det solklart inte var perfekt. Sida 82 (118)

Anförande nr 112

J o h a n P a c c a m o n t i (M): Fru ordförande! I ett läge som det Sverige befinner sig i just nu med vikande bostadsbyggande förstår jag att det är tacksamt för den rödgröna majoriteten att låtsas som att Sverige inte har hög inflation och att det egentligen inte finns en huvudsaklig förklaringsmodell till varför byggandet viker. Men det är de höga räntorna. Jag förstår att man har den inställningen. Det har ju varnats i många år från vår sida av salen till er sida för att det kommer en tid då räntorna höjs och att allting då blir dyrare och att det då också blir svårare att bygga. Den tiden är här, och den tiden är nu.

Man försöker låtsas att om man bara skruvade lite på det här investeringsstödet och om man bara gjorde det ena och det andra så kommer det att lösa sig. Men det är ingen hjälp. Det finns inget annat än att pressa ned inflationen som kommer att lösa detta. Jag förstår att det här är främmande siffror, för detta är en majoritet som till stor del består av Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Det handlar mycket om vad som händer i nationell politik; det blir så när man pratar om ekonomi generellt sett. Om dessa partier skulle bestämma skulle en genomsnittlig bostadsrätt bli ungefär 100 000 kronor dyrare om året. Nu skakas det på huvudena i bänken, och man tänker att det inte är vår budget. Det har varit lite så och så med hur mycket man läser sin egen budget på nationell nivå i de här debatterna. Men man har inspirerats av Liz Truss och de brittiska konservativa genom att öppna en lånefest och en lånekarusell som skulle driva upp räntorna skyhögt.

En annan viktig sak som togs upp här är välfärdsbrottsligheten. Jag tror att man skulle behöva göra mycket mer när det gäller den, över blockgränser och över partigränser. För det är precis som Clara Lindblom säger, även om den exakta siffran ligger på någonstans mellan 100 och 150 miljarder. Det läcker pengar till de kriminella. Men då väljer naturligtvis Vänsterpartiet att ta upp det man själv inte gillar: privata vårdgivare. Ja, det läcker pengar från privata vårdgivare. Det läcker pengar från företag. Jag och vi är beredda att strama upp det. Är ni beredda att strama upp bidragen? Där läcker det minst lika mycket.

Anförande nr 113

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det är intressant att höra vad som läcker och inte. Det statliga investeringsstöd som till exempel Socialdemokraterna föreslog nu med kreditgarantier på upp till 20 procent och produktionsstöd till student- och ungdomslägenheter skulle kosta 8 miljarder. Ni har bestämt er för att lägga ut 6 ½ miljard på sänkta bensin- och dieselpriiser, 1 miljard i sänkt pris på snus och 1 miljard extra till rot och rut utöver det tidigare. Det påverkar tydligen inte inflationen, men det är annat med ett investeringsstöd som kunde underlätta för de 7 000 bostäder som är stoppade i Stockholm i dag, främst på grund av finansieringsproblem. Det skulle kunna vara behjälpt av ett 20-procentigt investeringsstöd. Men det har ni stoppat. I stället har ni satsat på snus, sänkt pris på bensin och rot och rut.

Anförande nr 114

J o h a n P a c c a m o n t i (M): Det är bra att Jan Valeskog presenterar tre av regeringens mest populära förslag. Det tror jag att fler borde göra oftare, inte minst

från Socialdemokraterna. Det som bekämpar inflation är återhållsamhet – att man lyckas finansiera och att man håller koll på sista raden. Man skulle kunna stoppa in hur mycket investeringsstöd som helst i en finansierad budget. Då klarar man det. Det är det som är det viktiga. Det handlar inte nödvändigtvis om att man gör utan om att man klarar att finansiera det.

Du regerar med människor som vill se det hela mer som den konservativa brittiska regeringen och höja räntorna med 2 procent. Jag tror att det är en dålig väg. Jag tror att det även är en dålig väg att som Socialdemokraterna inte klara av att finansiera era förslag. Er idé är att man ska ha en bolåneskatt som är fullkomligt ogenomförbar på den tiden. En gång i tiden var Socialdemokraterna i riksdagen ett parti som kanske inte alltid hade rätt men som åtminstone kunde räkna och ta fram förslag. Nu är den tiden förbi, och då rakar inflationen i höjden.

Anförande nr 115

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag ska börja med en ren sakupplysning: Den höga inflationen drivs i första hand av de höga elpriserna. I stället för att inta en helt passiv hållning, som faktiskt innebär att man blir medskyldig till att tiotusentals personer förlorar jobbet, inte minst inom byggbranschen, kanske man kan rikta sin energi dit i stället.

Jag börjar liksom förstå regeringens hållning. Jag har förundrats över den passiva ställning som vår finansminister intar i de här frågorna. Vi fick nu höra från en av Moderaternas främsta bostadspolitiker att vi ska ta det lugnt för att byggandet snart kommer igång igen. Det förklarar regeringens passivitet, och det förklarar Moderaternas passivitet. Det förklarar varför de inte vill att allmännyttan ska gå fram och bygga trots att projekten är lönsamma. Det är ju det ni säger: Allmännyttan ska inte bygga trots att projekten är lönsamma. Ska vi alltså aktivt välja att inte bygga trots att vi får ihop kalkylerna? Samtidigt har vi ett läge där 1 300 företag har gått i konkurs. Varselsiffrorna har ökat med 446 procent. Vi har nattsvarta prognoser vad gäller sysselsättningen i byggbranschen. Och ni menar alltså att vi inte ska bygga trots att projekten är lönsamma? Det är ju det du står och säger, Per.

Jag förstår faktiskt inte. Ett parti som gång på gång står och stångar sig blodigt för tillväxt, jobb och ekonomi vill aktivt att vi inte ska bygga för att upprätthålla detta, även i lönsamma projekt! Återigen: Vi har en regering som hade kunnat vidta en lång rad krisåtgärder. Det har kommit en mängd konstruktiva förslag från branschen. Det är trä- och möbelföretagare, det är Sveriges Byggindustrier och Svenskt Näringsliv – alla efterlyser mer aktivitet från regeringen. Jag kan återigen inte låta bli att förundras. Hur kan man låta bli att ta byggkrisen på större allvar? Hur kan man inte ens vilja att allmännyttan ska bygga trots att det tas fram lönsamma projekt? Jag förstår faktiskt inte detta.

Jag upprepar: De lagbasar som jag träffade i fredags är hårt arbetande hederliga människor. Många av dem har bolån att betala. De har barn. De har en ekonomi. De är rädda för vad som ska hända om de tvingas gå på a-kassa. Och ditt svar, Per, är: Ta det lugnt, för byggandet kommer snart igång igen! Förlåt, Per, men det här är för ynkligt. Självklart måste regeringen kliva fram. Självklart måste man komma med verkningsfulla krisåtgärder i stället för lite billigare altanbyggen för höginkomsttagare. Det kokar på byggarbetsplatserna runt om i Sverige. Folk är rädda om sina hus, sina

hem och sina familjer, och de oroar sig. De kan inte ta det lugnt och vänta på att byggandet kommer igång av sig självt. Sida 84 (118)

Anförande nr 116

Johan Paccamonti (M): Ordförande! Det är mycket retorik, men det är så och så med siffrorna. Det sägs att det är energipriserna som drar upp inflationen och energipriserna som gör att vi höjer räntorna. Det är faktiskt fel. Energipriset drar i dag ned inflationen. I dag finns inflationen brett i sektorn. Då måste man våga orka vara återhållsam, hålla tillbaka och pressa ned inflationen på riktigt.

Men jag förstår att om det är din bild att inflationen drivs av någonting som så att säga inte är med sanningen överensstämmande, då hamnar man också fel i åtgärderna. Lite mer koll på siffrorna tror jag hade varit klädsamt.

Anförande nr 117

Borgarrådet Lindblom (V): Nu tycker jag ju att alla själva kan läsa de analyser som har gjorts, och några saker som har kommit fram är, återigen, att prisökningarna drivs väldigt starkt av energipriserna. En annan sak är OECD:s analyser av att de ökade klyftorna i samhället och höginkomsttagares konsumtion också driver inflationen. Det tycker jag också att ni kan fundera lite på.

Vi kan stå här och leka nationalekonomer och kasta saker i huvudet på varandra. Men faktum kvarstår: Vi har en byggbransch i total kris. Johan Paccamonti kan skratta hur mycket han vill, men tiotusentals människor riskerar att bli arbetslösa. För varje byggjobb som försvinner så försvinner ytterligare tre jobb i närliggande branscher. Vi riskerar en sysselsättningskris utan dess like, så jag skulle faktiskt önska att Johan Paccamonti i stället för att stå här och skratta åt mig skulle gå hem till sitt jobb, vilket jag tror är på Finansdepartementet eller något departement, och ber dem att göra någonting, för folk är skräckslagna. De är oroliga för att inte kunna betala sina bolån. Folk är oroliga för att inte kunna sätta mat på bordet. Gör någonting!

Anförande nr 118

Borgarrådet Jönsson (L): Min replik handlar väl mest om just det här med inflationen, för just inflationen finns det vedertagna beräkningar för. Bland annat har man ett så kallat underliggande inflationsmått, som väl är det som är mest intressant, där energipriserna är exkluderade. Det finns också mått där man tar bort färskvaror till exempel, så att bara hävda att det är energipriserna som är drivande blir rätt missvisande. Man har även inflationsmått som exkluderar och inkluderar räntor för att man ska kunna titta på vilka faktorer som påverkar mest och så vidare.

Men oavsett detta är inflationen ett stort problem, och oavsett vilken regering som hade suttit vid makten behöver man förhålla sig till det. Därför behöver man ha en neutral finanspolitik, och då går det inte att slänga ut bidrag i hur stor utsträckning som helst.

Anförande nr 119

Borgarrådet Lindblom (V): Jag har läst nationalekonomi, men jag är inte nationalekonom. Det kan jag villigt erkänna. Däremot har jag väldigt bra koll på inflationsmått, och jag vet också att energipriserna inte är den enskilda, enda

anledningen. Det har jag heller aldrig hävdad, Jan Jönsson, men det är en stor del av det. Sida 85 (118)

Jag menar, återigen, att vill man få ekonomin på fötter igen så ska man fundera lite på vilken energipolitik man för och titta på andra länder som till exempel Spanien som har varit väldigt duktiga på att hantera sin inflation och där man har en regering som har intagit en mer aktiv hållning.

Vad jag dock inte förstår när vi har den här inflationskrisen och en pågående sysselsättningskris med en fullständig krasch på byggmarknaden och nattsvarta prognoser för sysselsättningen, ska man då välja en passiv hållning som riskerar att ytterligare förvärra krisen genom sin passivitet? Jag menar att det inte är ansvarsfullt. Du kan inte mena att stöd till permitteringar och statliga kreditgarantier skulle elda på inflationen. Det som det däremot skulle göra, Jan, är att rädda jobben i byggbranschen.

Anförande nr 120

N i k e Ö r b r i n k (KD): Jag vill bara kommentera det faktum att Clara Lindblom nämnde bedrägerier mot äldre som en av de största intäktskällorna för de kriminella gängen. Det stämmer, en vidrig typ av brott mot människor där kriminella riktar in sig på äldre för att lura till sig deras sista besparingar. I det läget kommer det att stå i Stockholms stads historieböcker att ni inför det här året ansåg er ha råd med 2 miljoner på ett centrum för cirkularitet men drog ned med 400 000 kronor på det brottsförebyggande arbetet riktat mot just äldre.

Anförande nr 121

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Nu finns det faktiskt inga som helst belägg för att de där 400 000 kronorna i riktade insatser var någonting annat än kristdemokratisk symbolpolitik. Vi har, återigen, en väldigt nära dialog med polisen. Vi har samsittning både på våra lokalpoliskontor och i Kronoberg. Vi har en otroligt tät samverkan kring just välfärdsbrottslighet.

Det handlar ju om att inte ägna sig åt det som högern ägnar sig åt, alltså enskilda försörjningsbidragstagare som fuskar. Det är klart att man inte ska fuska med sitt försörjningsstöd, men det är inte det som driver den kriminella ekonomin. Det vi snarare ser är att vårdcentraler som tvättar pengar och LSS, hemtjänst, städ, renhållning och avfall som inte gör alla de här sakerna, utan vad de gör är att tanka kommuner och regioner, det vill säga skattebetalarna, på pengar. Ska vi börja prata verkningsfulla åtgärder är det bland annat välfärdsbrottsligheten som vi ska titta på, och då handlar det inte om små fuskare. Det är klart att vi ska sätta dit dem, men det är de stora fiskarna vi ska klämma dit.

Anförande nr 122

P e r R o s e n c r a n t z (M): Ingen fara, Clara – vi sitter ju i ett bolag ihop, och om det är lönsamt och lämpligt är jag för att investera i allmännyttan på affärsmässiga grunder. Det jag är emot är att tvinga fram det på icke affärsmässiga grunder.

I vår budget står det att man ska vara återhållsam, absolut, och vi ser väl att det finns större investeringsbehov i den befintliga allmännyttan i form av upprustningar och

sådant och att andra bostadsbolag för bostadsförsörjningen och ta risken. Det kommer några sådana ärenden senare, bland annat Årsta. Det ska bli kul! Sida 86 (118)

Regeringen gör också jättemycket i det här läget. Man höjer a-kassan, man satsar på korttidsstöd med mera, så man försöker ju att pumpa upp. Men det finns inget trollspö. Politiker kan inte fixa allting, och i ett sådant här ekonomiskt läge måste man vara uthållig. Jag är optimistisk; jag anklagas för det ibland när det gäller opinionssiffror också. Men det är min grundhållning.

Anförande nr 123

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Det ska bli intressant att diskutera det projekt som du hela tiden återkommer till men ändå röstade för i styrelsen. Det ska vi göra.

Det som gör mig förvirrad är att jag står här och säger att vi ska göra allt vi kan för att försöka nå lönsamhet i projekten, som att titta på p-tal, våningshöjder och vad vi kan skruva på för att komma fram. Och så går du, Per, upp och håller ett jätteindignerat inlägg om att allmännyttan inte är konjunkturregulator. Då undrar jag hur jag ska tolka dig. Jag säger att vi ska göra allt vi kan för att gå fram med lönsamma projekt, och du säger att allmännyttan inte är det här och det här. Men det du säger i klartext är ju att vi inte ska gå fram med lönsamma projekt – jag kan inte tolka dig på något annat sätt.

Jag menar återigen att vi måste använda de verktyg vi har. Som kommun har vi inte möjlighet att instifta statliga kreditgarantier, topplån eller stöd till permitteringar inom byggbranschen, som faktiskt inte finns på plats, Per. Det är någonting som regeringen kan göra. Det vi kan göra rör planverktyget, allmännyttan och att hela tiden försöka hjälpa till för att både privata aktörer och allmännyttan ska driva fram projekt. Men du är bara otydlig.

Anförande nr 124

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Ordförande, ledamöter, stockholmare! Att öppna kranen utan att något vatten kommer, att trycka på spolningsknappen utan att det händer något och att se vatten välla upp ur dagvattenbrunnar som tvärtom borde leda bort vattnet är inte situationer som vi vill befinna oss i i vår stad. Vi människor tar ofta de grundläggande vatten- och avloppstjänsterna i staden för givna, men det får stora konsekvenser om de inte skulle fungera.

Varje dag, dygnet runt, sju dagar i veckan, året om sker ett arbete för att vatten och avlopp ska fungera i Stockholm. Jag tänkte därför också ta tillfället i akt och säga stort tack till alla de medarbetare som gör det här jobbet, inte sällan i skymundan.

Vi har ett vatten i världsklass i Stockholm, men vi har också stora utmaningar. En stor del av infrastrukturen är på väg att nå sin tekniska livslängd samtidigt som nya och visserligen välkomna miljökrav har införts för vattenverk och avloppsreningsverk. Det här är också ett nationellt problem. Branschorganisationen Svenskt Vatten räknar i sin investeringsrapport 2023 att det finns en investeringsskuld i Sverige på cirka 10 miljarder kronor per år.

Med andra ord finns det mycket som behöver göras för att säkra en framtida tillgång på dricksvatten och vattenrening. Vattentaxan behöver ligga på en nivå som möjliggör nödvändiga investeringar. Men det måste ske med god kostnadskontroll både i driften och gällande våra investeringar, och vi behöver göra mer för att minska behovet av taxehöjningar som slår mot redan hårt pressade stockholmare.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 125

G a b r i e l K r o o n (SD): Det här är egentligen ett väldigt anmärkningsvärt ärende, för det är andra året i rad som kostnaderna går upp med 25 procent. Med ränta på ränta blir det en kostnadshöjning på nästan 56 procent jämfört med för två år sedan. Det är väldigt, väldigt kraftiga siffror som innebär att de befintliga kunderna inom va-systemet har en jättestor kostnadsbörda i de här tuffa tiderna.

Det vi också kan dra slutsatser kring är att de befintliga kunderna inte bara finansierar förstärkningen av sitt eget vattennät utan även nyanläggningar. Då tycker jag att man måste se över modellen som vi har med SVOA och fundera kring om det är lämpligt att de befintliga kunderna ska ta den kostnadsbörda som det innebär att finansiera även nyanläggningar i så hög utsträckning. Det är kostnadshöjningar på nästan 60 procent på två år. Det är extremt höga siffror, och ingenting tyder ju på att de här kostnaderna kommer att gå ned.

Vi kan dock inte göra mycket i det här läget. Det här beslutet är ett resultat av tidigare politiska beslut, investeringsprocesser och inte minst den bolagsstruktur som vi har. Därför kommer Sverigedemokraterna att lägga ett särskilt uttalande, och vi kommer även att gå vidare med en särskild motion om att undersöka den modell som vi har med SVOA, detta för att få en mer sjyst och jämn kostnadsfördelning så att de som har

va framför allt betalar för sina egna förstärkningskostnader och inte i så hög utsträckning som i dag betalar för framtida nyanläggningar och nyinvesteringar. Sida 88 (118)

Anförande nr 126

Borgarrådet Fjellner (M): Kostnaden för vårt va-system ska bäras av va-kollektivet. Därför måste jag säga att den här taxeökningen tyvärr är riktig och rimlig. Men det börjar bli väldigt dyrt att vara stockholmare i ett socialdemokratiskt styrt Stockholm. Om det bara vore va-taxan och inte nästa ärende om avfallstaxan eller för den sakens skull fjärrvärmen, boendeparkeringen och framför allt också skatten – och då har vi inte ens tänkt på det som Socialdemokraterna gör i regionen med taxor, avgifter och därtill skattehöjningar.

Jag tycker som sagt var att den här taxehöjningen är rimlig, men jag tycker att det är tondövt att som lök på laxen också komma med olika skattehöjningar när man är tvungen att göra så många nödvändiga taxehöjningar. De lägger sten på börda hos redan hårt pressade stockholmare.

När det gäller va-taxan är jag framför allt oroad över framtiden, att den här rekordhöjningen, om man lägger ihop det med förra årets höjning, kommer att framstå som futtig när stockholmarna fullt ut på va-taxan kommer att känna av Stockholms framtida avloppsrening. Jag har nämligen en stark känsla över att ni fullständigt håller på att tappa kontrollen över kostnaden i det projektet och att vi mycket snart kommer att få en chocknota därifrån som sedan kommer att slå på våra va-taxor.

Den dagen den sorgen, men jag är orolig över utvecklingen generellt sett. Det kommer vi att bevaka hårt från Moderaternas sida.

Anförande nr 127

Borgarrådet Lindhagen (MP): Ordförande! Jag tog ingen replik, för jag tänkte att jag skulle reflektera lite kring båda de föregående talarna som var uppe.

Jag vill också tacka Christofer Fjellner för inställningen när det gäller just de stora investeringar som vi står inför och att det också är nödvändigt. Vi kan ju säga så här att den majoritet som inte fixar avloppsvattnet i vår stad kommer inte att sitta kvar. Så enkelt är det. Stockholmarna vill att det här ska fungera.

Jag vill också säga att det är viktigt att verkligen ha med sig kostnadsperspektivet som lyfts, och vi känner nog alla att det är väldigt viktigt att vi har med oss att vi behöver värna stockholmarnas ekonomiska situation i det läge som vi befinner oss i. Inflationen slår hårt mot många familjer i vår stad och människor som bor här, så jag vill bara instämma i att det är viktigt.

När det gäller vad som är viktigt överlag har vi en väldigt tydlig inriktning i vår majoritet att det inte minst är avgörande att värna välfärden. Där finns en viss skillnad mellan majoriteten och oppositionen, men det är också någonting som är otroligt viktigt för att värna dem som har det tuffast i vår stad.

En reflektion kring det alltså, men det har vi också diskuterat i vår budgetdebatt.

Jag vill också säga något lite kort kring det här med anslutningsavgifterna som Sverigedemokraterna tar upp. Vi har ju ett beslut på att anslutningsavgifterna ska bära

sig själva, och vi ska ta oss dit. Nu står vi också i ett läge där vi behöver höja taxorna. Jag tror inte att man kan ta för snabba steg, för det kommer också att slå hårt mot dem som ska ansluta sig. Men jag vill informera och upplysa fullmäktige om att vi har en sådan inriktning. Anslutningsavgifterna ska motsvara den faktiska kostnaden. Det är vi överens om. Sida 89 (118)

Anförande nr 128

G a b r i e l K r o o n (SD): Det är ju glädjande att det finns en sådan ambition, men det blir svårt att ta borgarrådet på orden om att ni vill värna stockholmarnas ekonomi när ni har höjt taxan med 56 procent de senaste två åren. Det är extremt kraftiga höjningar som inte alls motsvarar proportionen av den ledningsförstärkning som den enskilda va-kunden får.

Samtidigt har vi ärenden där vi bland annat investerar miljarder i nyanläggningar i Huddinge kommun. När vi tar sådana stora utbyggnadsavgifter i andra kommuner samtidigt som vi uppenbart taxerar våra egna va-brukare väldigt kraftigt kan man fråga sig hur rationellt man funderar kring SVOA och Stockholms roll i SVOA.

Anförande nr 129

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Som jag sa tidigare är det här nödvändiga investeringar som vi behöver göra. Innebär det att vi bara kan luta oss tillbaka och säga ”vad tråkigt att kostnaderna ökade”? Nej, det innebär förstås att vi ytterligare behöver skärpa vår kontroll och uppföljning av de investeringar som vi gör. Det är en tydlig inriktning som vi har i den här majoriteten också. Vi behöver ha väldigt stort fokus på att följa upp de investeringar som vi gör och hur kostnaderna utvecklas över tid, och i den frågan kommer vi att ta steg framåt. Men när det gäller investeringarna som sådana står vi inför gigantiska investeringar i hela Sverige på grund av att vi har en för gammal infrastruktur. Den måste fungera, för om vatten och avlopp inte fungerar i ett samhälle kommer samhället inte att fungera. Så enkelt är det.

Anförande nr 130

Borgarråden **L i n d h a g e n** (MP): Ordförande, fullmäktige! Jag vill säga några ord om det här också, eftersom jag tycker att det här och förra ärendet rör viktiga diskussioner.

Det ska vara enkelt för alla stockholmare att återvinna och inte minst att återbruka så att vi minskar mängden avfall. Det är det bästa för miljön och klimatet och också för den enskilda stockholmaren. Avfallshanteringen påverkas dock just nu av ökade kostnader, precis som många andra delar av vårt samhälle. Det handlar bland annat om indexuppräknning för befintliga entreprenadavtal. Det handlar om ökning av kostnaderna för hantering av restavfall och ökade kostnader på grund av stadens nya uppdrag att samla in förpackningsavfall som träder i kraft den 1 januari 2024.

För att svara upp mot de här utmaningarna behöver taxan därför revideras. Men jag vill också samtidigt understryka vikten av att vi fortsätter att fokusera på att sänka driftskostnaderna och att vi gör de åtgärder som krävs för att minska behovet av framtida taxehöjningar. Att vi behöver jobba med det här är något som står i bolagets ägardirektiv för i år, men vi behöver också jobba med det framöver.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 131

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag spanade efter borgarrådet Valeskog i talarlistan, för jag tänkte att han ville gå först upp i talarstolen. Men han är ju inte här.

Då har vi ett genomförandebeslut vad gäller anläggningen av en 11-spels konstgräsplan, utegym och servicebyggnader på Årsta fältet.

Det här är ett på många sätt angeläget projekt. Vi vet att staden växer kraftigt, och vi vet att den här stadsdelen kommer att växa kraftigt. Vi vet också att Stockholm ligger väldigt efter när det kommer till idrottsanläggningar, och vi vet också att närheten är oerhört viktig för att barn och unga faktiskt ska fortsätta idrotta. Ju längre planen ligger från hemmet desto mindre benägen är man nämligen att idrotta.

Det här är alltså ett angeläget projekt. Men det är också ett projekt som är förknippat med utmaningar. Vi kan konstatera att vi har en väldigt hög investeringsvolym. Det har vi påpekat i ärendet, och det har påpekats i flera reservationer och särskilda uttalanden. Vi kan konstatera att det här är ett exempel på hur idrottsplaneringen eller idrottsfrågorna återigen kommer in alldeles för sent i planprocessen.

Detta arbete påbörjades 2008. Inriktningsbeslutet för hela Årstafältet togs 2010, och vi kan tyvärr konstatera att projektet innebar att idrottsanläggningarna sköts längre och längre bort från den enkla marken. Det som driver de höga investeringskostnaderna är framför allt extrema nivåskillnader men också stora behov av utfyllnader och olika typer av markförbättrande åtgärder, vilket tyvärr gör att det blir väldigt dyrt.

Vi kommer givetvis att hålla stenhård koll på kostnaderna i det här projektet, men om det finns någonting som jag skulle vilja att vi tar med oss i den här salen så är det att se vikten av idrotten och faktiskt ta med idrottsanläggningar och ytor för idrott väldigt tidigt i planeringen. Det man ska vara med på är nämligen att när det blir dåliga markförutsättningar för idrottsanläggningar kommer också hyreskostnaderna för idrottsförvaltningen att bli väldigt höga. Men får vi in idrotten tidigt och gör det till en naturlig del av stadsplaneringen kommer vi också att nå hållbara investeringsvolymmer.

Med det sagt: Det här är ett väldigt bra projekt, framför allt för alla de barn och unga som står i långa köer för att få spela fotboll och som får konstiga tider på tidiga morgnar som inte minst vi föräldrar har lite svårt för. Vi behöver alltså de här idrottsanläggningarna, men vi behöver också hjälpas åt att få in idrotten tidigare i stadsplaneringen och på så sätt se till att totalekonomin blir hållbarare i framtiden.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 132

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige! Jag säger som Clara: Jag saknar också idrottsborgarrådet nu när vi ska debattera den här utökningen av idrottsanläggningar.

När Stockholms stad växer behöver vi också öka utbudet av idrottsanläggningar. Vi har ett stort underskott på anläggningar. Lite beroende på vem som styr har vi ett stort

eller ett halvstort underskott av idrottsanläggningar. Vi har också en majoritet som passivt ser på när det gäller behovet av föreningsidrott runt om i vår stad. Men nu ska vi inte haka upp oss på det, utan vi ska vara glada att man nu faktiskt går fram med det här förslaget. Sida 92 (118)

Jag har såklart några anmärkningar. På Årstafältet ska vi alltså bygga 7 000 nya bostäder. Här behöver vi göra rätt från början, och därför är det så välkommet med den här 11-spelplanen. Genom att göra rätt redan från början ser man till att man både kan möta det befintliga behovet av idrott men också framtida idrottsbehov.

Under våren 2022 lade vi grönblå fram ett utredningsbeslut på att anlägga den här 11-spelplanen, och det är jättebra att vi nu är framme vid genomförande. Men vi kan också konstatera att det är några saker som saknas och som skiljer sig från det beslutet. Projektet kommer att försenas. Det skulle vara klart Q2 2024, och nu ska det vara klart Q3 2025. Det blir alltså mer än ett år försenat. Vi ser också att den ispist som var planerad att ligga under halva spelplanen har tagits bort. Isytor för spontanidrott och skridskoåkning är oerhört populära och eftertraktade bland våra ungdomar, och vi tycker att det är synd att den har prioriterats eller prutats bort. Det kanske är de ökade kostnaderna som gör att man återigen sänker ambitionerna och plockar bort de satsningar som skulle kunna göra det möjligt för barn och unga att idrotta och röra på sig under hela året. Därför blir det extra märkligt att finansborgarrådet hänvisar till sin idrottsmiljard när den uppenbarligen inte ens täcker en ispist under halva fotbollsplanen.

Anförande nr 133

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jonas Naddebo refererade indirekt till nyckeltalen och den förändrade behovsprognosen för fotbollsplaner. Jag vill bara understryka det som flera har försökt säga under budgetdebatten: Det är ingen förändring vare sig i nyckeltal eller när det gäller förvaltningens arbetssätt, utan man uppdaterar kontinuerligt behovsprognoserna helt utan politisk inblandning. Det är alltså förvaltningen som har gjort justeringar av prognosen, och nyckeltalen är precis desamma.

Sedan är det ju också så att om du jämför vad den här konstgräsplanen kostar jämfört med andra planer i resten av i staden är det väldigt, väldigt dyrt. Det beror framför allt på att marken är väldigt dålig. Jag vill och tycker att vi ska ha ispist som huvudregel. Det håller jag helt med dig om, men när vi har ett projekt som redan är flera gånger dyrare än vad en fotbollsplan borde vara kan vi tyvärr inte lägga en ispist just där, utan då får vi lägga den någonstans med bättre markförhållanden.

Anförande nr 134

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Det är klart att förvaltningarna är en del av vårt sätt att styra den här staden, och om behovsprognoserna ändras måste också majoriteten stå till svars för det. Jag tror nämligen inte att det underlag som behovet grundas på kan ha förändrats så mycket på ett år. Det finns ingen från majoriteten som riktigt svarar på hur behoven kan vara så förändrade. Gör det i stället för att diskutera vem det är som skriver fram själva behovsprognoserna eller inte!

När det gäller ispisten har idrottsförvaltningen svarat i underlaget på vad det skulle kosta att göra hela fotbollsplanen till ispist, och de ansåg att det inte behövdes. Nej –

och det var ju inte heller det som vi skrev fram, utan vi skrev fram att halva Sida 93 (118)
fotbollsplanen skulle kunna användas som en ispist för att på så sätt vara tillgänglig
under hela året och ge barn och unga möjlighet att idrotta även under vinterhalvåret.

Anförande nr 135

J o h a n H e i n o n e n (S): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Stockholm är en motions- och idrottsstad där alla ska få möjlighet till fysisk aktivitet. När staden växer behöver det utbyggda utbudet av idrottsanläggningar öka. Samtidigt finns det redan i dag ett underskott av anläggningar. Idrottsutbudet behöver därför öka i både befintliga områden och i större stadsutveckling, där större stadsutvecklingsprojekt planeras.

Årstafältet är ett av dem, och därför fattar vi nu beslut om den nya 11-spelplanen med läktare, avbytarbås, stängsel, planbelysning och utegym för spontanidrott samt två servicebyggnader. Genom byggnationen skapas en modern och tillgänglig anläggning som bidrar till att uppnå stadens mål om att tillhandahålla tillgängliga ytor för motion och föreningsidrott.

För den rödgröna majoriteten är idrotten prioriterad. Under mandatperioden har vi skjutit till en ny idrottsmiljard som möjliggör att fler projekt kan hållas igång och nya startas. Varje ny idrottsanläggning bidrar till att fler barn och unga kan få en meningsfull fritid. Det nya 11-spelplanen på Årstafältet är därför ett mycket positivt tillskott.

Jag vill med detta yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 136

H a n n a W i s t r a n d (L): Ordförande! Det är bra att det blir något projekt även om det är försenat och dyrare. Jag skulle vilja säga att majoritetens hantering gällande Stockholms anläggningssituation för idrotten har ganska många likheter med en gammal känd folksaga.

Sagan handlar om en man som går till en skraddare med en bit tyg för att få en rock sydd. Skraddaren berättar att den blir färdig på lördag. På lördagen återkommer mannen. Skraddaren säger: ”Äh, det bidde ingen rock; det bidde ett par byxor. De blir färdiga på lördag.” De kommande lördagarna upprepas samma scen. Skraddaren berättar att det kommer att bli ett allt mindre plagg – en väst, en vante, en tumme och till slut ingenting.

Precis som i fallet med den försvunna isen på Årstafältet.

Anförande nr 137

F r i t z L e n n a á r d (M): Som ansvarigt borgarråd själv nämnt är det en väldigt stor investeringsvolym i det här ärendet. Jag välkomnar att majoriteten meddelar att de arbetar för att se till att hålla ned volymen något i framtida projekt. Själva volymen är under sekretess, så den får jag inte nämna här i talarstolen. Men vi som är här inne i salen får ju läsa sekretessbilagorna, och om det är någon som har slarvat med att läsa bilagorna inför just det här ärendet vill jag varmt uppmana er att göra det, för kostnaden är sannerligen iögonfallande.

Stadens ekonomi är under press. Låneskulden har vuxit mycket under de senaste åren, och nu när räntorna stiger följer stadens räntekostnader med upp. Det är alltid viktigt att hålla i skattebetalarnas pengar, men i tider som dessa är det kanske lite extra viktigt. Sida 94 (118)

Vi har från Moderaternas och flera andras sida i fastighetsnämnden tidigare efterfrågat lite olika alternativ på utformningar. När så här stora investeringar tas hade det varit hjälpligt att veta lite mer vad olika utformningar kostar så att det blir lättare att väga olika alternativ emot varandra. Kanske kunde utegymmet ha prioriterats bort – vem vet. Det vet vi inte nu när vi inte har fått de olika alternativen.

Med det sagt har vi inget eget yrkande i detta ärende. Vi ser fram emot majoritetens ansträngningar för att hålla nere investeringsvolymerna i kommande projekt, och vi hade gärna sett fler alternativ i det här ärendet.

Anförande nr 138

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Precis – det här är en dyr fotbollsanläggning, och jag skulle vilja säga ungefär det som jag sa i det första anförandet: Vill man ha idrottsanläggningar som har hållbara och liksom normala investeringsvolymerna som är jämförbara med liknande anläggningar runt om i staden, då kan man inte bygga fotbollsplaner på mark med nivåskillnader på tre meter där det ligger någon typ av lera, som jag inte ens kan uttala, på morän som gör att man behöver göra väldigt kostsamma grundläggningsåtgärder.

Vill man ha sunda finanser och projekt som håller ihop kan man inte lägga fotbollsplaner på den här typen av mark.

Om vi backar tillbaka lite och tittar på när man började planera det här projektet, eller Årstafältet i dess helhet, så var det alltså 2008. Programmet antogs 2010, och sedan pågick planprocessen i två tre år efter det. Om Moderaterna hade velat ha en mer hållbar kalkyl med lägre investeringsvolymerna har man ju haft all möjlighet i världen att säkerställa att idrotten fick bättre mark.

Nu valde man att inte göra det trots att Joakim Larsson var ordförande i stadsbyggnadsnämnden. Man hade absolut kunnat ge den här fotbollsplanen bättre mark. Nu valde man att inte göra det, och då hamnade vi i väldigt höga investeringsvolymerna. Då blir det, återigen, också lite märkligt när en del av borgerligheten säger ”Håll ned investeringsvolymerna!” och den andra delen säger ”Släng in en ispist också!” Det går inte att få alltihop.

När det gäller olika alternativ kan vi absolut ha en dragning om de olika skedena i beslutsprocessen. Men om man vill att förvaltningen ska presentera två olika alternativ måste man ge dem ett sånt uppdrag i samband med utredningsbeslutet. Utredningsbeslutet fattades den 25 maj 2022. Då var Dennis Wedin ordförande i fastighetsnämnden, men han gav inte fastighetskontoret i uppdrag att återkomma med flera olika alternativ. Så återigen: Vill ni ha lägre investeringsvolymerna på idrottsanläggningar måste ni se till att reservera mark. Nu gjorde ni inte det. Vill ni ha olika alternativ måste ni ge kontoret ett sådant uppdrag i samband med utredningsbeslutet. Nu gjorde ni inte det heller, så det blir lite märkligt att komma hit i efterhand och säga att jag borde ha gjort massa saker som Moderaterna inte gjorde och som helt enkelt redan har passerat.

Bättre mark – det är i början av planprocessen. Utredningsbeslutet – där lägger du Sida 95 (118)
beställningen. Det är ingenting som man gör nu. Jag kan jättegärna ha en dragning om planprocessen. Er gruppleddare också välkommen, för han har skrivit under samma. Det är samma text på femtio olika ställen. Ni är jättevälkomna till en dragning om när man fattar olika typer av beslut i planprocessen. Jag håller med; det är krångligt!

Anförande nr 139

F r i t z L e n n a á r d (M): Det är samma visa som alltid: Någon annan borde ha gjort mer innan, och någon annan borde ha gjort någonting förut. Ni verkar inte själva känna särskilt mycket ansvar för den väldigt stora kostnadsvolym som vi har i det här ärendet.

Jag är fullt med på att vi hade kunnat göra saker för fem eller tio år sedan, eller när du nu sa, för att hålla kostnaderna nere. Men det är inte så att du själv har saknat möjligheter att under det här året exempelvis vidta åtgärder för att hålla nere kostnadsvolymen.

Du nämner även ispisten. Det hade varit intressant att se hur mycket mer eller mindre det skulle ha kostat att ha en sådan ispist. Nu vet vi inte det, för det framgår inte i ärendet.

Jag ser fram emot ditt arbete med att hålla nere kostnaderna i kommande projekt.

Anförande nr 140

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Nu är det så att vi har vidtagit åtgärder, Fritz, för när vi tog över såg vi att den här investeringsvolymen inte är hållbar, och det är därför som vi har gjort ett omtag. Vi var tvungna att stryka ispisten eftersom volymerna inte var hållbara. Vi har alltså gjort det du efterfrågar.

Och nej – vi kan inte ha sekretessbelagda bilagor och sedan bara stryka sekretessen och göra dem offentliga. Det går inte, och det förstår du också. Vi kan alltså inte redovisa den typen av siffror, men vi har gjort ett omtag.

Du säger att jag skyller ifrån mig, men vi har ju en process i staden där vissa typer av uppdrag och beslut fattas vid vissa givna tillfällen. Vill man ha olika alternativ att välja mellan måste det vara i samband med utredningsbeslutet; så ser beslutsprocessen ut. Och utredningsbeslutet togs inte när jag var ordförande i nämnden, utan den diskussionen får du ta med Dennis.

Vi kan absolut titta på det i framtiden, men här kan vi konstatera att ett sådant uppdrag inte gavs till fastighetskontoret när utredningsbeslut fattades.

Anförande nr 141

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Ordförande! Jag vill yrka bifall till kommunstyrelsens förslag.

Barnombudsmannens rapport är en inventering av stadens barnrättsarbete och föreslår modeller för hur unga kan involveras i olika beslutsprocesser. Alla barn ska ha goda uppväxtvillkor i Stockholm, oavsett var man bor, och det är också viktigt för Stockholms attraktionskraft att det finns goda möjligheter för barn och familjer att växa upp och leva här.

Barnkonventionen är svensk lag och för att säkerställa barnens rättigheter måste staden alltid vara på tårna. Det handlar om att säkerställa särskilt stöd till barn i behov av det. Det handlar om att se till att barn och unga som placeras i jourhem, familjehem och HVB-hem får rätt till en välfungerande skola och förskola. Vi har även barn som bor med skyddad identitet med en förälder till följd av våld i hemmet, och de måste också ha rätt till utbildning under den tid som de är placerade i skyddat boende med sin förälder. Det handlar också om att säkerställa att barn från minoritetsgrupper inte diskrimineras eller utsätts på annat sätt.

Det görs väldigt mycket bra i Stockholm. Vi är en föregångsstad på väldigt många sätt, men det finns mer att göra, kanske inte minst när det gäller just placerade och omhändertagna barn och unga. Skolplikten gäller alla barn, och det är oroande att se att placerade barn har sämre studieresultat än andra barn. Samtidigt är både hälsa och tandhälsa ofta eftersatt för barn i socialt utsatta områden. Det här ser vi väldigt tydligt i våra verksamhetsplaner ute i stadsdelarna.

Just de här delarna saknas tyvärr i barnombudsmannens rapport, och precis som Liberalerna förmodligen kommer säga alldeles snart vill vi ha ett större fokus på målgruppen placerade och omhändertagna barn. Här kan vi göra stor skillnad på riktigt.

En anledning till att de här barnen osynliggörs i stadens olika uppföljningsrapporter är att vi i dag helt saknar data på en aggregerad nivå för just den målgruppen. Här måste vi ta ett helhetsgrepp för barnens skull.

Anförande nr 142

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Jag instämmer i princip helt och hållet i det som föregående talare sa. Dock har Liberalerna även en reservation angående just detta, eftersom vi konstaterar att det finns mycket bra som är beskrivet i den här rapporten men att just de placerade barnen nästintill är osynliggjorda. De nämns faktiskt bara vid ett enda tillfälle vad vi har kunnat hitta, och då handlar det om att barn som placeras utanför hemmet löper större risk att bli utsatta för sexuella övergrepp. Det är förstås förfärligt, men det är mycket annat som de också utsätts för. Man får inte förutsättningar att klara skolan. Flera har allvarliga hälsoproblem. Många i den här gruppen har också fullt synlig karies. Som jag tidigare nämnde i interpellationsdebatten i dag är det också mer än hälften som inte har genomgått vaccinationsprogrammen.

Vi vet alltså ingenting om denna grupp eftersom vi inte heller har systematiska uppföljningar av gruppen i Stockholms stad. Det är huvudsakligen Socialstyrelsen som sitter på de siffror som är intressanta. Jag skulle därför önska att rapporten till nästa år har ett tydligare perspektiv på just omhändertagna och placerade barn, eftersom det är den barngrupp som vi som politiker har ett särskilt ansvar för eftersom vi har övertagit föräldraskapet från deras ordinarie föräldrar.

Med detta yrkar jag bifall till Liberalernas reservation i kommunstyrelsen som just påtalar det här behovet.

Anförande nr 143

Sara Grolander (MP): Jag vill börja med att tacka för den här viktiga rapporten som vi fått av barnombudsmannen. Den visar på stora utmaningar som vi har med stora skillnader och stora ojämlikheter mellan barn i vår stad. Rapporten pratar om ekonomiska resurser som är väldigt ojämnt fördelade liksom trångboddhet och att gymnasiebehörigheten skiljer sig stort i vår stad. Det här är viktiga slutsatser för alla politiker och tjänstemännen i staden, och det kommer att göra vårt arbete bättre. Vi kan inte ha det på det här sättet. Vi kan inte ha den här typen av ojämlikheter i våran stad.

Jag är ordförande i Hägersten-Älvsjö, och där tar vi ett nytt grepp och vågar prioritera utifrån just den här situationen som vi har i vår stad. Vi samverkar och riktar resurser till vårt utsatta område i stadsdelen. Vi kommer att stärka samverkan med socialtjänst och förskola, och vi kommer att öppna en familjecentral. Vi utökar platssamverkan och stärker civilsamhället, framför allt när det gäller föreningar som jobbar med barn och unga. Vi kommer att utveckla fritidsverksamheten i dialog med unga, och vi kommer öppna ett fritidsbibliotek i vårt utsatta område i Älvsjö/Solberga. Det här är en del av det arbete som man kan initiera utifrån den typ av slutsatser som rapporten pekar på.

Rapporten pekar också på en annan sak, nämligen att unga känner stor oro inför sin framtid, en oro för hur miljö- och klimatkrisen kommer att begränsa deras möjlighet till ett rikt liv i framtiden. Barnrätt är också klimaträttvisa, och barns rätt beaktas också genom att ta ett krafttag mot miljö- och klimatförändringarna här och nu för att ge barn hopp och en framtidstro.

Med det vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 144

Tina Kratz (V): Ordförande, ledamöter, kommunfullmäktigeledamöter! Ett stort tack till barnombudsmannen som har levererat den här rapporten som gör en grundlig redovisning av vad som redan görs men också lyfter upp många saker som vi behöver göra och många viktiga steg som vi behöver ta för att nå ännu längre med arbetet för barnrätten.

Vi behöver verkligen värna och stärka barns rättigheter. Det är viktigt för oss i Vänsterpartiet, det är viktigt för den rödgröna majoriteten och, är jag övertygad om, för de flesta av oss här inne. Vi fortsätter därför att självklart prioritera både förskola, skola och fritidshem, och vi prioriterar för att barn och unga i vår stad ska ha en bra och meningsfull fritid.

Men jag vill också prata lite om en av de utmaningar som man lyfter i rapporten, och det är hur vi ska göra för att alla barns och ungas röster ska komma till tals. Det är ju när deras röster ges vikt som vi ökar kvaliteten i kommunens beslut. Besluten blir relevanta för fler och får också en högre acceptans. Barns och ungas inflytande och delaktighet kan inte isoleras till enstaka frågor, verksamheter eller perioder. Det är inte bara där de finns och verkar, utan det är över helheten, i stadsbyggnad och i olika delar av besluten om deras påverkan och inflytande ska bli på riktigt för alla barn, för vi kan se att det finns en skillnad även här. De orättfärdiga skillnaderna finns på flera plan.

Skolan och förskolan kan vara bra platser för att utveckla former och en förståelse för och möjlighet till delaktighet och inflytande för barn och unga. Här kan man arbeta på många olika nivåer i klassrummet, i elevrådet, i matrådet, i biblioteksrådet och så vidare, vid samlingen på förskolan, i barnråd och i verksamheternas olika delar och hela tiden öppna upp för att kunna vara med och ha ett inflytande och påverka verksamheten.

För att implementera barnkonventionen fullt ut behöver även stadens medarbetare ha rätt förutsättningar för att kunna tillgodose barns och ungas rätt i beslutsprocesserna. Här behöver vi verkligen förbättra våra insatser och fundera mycket kring vad vi kan göra för att det här ska gå att göra bättre. Staden behöver verkligen skapa bättre processer för att fånga in barns och ungas tankar och synpunkter.

Jag tror att vi kan vara överens om att det finns mycket kvar att göra för att vi på riktigt och med sanning ska kunna säga att barns och ungas röster och tankar tas till vara i Stockholms beslutsprocesser och att barns rätt kommer till sin fulla rätt. Jag hoppas att vi kan enas om att ta ansvar för att få det på plats.

Därmed yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 145

E w a C a r l s s o n H a l l b e r g (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! FN:s konvention för barnens rättigheter antogs som lag i Sverige 2020 och här i fullmäktige redan 2017. Ett stort tack till barnombudsmannens för rapporten i Stockholms stad 2023! Den blir ett bra stöd i det framtida utvecklingsarbetet.

Nu när barnkonventionen är lagstadgad innebär det att den ska tas i beaktande i alla nämnder och styrelser i staden i sådant som direkt eller indirekt påverkar alla barn i staden. Att staden har höga ambitioner i barnrättsarbetet syns i flera dokument. Vi har högt ställda mål. Dock finns det fortfarande en hel del att utveckla till exempel när det gäller styrning, struktur och uppföljning.

Kunskap är också en annan viktig parameter. Som rapporten säger ska det inte hänga på enskilda personers kunskap. Om just den personen slutar ska arbetet ändå kunna fortgå. Jag tänker då på den kunniga tjänstepersonen eller politikern.

När det gäller förskolan är jag stolt över att staden, trots hög inflation och trots att vi nu har färre barn, satsar på förskoleverksamheten. Vi har startat en egen förskolenämnd med övergripande ansvar med målsättningen att höja statusen för verksamheten. Det är ett steg i att komma närmare en mer likvärdig och rättvis start för barnen i staden, en start som är så viktig och kan vara avgörande både för barnens livskvalitet i dag, nu när de är små, och som start för framtiden. Jag tänker på hela

deras skoltid och deras livskvalitet vidare i vuxenlivet. Vi ser inte längre barn som vuxnas ägodelar. De har samma rätt till ett gott liv som vuxna har. Barn är rättighetsbärare. Sida 99 (118)

Vi hörde tal om de barn som är mest utsatta i staden och som staden har ansvar för. Vi satsar 4 miljoner på Skolfam för att få bort den kö som vi ärvde. Alla placerade barn ska genomgå hälsoundersökning.

Än en gång tack för en värdefull, viktig och användbar rapport! Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag att kommunfullmäktige godkänner Stockholms stads barnombudsmans rapport 2023.

Anförande nr 146

G a b r i e l K r o o n (SD): Jag vill bara säga att Sverigedemokraterna kommer att yrka bifall till vår reservation som vi lämnade i trafiknämnden. Där säger vi att vi i grund och botten är positiva till förslaget. Vi är positiva till att förslaget inte innebär försämringar för motortrafiken, men vi ser negativt på att flera parkeringsplatser kommer att tas bort. Vi har därför ett eget förslag, där man måste se över detta och se till att parkeringsplatserna inte försvinner.

Anförande nr 147

U l f W a l t h e r (S): Men Gabriel, ni var ju inte emot det här förslaget 2021, så jag undrar lite vad som har hänt nu. Det står också tydligt i tjänsteutlåtandet att man har gått igenom parkeringsplatser intill och konstaterat att det finns gott om platser på kvartersmark omkring där man till exempel kan ordna parkeringsplatser för dem som ska gå på gymmet.

Om det nu finns ett behov av ökad framkomlighet för cykel och gående och parkeringen går att ordna på annan plats undrar jag lite varför Sverigedemokraterna motsätter sig det här.

Anförande nr 148

G a b r i e l K r o o n (SD): Parkering går alltid att ordna på annan plats, men det blir parkeringsbrist, och det är väl här problemet kommer fram. Vi vill ha ett förslag som inte leder till färre parkeringsplatser.

I grund och botten tycker vi att det är ett positivt förslag, men det bör ses över sett till borttagandet av parkeringsplatser. Det är det som vårt förslag syftar till att justera.

Anförande nr 149

S v a n t e L i n u s s o n (V): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Äntligen, äntligen, äntligen! Frågar man någon som cyklar i Stockholm, särskilt någon som bor i den västra delen av staden, vad man borde förbättra för cyklister är sannolikheten väldigt stor att de svarar: Kan ni inte göra någonting åt den jobbiga kröken vid målerifabriken i Alvik? Jag har fått många beskrivningar genom åren från folk som har varit med om olyckor eller nära tillbud. Senast var faktiskt hos frisören som berättade för mig – och aldrig höll på att sluta – om hur hemsk den här kröken var.

Nu ska vi göra någonting åt det. Det ska bli mycket rakare, det ska bli mycket säkrare och det ska bli mycket bättre framkomlighet.

Vi passar också på att förbättra cykelbanan. Vi rätar inte bara ut den just i den kröken, utan det handlar också om raksträckan mot Tranebergsbron bort mot Ulvsundaplan.

Det här är riktigt bra. Det här är någonting som jag och Centerpartiet drev under förra mandatperioden, och jag var väldigt nöjd när vi kunde klubba detta som ett genomförandebeslut i trafiknämnden 2021. Då skulle det byggas 2022, men sedan hände ingenting och ingenting, eftersom statliga Trafikverket var tvunget att tänka, processa och fundera. Vi politiska partier var tvungna att ändra våra valbroschyrer och

stryka ett av ställena. Vi hade fixat ett av de ställen vi lovade att fixa nästa mandatperiod i stället. Sida 101 (118)

Nu ska vi äntligen göra det i det här beslutet. Den långa förhandlingen med Trafikverket har delvis lyckats, men det finns fortfarande väldigt mycket som blir bättre. Vi hoppas att Trafikverket ska komma till insikt. De ska, hör och häpna, starta en egen process för detta.

Huvudpoängen är att det blir oerhört mycket bättre för stadens cyklister när det här blir en rak sträcka i stället för en hårnålskurva där många olyckor riskerar att ske. Som alltid när man bygger cykelbanor blir det också bättre för många andra, i det här fallet särskilt för fotgängare med upphöjda övergångsställen, förbättrad belysning med mera. Jag och Centerpartiet är därför mycket nöjda och stolta över att den här förbättringen för stadens cyklister nu kommer till stånd. Bifall kommunstyrelsen!

Anförande nr 150

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Framkomligheten till, från och i Bromma lämnar betydligt mer att önska. Resor som givet det korta avståndet borde ta 15–20 minuter tar för många Brommabor som åker bil eller buss alltför ofta uppemot en timme i rusningstrafik. Det finns alltså lite att göra, och det är i grunden bra att vi har detta uppe på agendan.

Trafiken är underdimensionerad; det är bara att konstatera. Alla partier har sina tankar om hur detta skulle kunna gå till. Det är bra att vi jobbar vidare med detta. I grunden tycker Moderaterna att det behövs mer av ett helhetsgrepp om situationen kring Bromma och det här området – mer av ett helhetsgrepp än det här ärendet kanske mäktar med. Det är i grunden vår hållning.

Vi välkomnar att det blir enklare och säkrare för dem som går och cyklar utmed Drottningholmsvägen. Det är inget tvivel om den saken. Det är av stor vikt att en av Stockholms mest trafikerade cykelförbindelser förbättras.

När vi har tagit ställning till ärendet och funderat finner vi också en risk att andra föreslagna åtgärder leder till en ökad köbildning och därmed längre restider för bilister och kollektivtrafik från Bromma och Ekerö in till centrala Stockholm under ombyggnadsperioden. Antalet körfält kommer att bli färre trots att de i dag befintliga är väldigt högt belastade. Det här ska väl också ses givet de nedskärningar som görs på kollektivtrafiken av S-styret i regionen. Vi är rädda för att man inte kommer att kompensera tillräckligt på kort och lång sikt och är bekymrade över detta.

Låt oss därför inte tänka att det här ärendet kommer att innebära en tillräcklig lösning för trafikslagen på den här platsen. I grunden är det orimligt att det ska bli ännu svårare för boende i västerort att ta sig till och från innerstaden eller inom sin stadsdel.

Vi välkomnar därför om vi kan hitta en väg framåt där vi tillsammans ser över framkomligheten i hela Bromma så att den blir mer säker inte minst i anslutning till Brommaplansrondellen och Drottningholmsvägen. Det behövs ett helhetsgrepp för ökad framkomlighet för alla trafikslag, inte bara för cyklister och dem som går.

Bifall till Moderaternas förslag i kommunstyrelsen!

M a r t i n H a n s s o n (MP): Dennis, ni bekänner färg lite grann här ändå när det gäller hur ni prioriterar i Moderaterna. Det framgår med all tydlighet. Det ska sägas att det alltså är ett av tre högersvängskörfält vid Alviksplan upp mot Drottningholmsvägen som tas bort för att få till dessa väldigt angelägna förbättringar, framför allt, som Svante Linusson var inne på, vid måleributiken. Ni är också lite oroliga för arbetet under tiden, som alltså kommer att handla om vissa väldigt små nattarbeten.

De här två sakerna gör att ni reserverar er mot hela det här otroligt angelägna projektet som har efterfrågats så länge. Det handlar alltså ett bilkörfält av tre. Det kommer att finnas två körfält kvar vid den här högersvängen. Dessa nattarbeten räcker alltså för att Moderaterna ska avslå en av de största cykelsatsningarna i Stockholm på flera år. Jag tycker att det är lite pinsamt.

Anförande nr 152

Borgarrådet W e d i n (M): Vi tror ju att även andra trafikslag behövs och inte bara cykeln. I grunden välkomnar vi att en av Stockholms mest trafikerade cykelförbindelser förbättras. Det är bra. Men vi har också andra perspektiv. Det är rimligt att problematisera en ökad köbildning och längre restider för bilister och kollektivtrafik. Nu nämndes inte de nedskärningar som görs i regionen på kollektivtrafiken av bland annat Miljöpartiet. Det tycker jag faktiskt borde vägas in här, och det motiverar, tycker vi, mer av ett helhetsgrepp.

Det är också så vi har sett på det när det har varit uppe i trafiknämnden: Kolla nu mer övergripande även på de andra delarna! Det här är inte en lösning som är tillräcklig för Brommaborna eller för Ekeröborna för att komma in till centrala Stockholm, dels under ombyggnationen, dels mer långsiktigt.

Anförande nr 153

M a r t i n H a n s s o n (MP): Lars Strömgren sitter på tåg till Bryssel. Han hälsar men kan såklart inte föredra det här ärendet, och därför går jag in i stället.

Som vi har varit inne på är det här ett väldigt angeläget projekt både för cykelinfrastrukturen och för gångtrafikanterna utmed denna sträcka. Drottningholmsvägens södra sida förbi Alvik, som det här gäller, är utpekad som ett pendlingsstråk i Stockholms cykelplan och utgör därmed en länk mot innerstaden från den ökade cykeltrafiken som framför allt kommer från Bromma och västerort.

Som Svante var inne på är kapaciteten tyvärr starkt begränsad i dag, framför allt förbi den direkt farliga målarbutiken där kurvan är snäv och ytterst osäker. Det här är därför till både för att öka tryggheten, trafiksäkerheten och framkomligheten.

Därtill förbättrar vi också de oreglerade passagerna i korsningar som nu görs mera genomgående för att prioritera både fotgängare och cyklister. Också de höga cykelflödena separeras nu bättre från gångtrafiken, bland annat genom att cykelbanan får en ny, genare sträckning förbi Alviksplan.

Det är väldigt bra att vi går fram med det här nu. Tyvärr har hela ärendet försenats över ett år beroende på rätt utdragna och sega förhandlingar med Trafikverket som inte har

varit alltför tillmötesgående, trots att det bara är vissa delar som ligger inom Trafikverkets område. I kombination med inflationen har denna försening gjort att vi på grund av de kostnadsökningar som har skett måste komma tillbaka med detta reviderade genomförandebeslut. Vi kan bara beklaga detta, men vi är väldigt glada att vi nu kan komma fram och vill också göra ett medskick till regeringen att man överlag bör ta ett ökat ansvar och ge Trafikverket ett uppdrag som tydliggör att man måste förbättra infrastrukturen för gående och cyklister också inom det statliga väghållaransvaret. Sida 103 (118)

Med detta sagt yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 154

D e s t i n y Z a n d i L i n d g r e n (KD): Det är fantastiskt med satsningar på infrastruktur som möjliggör och underlättar flera olika transportsätt. Det är också viktigt att förbättra säkerheten för trafikanter av olika slag, inte minst för de minst skyddade, alltså cyklister och fotgängare.

Detta kan dock inte alltid göras på bekostnad av den bilburna befolkningen. Man måste ta hänsyn till den redan försämrade framkomligheten kring eller ut mot västerort. Jag känner lite grann att majoriteten än en gång visar att de för en politik för dem som bor i innerstaden med gångavstånd till arbetet. Jag tycker att det får räcka med att kapa körfält och göra det svårare för folk utanför staden att ta sig in till sitt arbete, samtidigt som kollektivtrafiken är överbelastad vid rusningstrafik.

Därför yrkar vi avslag på kommunstyrelsens förslag till beslut och ansluter oss till Moderaterna.

Anförande nr 155

M a r t i n H a n s s o n (MP): Det handlar om ett körfält av tre för högersvängen upp på Drottningholmsvägen. Det finns alltså fortfarande två körfält kvar, så just den här delen är inte på något sätt överbelastad. Det kommer att gå alldeles utmärkt.

Jag vill också påminna om att för bara två tre år sedan behövde Trafikverket stänga av ett närliggande påfartskörfält via en ombyggnation som skulle ske då, och utvärderingen visade att det inte påverkade trafiken där över huvud taget. Det här kommer såklart inte att vara några som helst problem utifrån de analyser och de studier som har gjorts kring detta.

Jag vill också återigen säga att arbetet med de förbättringar som berör Drottningholmsvägens och Trafikverkets delar kommer att ske nattetid, så det ska vara lugnt.

Anförande nr 156

D e s t i n y Z a n d i L i n d g r e n (KD): Det jag kan säga är att vi vill helt enkelt ta ett helhetsgrepp om trafiken. Framför allt ut mot Bromma har framkomligheten försämrats över tid.

Martin Hansson säger att det är ett av tre körfält som stängs ned, men jag som räknar matematik tycker att det är ganska mycket att ta bort en tredjedel.

Ulf Walther (S): Från körkort till pengar: Det här är ett projekt som har fördyrats ganska rejält jämfört med det tidigare beslutet. Det senaste året har vi sett en hel del projekt som har kommit tillbaka för reviderat beslut, antingen för att kalkylerna har varit för optimistiska redan från början eller för att det har gått för lång tid mellan besluten och genomförd upphandling liksom inte har kommit i mål i tid innan entreprenörerna har höjt priserna och anbuden. I det här fallet verkar det vara det senare. Det är en ganska rejäl skillnad i kostnad i dag jämfört med hur det såg ut för något år sedan.

Trafiknämnden har miljarder i investeringsmedel under den här mandatperioden, och det är viktigt att vi i den här salen får ett gott beslutsunderlag så att ärenden inte kommer tillbaka på det här sättet. SLK anmärker i sitt yttrande att investeringskalkylerna måste innehålla, vågar man säga, bättre marginaler som också blir tillräckligt stora. Det är vi beslutsfattare som ansvarar för att det här inte ska bli fel från första början.

Nu tar den rödgröna majoriteten i trafiknämnden detta ansvar, och sedan i juni i år har trafikkontoret jobbat med nya principer för riskpåslag. Det här ska leda till att vi inte behöver få tillbaka ärenden på samma sätt. Oppositionen ska kunna lita på att beslutsunderlaget är realistiskt, och stockholmarna ska kunna lita på att beslutet också leder till ett genomförande.

Det är dock viktigt att påpeka att vi behöver göra mer i fullmäktige. Trafiknämnden kommer framöver att se flera ärenden med sekretess, detta eftersom mer tillförlitliga kalkyler med större riskpåslag samtidigt också kan bli dyrare för skattebetalarna när ett fåtal entreprenörer som jobbar med kantsten eller asfalt får reda på de utökade ramarna. Därför kommer många ärenden framöver att behöva beläggas med sekretess för bolagen, och det är viktigt att vi i den här salen hjälps åt att hålla hårt i sekretessen i våra kommande ärenden.

Avslutningsvis vill jag säga att det här projektet fortfarande är ett bra projekt. Förslaget ordnar med en ny sträcka för cykel genom Alviksplan och separerar gående från cyklister. Det är viktigt att det ska finnas bra alternativ till att ta bilen, och det här förslaget bidrar till omställningen och vårt mål att minska bilberoendet. Jag hoppas därför att vi bifaller kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 158

Borgarrådet W ed i n (M): Ordförande! Jag måste bara välkomna ett passionerat anförande om att ekonomin ska hållas. Det är bra och viktigt att vi även pratar om sådana kanske ibland tråkiga saker i den här salen. Det arbete som Ulf Walther beskriver var jag med och införde i fastighetsnämnden under den förra perioden, det vill säga att man sekretessbelägger så att aktörerna inte kan utnyttja informationen när man lägger anbuden in emot staden när det väl är dags. Det där är väldigt viktigt att hålla koll på, så i det här fallet är det välkommet med mer sekretess. Sedan ställer det krav på att vi har en bra slutredovisning så att det blir tydligt hur skattepengarna har hanterats.

När det kommer till trafiknämnden vill jag bara skicka med att det faktum att vi har en ansträngd ekonomi ställer krav på att vi gör rätt prioriteringar. Då blir det larvigt med sådana här Surbrunnsgatansatsningar som i grunden handlar om att man målar en väg

i en annan färg och lägger x antal miljoner på det, när det är väldigt många andra Sida 105 (118)
satsningar som vi behöver göra.

Anförande nr 159

U l f W a l t h e r (S): Vi verkar vara ganska överens om hur vi ska jobba med ekonomi och sekretess.

Vi är tydligen inte överens om prioriteringar i dag eftersom ni inte är med på det här beslutet. Då vill jag påpeka att det här beslutet är exakt detsamma som det förra genomförandebeslutet från 2021. Det var ett förslag som Moderaterna ställde sig bakom, och därför frågar sig vän av ordning om det inte är lite obekvämt att i dag stå här i talarstolen och vara emot sitt eget ursprungliga förslag.

Anförande nr 160

T o b i a s J o h a n s s o n (V): Ordförande! I budgetdebatten påminde jag om att det är nästan 60 år sedan Olof Palme här i stadshuset myntade att politik är att vilja. Vissa säger att guds vägar och vilja är outgrundliga, och jag tänker att det också gäller Moderaternas vilja i trafikpolitiken.

Den är också outgrundlig, för när detta ärende var uppe i trafiknämnden 2021 var det de blågröna som styrde staden. Ärendet gick igenom, och alla partier röstade för. Nu är ärendet uppe igen på grund av fördyringar, och den enda skillnaden i det här ärendet är prislappen, inte förslaget utformning.

Därför undrar vän av ordning: Varför har ni bytt åsikt under dessa två år? Var det tidigare en kompromiss med Miljöpartiets vilja? Eller var det Centern som orsakade obehag och frustration i frågan? Är det kanske Nya Moderaterna som har blivit de jättegamla Moderaterna och bytt fot? Ni skrev själva i er valanalys att ni har tappat förtroendet i trafikpolitiken. Är det här kanske en del av en omprövning? Vad vet jag.

Det vore bra om ni kunde komma upp i talarstolen och förklara denna 180-graderssväng, annars framstår ni lätt som Monty Python-sketchen 100 meter för människor utan riktningsskänsla.

Eftersom våra gator har den bredd de har blir det ofrånkomligt att om vi ger mer plats till cykel och busskörfält så krymper bilvägen och tvärtom. Vänsterpartiet står bakom det här förslaget och yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till Projekt Cykel- och gångbanor Drottningholmsvägen, reviderat genomförandebeslut.

Anförande nr 161

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Jag tycker att det var en lite misslyckad Monty Python-referens. Jag tänker snarare på ”The parrot is dead, it is no more”. ”The parrot is gone, it has ceased to meet its maker...” Det var också en misslyckad Monty Python-referens.

The parrot is dead, och det skulle jag vilja säga att Vänsterpartiet också är – där kom referensen!

Vi gjorde kompromisser under den förra perioden. Kompromisser är en naturlig del av politiken. Min poäng har varit att här har vi velat ta ett större helhetsgrepp kring trafiksituationen i Bromma. Det skäms vi inte över. Sida 106 (118)

Däremot vill jag bara påpeka att det man noterar på trafikområdet nu jämfört med förra perioden är vilka det är som lägger sig i frågan om att se till alla trafikslag. Det är ju ni i Vänsterpartiet som gör det till en klassfråga att ha bil i Stockholm i dag! Det är ni inte öppna med inför era väljare.

Anförande nr 162

T o b i a s J o h a n s s o n (V): När pratar Moderaterna om klassfrågor? Det är inte när vi diskuterar om taxan ska höjas till kulturskolan. Det är inte när vi pratar om taxa till simskolan eller någonting annat. Då är inte klassfrågan ett viktigt perspektiv. Men det är det när det handlar om trafikfrågor och när vi på något sätt ska inskränka möjligheten att köra bil.

Om man ska se det här som en renodlad klassfråga så vet vi vilka som åker buss och vilka som cyklar, både utifrån inkomst och kön, så när man gynnar trafikpolitiken är det framför allt rika män som gynnas. Det måste man komma ihåg.

Jag hoppas att Moderaterna kan tänka sig att prata klass även i frågor som inte rör trafikpolitiken.

Anförande nr 163

G a b r i e l K r o o n (SD): Jag vill bara kort hänvisa till Sverigedemokraternas särskilda uttalande så att det anmäls till protokollet. Det handlar i korthet om att när vi gör de här armaturbytena måste vi se till att det nya valet blir kostnadseffektivt så att vi inte bara gör ett byte för bytets skull utan att vi tjänar på det både ekonomiskt och miljömässigt.

Anförande nr 164

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Det här är alltså ett reviderat genomförandebeslut för Familjebostäders projekt med 183 nya hyresrätter i Bandhagen.

Jag har kontinuerligt under projektets gång cyklat förbi här, eftersom jag och min familj bor i Hökarängen och dottern har haft sin simskola i Högdalen. Jag har blivit väldigt glad varenda gång vi har passerat, för om det är någonting som den här nyproduktionen har bidragit till så är ett mycket tryggare, trivsammare och finare område. Det har verkligen lyft den här delen av Bandhagen.

Det här är Stockholmshus, och även om hyrorna inte är satta än ser det ut som att det kommer stå sig väl mot jämförbar nyproduktion. Men det jag också tycker att man ska notera är den höga andelen fyror, för om det är någonting som vi har väldigt stor brist på i söderort är det just större lägenheter. Familjer som trivs i Bandhagen och får ett barn till ska inte behöva byta stadsdel. Det är konkreta åtgärder mot trångboddhet och för att öka möjligheten att välja för helt vanliga barnfamiljer.

Sedan har vi det här med sulfiden. Det är väldigt beklagligt, och det är väldigt synd att det upptäcktes så sent under projektet. Jag vill ändå understryka att det inte fanns några tecken på sulfid i de inledande geologiska undersökningarna. Det har inte funnits bekräftat sulfid i närområdet, utan det här var någonting som man stötte på när man sprängde för de underjordiska p-garagen.

Jag tycker att det är viktigt att lära sig några saker av detta. Vi måste givetvis förstärka med ännu mer utredningar och tekniska undersökningar tidigt i projekten, oavsett om det är fastighetsnämnden som ska uppföra en idrottsanläggning eller om det är allmännyttan som ska bygga. Vi måste säkerställa att vi gör allt vi kan för att undvika obehagliga överraskningar. I det här fallet är jag dock inte helt säker på att det hade gått att undvikas, vilket också är en lärdom.

Det är stora risker förknippade med underjordiska p-garage. Vi kan se att underjordiska p-garage kraftigt fördyrar produktionskostnaderna. För varje enskild garageplats som byggs i ett underjordiskt garage tillkommer kostnader på ungefär 700 000 kronor, för att inte tala om den klimatbelastning som följer av att man är tvungen att använda stora mängder betong. Men det är också tyvärr så att man väldigt ofta stöter på den här typen av obehagliga överraskningar, det vill säga att man går in och spränger i berg och upptäcker sulfider.

Det här är någonting som vi bör dra lärdom av, och jag tycker också att vi faktiskt bör verka aktivt för att fasa ut underjordiska garage, inte minst när det kommer just till byggande av hyresrätter. Jag som bor i en nyproducerad hyresrätt i Hökarängen kan inte låta bli att provoceras av att veta att kostnaderna för det underjordiska garage som finns under mitt hus dels läggs på min hyra, trots att jag inte har bil i dagsläget, dels att jag, om jag skulle få för mig att skaffa en bil och få en plats i det här garaget, skulle betala över 1 000 kronor till för den. Jag tycker inte att hyresgäster utan bil ska subventionera p-platser för hyresgäster med bil. Vi borde kunna hitta mycket smartare lösningar för detta.

Med det sagt befinner sig det här projektet i ett väldigt, väldigt sent skede. Självklart ska man fortsätta att söka kostnadsbesparingar och se till att man håller ihop det här. Men det vi ska komma ihåg är att i ett av de projekt som vi fattar beslut om i dag har människor redan flyttat in. Där är det ganska svårt att genomföra några kostnadsåtgärder. I den andra fastigheten är det inflyttning om två och en halv månad. Det man gör nu är vitvaror och annan inredning, så möjligheten till kostnadsbesparande åtgärder är väldigt, väldigt små.

Givetvis ska man följa de kostnader som är kvar, och givetvis ska vi bli bättre på tidiga geologiska undersökningar. Sedan borde vi på riktigt ställa oss frågan om det är värt att göra de omfattande, kostsamma och riskabla åtgärder som det innebär att bygga underjordiska garage.

Med det sagt yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut. Det här är ett jättefint tillskott av allmännyttiga hyresrätter med många fyror, och det om något är någonting som trångbodda barnfamiljer i Bandhagen är i väldigt stort behov av.

Anförande nr 165

P e r R o s e n c r a n t z (M): Jag måste instämma i en stor del av det som Clara säger. I Bandhagen har Familjebostäder 1 000 befintliga lägenheter. Om man ska bygga inom allmännyttan tycker jag att det är klokt att försöka bygga där man redan har allmännytta för att vara effektiv i fastighetsförvaltningen. Så gör många andra bostadsbolag, och det är klokt. Det här är ett väldigt bra område, och det är kul att det här slutförs.

Dock visar det sig att man aldrig vet vad som händer när man stoppar spaden i marken. I det här fallet är det sulfider som ställer till det. Det blir en kostnadsfördyring. Därför vill jag yrka bifall till Moderaternas reservation som handlar om att det är jätteviktigt med kostnadskontroll och att försöka göra det här så bra som möjligt. Vi kan dock vara glada över att vi har några nya fastigheter i beståndet, helt enkelt.

Jag ska inte heller attackera och vara kritisk till det som Clara sa om parkeringar. Ibland är det jättebra att bygga under jord, till exempel i innerstaden så att man får bort bilar från gatorna, men i ytterstaden kan man ibland samla parkeringarna i stället. Om flera fastigheter kan dela på parkeringar så är det väldigt klokt och resurseffektivt att göra så. Det är vi också positiva till. Vi kommer ju in på ett projekt där det faktiskt har gjorts också. Det ska vi vara glada för i det fallet.

Anförande nr 166

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Jag tänker inte förlänga den här debatten utan bara öka bifall till vårt förslag i kommunstyrelsen.

Anförande nr 167

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag tycker att det är lite roligt – även om jag och Per Rosencrantz står och gnabbas här ganska ofta har vi faktiskt ett väldigt fint samarbete som ordförande och vice ordförande i Familjebostäder; man hakar upp sig på vissa enskilda projekt ibland.

Jag välkomnar att Jonas Naddebo går upp i den bostadspolitiska debatten. Det är jätteroligt. Du har inte varit lika aktiv där. Nej, det var ingen diss – titta inte på mig så där! Det var den klassiska Jonasminen. Vad jag menar är att det är roligt och kul att Centerpartiet blivit ännu mer aktivt i bostadsdebatten. Det var alltså menat som en komplimang. Det är jobbigt för stenografen när jag pladdrar på grund av trötthet.

Åter till ämnet! Det här handlar om 90 hyresrätter. Det är sju lokaler, varav en förskola i bottenvåning. Till att börja med vill jag säga att det här är ett viktigt tillskott av hyresrätter i en stadsdel där andelen hyresrätter och allmännytta är väldigt låg. Jag vill också att man särskilt noterar den höga andelen större lägenheter även i detta projekt. Andelen fyror och femmor ligger här på 17 procent av tillkommande lägenheter, och det är en väldigt hög andel. Det här tycker jag att det är oerhört viktigt att vi fortsätter att pressa fram i våra nyproduktionsprojekt. Vi vet ju att vi har en situation där många barnfamiljer är trångbodda. De som söker sig kanske till kranskommuner för att få tag på någonting större, medan de som inte har möjlighet att köpa hus någon annanstans hela tiden måste tränga ihop sig. Jag tycker att det vi nu gör är oerhört viktigt, det vill säga att vi pressar in större lägenheter i en stadsdel som domineras av mindre lägenheter.

Det här är ett inriktningsbeslut, ska vi också komma ihåg. Det är tråkigt att det är ett inriktningsbeslut där kalkylerna har förändrats och där man har sett en ökning jämfört med det inriktningsbeslut som funnits sedan tidigare. Jag tycker dock att det är viktigt att komma ihåg några saker. Det har gått tio år sedan det initiala inriktningsbeslutet. Det är inte en faktor som Familjebostäder har rått över, utan det har blivit så på grund av att det här är en del av Årstafältet. Det är ett väldigt stort och ganska komplicerat pussel med en lång rad olika etapper, där bostäder har flyttats om, ritats om och så vidare. Därmed har det gått väldigt lång tid sedan det här projektet fick sitt initiala inriktningsbeslut. Det har också utökats med fler lägenheter, och vi har nu ett läge där inflationen ligger på en annan nivå.

Jag vill understryka några saker. Bolaget har en ordentlig riskreserv för att undvika obehagliga överraskningar i framtiden. Men för att föregå min kära kollega och vice ordförande i styrelsen vill jag återigen påminna om att det finns en lagstiftning i Sverige som kallas allbolagen eller lagen om allmännyttiga bolag. I den står det att våra bostadsbolag ska drivas enligt affärsmässiga principer men med ett särskilt bostadssocialt ansvar. I det här fallet är det alltså ett inriktningsbeslut, och man bedömer att man kommer att få ihop kalkylerna. Men skulle det visa sig under resans gång att man ser ut att inte få ihop det här projektet kommer man inte att gå vidare till genomförande. Det är nämligen så det fungerar. Jag som bostadsborgarråd litar på bolagens bedömningar, och jag tvingar dem inte till olönsamma projekt. Bedömer man att man kommer att få ihop kalkylerna är det en bedömning som jag litar på.

Det är också så att man under projektets gång och i det initiala arbetet kan jobba med vissa faktorer som kan göra att totalekonomin förbättras. Man kan jobba med yteffektiviteten i lägenheterna. Man kan se till att säkerställa att stadsdelsförvaltningens beställning av förskoleplatser håller. Är det så att man får tvetydiga besked från stadsdelsförvaltningen kan man faktiskt pröva möjligheten att ha bostäder i bottenvåningen i stället och på så sätt förbättra kalkylerna.

Återigen: Det här är ett inriktningsbeslut och inte ett genomförandebeslut. Men ändå är det ett viktigt tillskott av hyresrätter och inte minst större lägenheter i Årsta. Bor man som barnfamilj i Årsta i en trea och får ett andra eller tredje barn ska man ha möjlighet att bo kvar i Årsta. Det är därför det är så oerhört viktigt att vi inte bara tänker på hur många hyresrätter och bostadsrätter det är – även om det i det här fallet faktiskt är så att andelen bostadsrätter i närområdet är väldigt hög. Vi måste också hela tiden pressa in större lägenheter för att behålla barnfamiljerna i Stockholm och se till att vi slipper trångboddhet bland barnfamiljer. Trivs man i sitt område ska man som sagt kunna bo kvar även när kulan växer. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 168

Per Rosencrantz (M): Fru ordförande! Clara Lindblom är ordförande och jag vice ordförande i Familjebostädernas styrelse. Det är roligt att jobba med någon som är så kunnig. Clara kan mer om de här frågorna än jag, ska erkännas. Hon är också engagerad. Jag kan förstå passionen; hon vill bygga fler allmännyttiga bostäder med låga hyror. Men det ekonomiska läget är inte sådant. Det kan jämföras med att jag egentligen skulle vilja sänka brytpunkten. Det är som att åka till stranden när man vill bada men sedan märka att det börjat regna. Det är helt enkelt jobbigt i en sådan tid.

Jag håller med om att det är kul att det här projektet innehåller fler stora lägenheter. Fler sovrum betyder fler barn, så att säga. Att vi kan ha kvar barnfamiljer i storstäderna är jag väldigt engagerad i. Men som sagt har det här projektet blivit alldeles för dyrt. Nu är det sekretess på hyrorna, men de är inte jättelåga. Projektet är dock där det är; affärsmässigt kan man inte backa nu, precis som Clara sa, om man ska hålla sig till reglerna. Jag yrkar bifall till Moderaternas reservation i kommunstyrelsen, som handlar om att vi ska följa upp detta med kostnadskontroll.

När man är med om ett sådant här projekt tar man såklart inspiration, och då kan jag väl känna att det här visar att vi inom allmännyttan ska vara försiktiga. Vi vet inte vad som kommer runt hörnet och vilka moln som kommer att finnas på himlen. Det finns många privata bostadsbolag som hade kunnat bygga den här fastigheten i stället. Årsta kommer ju att få tunnelbana i närheten och så vidare. Någon annan hade kunnat ta den här risken i stället för Stockholms stads skattebetalare. Sedan hoppas jag att projektet kommer att gå så bra som möjligt ändå och att många barnfamiljer ska växa upp i Årsta, lyckliga för hela staden.

Anförande nr 169

Borgarrådet Lindblom (V): Tack så jättemycket för dina fina ord, Per Rosencrantz! Som sagt uppskattar jag verkligen vårt samarbete i styrelsen. Jag tror att du och jag får hjälpas åt att bevaka vilka förutsättningar allmännyttan ges. Det vi ser ett exempel på här är ju ett område med dåliga markförutsättningar där också hyresrätterna delvis har placerats i etapper där det är sämre markförutsättningar än i

andra delar. Det finns historiskt en tendens att allmännyttan har fått den sämsta marken – visserligen bättre än idrotten men sämre än övriga. Sida 112 (118)

Sedan har vi en utformning som är väldigt kostnadsdrivande. Det är coolt med triangulära former, men det är någonting som gör att projekten blir dyra.

På Årstafältet som helhet är det en otroligt hög andel både bostadsrätter och privata hyresrätter och en väldigt låg andel allmännytta. Jag tror som sagt att det är viktigt att vi ska passa på att styra till exempel mot större lägenheter. Med allmännyttan kan du och jag påverka lägenhetsstorlekarna. Allmännyttan är ett viktigt verktyg där.

Anförande nr 170

P e r R o s e n c r a n t z (M): Om man har ett mål som går ut på att man verkligen vill öka andelen allmännytta och bygga mer bostäder inom allmännyttan kommer man att ta de här tomträtterna som inte är optimala. Det kan vara svåra lägen med suterrängar, och så ska stadsdelsnämnden slänga in en förskola. Men vi får in de bostäderna i vår statistik. Det är därför jag tror att man helt enkelt ska vara försiktig och i det här tuffa ekonomiska läget fokusera mer på det befintliga beståndet. Sedan ser vi inte något direkt egenvärde med en viss andel allmännytta i ett bostadsområde, utan det viktiga är att det finns bostäder där. Någon annan kan ta ansvaret för den bostadsförsörjningen.

Anförande nr 171

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag tänkte egentligen bara yrka bifall till vårt förslag i kommunstyrelsen. Men jag kan väl också gratulera Clara Lindblom till att hon efter nästan 20 år har uppfattat vår politik. Centerpartiet har väl ända sedan vi kom in i fullmäktige 2006, vilket är nästan 20 år sedan, talat om hur vi vill bygga bostäder och hur vi vill bygga stad. Vi vill bygga tätt och högt med skyskrapor och spara grönområden. Vi hade länge till och med högre bostadsmål än alla andra partier i fullmäktige. Men jag tackar Clara för komplimangen!

Anförande nr 172

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag visste inte att du var så lättkränt, Jonas! Nej, jag skojar bara.

Det jag menar är att jag har saknat dig i den bostadspolitiska debatten. Jag tror att den spänst som du kommer med när det gäller marknadshyror och social housing blir kul att följa. Men du brukar inte vara uppe och diskutera just allmännyttan. Att bli kritiserad från höger för att man inte bygger tillräckligt mycket allmännytta tycker jag är uppfriskande.

Anförande nr 173

J o n a s N a d d e b o (C): Nu har jag blivit gruppleddare, Clara, så nu får jag ta många bollar. Så är det när man får ett sådant ansvar.

Jag kritiserar dig med anledning av din egen politik. Du borde ju egentligen driva din egen politik. Under förra mandatperioden var du på oss i majoriteten om att vi måste använda allmännyttans kraft och bygga och sådana saker. Det är mest att jag levererar

det tillbaka och undrar vad det blev av den där politiken. Men det är olika saker att sitta i opposition och i majoritet. Så är det. Sida 113 (118)

Anförande nr 174

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag kan ju inte låta Jonas få sista ordet. Ja, vi ska använda allmännyttan när det är lönsamhet i projekten och när vi kan styra mot större lägenheter, som vi gör här. Jag är fullt trogen mot min politik. Jag tänker använda allmännyttan. Jag tänker se till att vi bygger bort bostadsbristen och får fram fler större lägenheter. Men fortfarande är det så att jag har lagstiftning att förhålla mig till och har i uppdrag att värna bolagen. Det betyder att jag inte kommer att driva fram projekt med kraftiga förluster. Men du kan vara trygg, Jonas, i att jag kommer att göra allt jag kan för att hjälpa bolagen att få ihop sina kalkyler, så att vi kan komma fram med byggstarter. Detta behövs för stockholmarna som står i bostadskön, för de trångbodda barnfamiljerna och för Stockholms sysselsättning, ekonomi och tillväxt. Just nu är det stora mörka moln på himlen. Regeringen är passiv, men det tänker inte vi vara.

Anförande nr 175

S v a n t e L i n u s s o n (C): Ordförande och fullmäktige! Den här motionen har väckts av tre centerpartister gemensamt: Karin Ernlund, jag själv och Claes Nyberg. Få saker är så viktiga för hur bra staden fungerar som hur bra staden lyckas med digitalisering och använder den moderna tekniken för att effektivisera förvaltningen av staden men också göra livet enklare, lättare och mer välfungerande för alla stockholmare. Vi i Centerpartiet har drivit många olika sådana konkreta frågor.

Motionen handlar om att få till en struktur i staden och ett förhållningssätt där man har en modern syn på digitalisering. Vem äger datan? Det ska man alltid tänka på om man är en modern politiker. Vi föreslår fem olika saker i den här motionen: att man ska inrätta ett digitaliseringsutskott, att man ska ha som grundprincip att ha öppna data med öppna API:er, att man ska ha som grundprincip att använda öppen källkod, att staden ska ha informationsägarskapet i normalfallet och att upphandlingar ska göras i mindre bitar, både för att öka konkurrensen och för att gynna mindre företag, som det finns många av i staden.

Tyvärr tas bara den första saken upp i rubriken, nämligen införande av ett digitaliseringsutskott, och tyvärr är det bara det här med ett digitaliseringsutskott i kommunstyrelsen som vi har fått svar på från föredragande borgarråd Wanngård. Det är lite synd. Men detta med ett digitaliseringsutskott är en strukturfråga. Det vi vill är att dessa frågor ska lyftas från tjänstemän till politiker, så att inte tjänstemän fattar alla beslut utan politikerna faktiskt tar ansvar för de här frågorna.

Jag vill också säga lite om varför de andra frågorna är viktiga, till exempel om öppna data och öppna API:er. Det är så verkligheten fungerar om man ska ha ett effektivt system.

Jag har till exempel föreslagit i trafiknämnden att de data som finns över var snöröjningsfordon åker kring ska läggas ut i form av en karta till stockholmarna. Varför sker inte det, så att stockholmarna kan se om deras gata är röjd när de ska till jobbet? Den informationen finns. Gör den tillgänglig!

Grundprincipen om öppen källkod handlar om programvaran. När vi i dag från Stockholms stad köper jättedyra program, såsom Skolplattformen, för att nämna ett program som ger stockholmare och lärare huvudvärk i lika delar, har vi bara köpt rätten att använda programmet. Vi har inte köpt själva koden. Vi kan inte sälja den vidare till Göteborg. Men om vi upphandlar öppen källkod, så att själva programvaran är öppen, kan Göteborg bara kopiera vår kod, och så har vi sparat dem en massa pengar – om vi nu har gjort en bra upphandling vill säga.

Vad betyder det att ha informationsägarskapet? Låt mig åter ta ett exempel från trafiknämnden! Där har jag tjatat om de data som finns gällande laddstationer för elbilar. Vem äger datan om hur ofta bilar laddas, vilken tid på dygnet och var i staden? Den ägs tyvärr inte av staden utan av elbolagen som laddar, för staden har inte tänkt på sådana saker. Denna och många andra saker måste vi bli bättre på att tänka på i staden. Därför är det synd att övriga saker, utöver digitaliseringsutskottet, inte nämns i svaret.

C l a e s Ny b e r g (C): Ordförande! Som en av de andra motionärerna tänkte jag fortsätta att ge lite kontext till det här. Sverige har som genom en fallucka nu fallit raskt på listan över länder när det gäller e-förvaltning. Danmark har länge dragit ifrån oss raskt och visar upp ett imponerande politiskt ledarskap när det gäller att öka effektivitet och framtidssäkring avseende digitala offentliga tjänster. Det senaste är att Turkiet har gått om Sverige på listan som sammanställs på uppdrag av EU-kommissionen gällande e-förvaltning. Både Malta och Estland är tydliga exempel på länder som ligger före men som vi mycket väl borde kunna hålla jämna steg med.

Stockholms skattebetalare kan verkligen se sig snabbt akterseglade, även av andra kommuner och andra offentliga aktörer. Staden har verkligen tappat sin kompassriktning. Snarare adderar vi blytyngder i det här fortsatta fallet på rankingarna. Jämfört med till exempel Sundsvall, som nu framstår som ett föredöme i Sverige, ligger vi långt efter.

Bara i förra veckan riktade Myndigheten för digital förvaltning kraftig kritik mot staden för just Skolplattformen, där 48 punkter snabbt måste åtgärdas, före april. Framför allt rör det gränssnittet till användarna, där innehållet inte presenteras i en logisk ordning, som det står i slutet – något som ständigt bekräftas av användarna, alltmedan vi lägger långt över 100 miljoner per år av skattemedel bara på förvaltning av det vi redan har. Det vore bakvänt om staden och skattebetalarna skulle straffas med ännu en straffavgift i april ovanpå de böter om 4 miljoner som Integritetsskyddsmyndigheten gav oss i fjol.

Vi i Centerpartiet är inte nöjda med digitaliseringsarbetet. Det var vi inte förra mandatperioden heller. Vi bär alla här inne en kollektiv skuld för att vi tillåtit det politiska ledarskapet att dra sig tillbaka från de långsiktiga strategiska it-frågorna. Så kan vi helt enkelt inte ha det längre.

Det här innebär inte att genomförandet inte ska ske verksamhetsnära, vilket majoriteten verkar använda som skäl till detta status quo. Där andra kommuner och hela länder ser möjligheter och realiteter ser stadens förvaltningar och vänstersidan uppenbarligen mest problem. Vi upplever att ni i vänstermajoriteten sedan ni tillträdde har intagit en relativt passiv hållning i den här allvarliga situationen. Det kommer att fortsätta att undergräva budget, effektivitet, förtroende och stöd till medborgare och anställda i vår stad.

I svaret på motionen får vi faktiskt ingen riktning heller. Jag yrkar bifall till Centerpartiets reservation om att inrätta ett digitaliseringsutskott direkt under kommunstyrelsen. Frågan är faktiskt vad vänstermajoriteten själv har för förslag.

M a t s B e r g l u n d (MP): Fru ordförande! Jag tackar motionärerna för motionen. I budgetdebatten för några dagar sedan passade jag på att lyfta fram några gamla motioner som jag skrev för cirka tio år sedan. Jag ser nu tillfället att göra det igen. För 13 år sedan skrev jag motion 2010:9 med rubriken *En friare it-struktur*. I motionen föreslog jag att staden skulle jobba med öppna standarder och programvara med öppen källkod och att data och digital information som staden producerar skulle tillgängliggöras för forskare att använda. På så sätt skulle också medborgare och företag kunna jobba med dessa data i kreativa appar, precis som motionärerna föreslår.

Detta skulle öka insynen i stadens arbete. Jag föreslog också att vi skulle ha ett plattformsoberoende. Staden jobbade då med en it-infrastruktur som var helt baserad på Windows, vilket på den tiden innebar att till exempel videoinspelningarna från fullmäktiges möten inte kunde ses om man hade Linux- eller Mac-datorer. Nu har väl utvecklingen gått framåt, så detta går i alla fall. Jag föreslog faktiskt också en gemensam it-service som skulle jobba mot skolorna.

Därför är jag väldigt glad för den här motionen och för att ni från Centerpartiet tar upp precis samma saker igen. Trots att det gått 13 år ligger vi fortfarande efter. Precis som Claes Nyberg sa har Stockholms stad, som har legat väldigt långt framme i de här frågorna, faktiskt tappat nu, liksom Sverige som liten nation.

Jag kan bli lite avundsjuk när jag läser remissvaren. Min motion hade jag jobbat ganska mycket med. Det var en väldigt ambitiös motion, skulle jag säga. Men den besvarades bara av SLK:s it-avdelning, som väl inte riktigt förstod vad de pratade om. Det jag möjligen kan sakna som remissinstans här är Stadsarkivet. Stadsarkivet är en förvaltning i Stockholms stad som ligger väldigt långt framme och som redan på 70-talet jobbade med digitalisering av Rotemansarkivet. Senare sökte de pengar ur den kompetensfond som de rödgröna införde och skickade stora mängder material, pappersarkivalier, till digitalisering. Det blev basen för det som är Stockholmskällan i dag, och det är en succé, skulle jag säga.

För att avslutningsvis återgå till Centerpartiets motion tror jag kanske inte att vi bör expandera den administrativa överbyggnaden genom att ha ytterligare instanser i staden. Däremot tycker jag att det andra är väldigt bra skrivet. Med det sagt vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 178

Claes Nyberg (C): Fru ordförande! Tack, Mats Berglund, för att du erkänner det som jag inte alls ser att de andra i din majoritet skriver under på! Jag upplever snarare ett starkt mothåll, en väldigt passiv hållning och ibland ett ifrågasättande av det vi beskriver. Det är bra att det finns någon i den rödgröna majoriteten som går på den här linjen.

Jag har lite svårt att förstå när du beskriver det som en administrativ överbyggnad. Problemet är ju att politiken har dragit sig tillbaka och inte längre tar det strategiska ansvaret. Det är uppenbart att detta inte har skett på flera mandatperioder. Att komma till rätta med det här är egentligen huvudmålet med motionen. Det konkreta förslaget att inrätta ett digitaliseringsutskott som får fokusera, bygga upp kunskap och på olika sätt driva kommunstyrelsen framför sig är viktigt. Jag ställer frågan igen: Vad är ert konkreta förslag för hur ni ska gå vidare? Det finns ingenting ni skriver som pekar på någon riktning.

Anförande nr 179

Mats Berglund (MP): När du säger att politiken måste kliva fram och ta ett större ansvar är det faktiskt nästan en kopia av det jag skrev i min motion. Man får inte gömma sig bakom tekniska begrepp och tekniska lösningar, utan politiken måste ta ansvar. Men när det gäller hur vi gör det rent organisatoriskt kan man fundera. På den tiden valde vi att lägga ett större ansvar på en förvaltning, nämligen Stadsarkivet, som blev ansvarig förvaltning för e-arkivet och hela kedjan av digitala handlingar som vi

producerar på olika förvaltningar; slutligen skulle de arkiveras digitalt på Stadsarkivet. Sida 117 (118)
Jag tror att man kan jobba på det sättet fortfarande inom ramen för de förvaltningar och den organisation som vi redan har. Men jag håller med dig, Claes Nyberg, om att politiken behöver ta ansvar också. Vi behöver även utbilda politiker i de här frågorna, för de är rätt komplicerade.

Anförande nr 180

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Ja, digitalisering är komplext och inte helt enkelt att sätta sig in i, liksom många andra frågor Stockholms stad håller på med. Med tanke på den föregående debatten är det härligt att konstatera att Centern än en gång hämtar inspiration från Miljöpartiet – även i digitaliseringsfrågor.

Men skämt åsido – vi har ingen bra ”track record” när det gäller digitalisering i den här staden. Vi har försökt dela upp handlingar, vilket innebär att skolförvaltningen inte kan prata med övriga förvaltningar i staden. Vi har försökt bygga egna system. Jag kommer ihåg när jag på 90-talet satt i Stockholm Parkering och de hade utvecklat något eget system. En del som är ännu äldre kommer väl ihåg Compisdatorerna på den statliga nivån. Det finns naturligtvis frågor som vi inte har skött ypperligt. Som förälder som är inne i Skolplattformen är jag väldigt nöjd med att vi förhoppningsvis kommer att upphandla ett lite mer lättförståeligt system.

Med det sagt tror jag inte att lösningen är ett utskott under kommunstyrelsen. Vi måste bli tuffare i våra upphandlingar och i våra riktlinjer. Och med hänvisning till vad motionärerna skriver i motionen: Ska vi över huvud taget utveckla egna system? Jag är oerhört skeptisk till det, men det kanske finns någonting som kan övertyga mig om att jag bör ändra mig.

Man får inte ha en övertro på att digitalisering löser välfärdsproblematiken. När det gäller äldreomsorg kan digitalisering lösa mycket när det gäller lås och behörigheter, med den kan inte lösa det faktum att vi behöver personal som går hem till de äldre exempelvis. Vi ska inte heller tro att digitalisering kommer att lösa allting när det gäller trafikproblem i staden, utan vi behöver tänka ett varv till.

Motionärerna har många goda inspel i denna fråga. Vi behöver ha det här både lokalt och centralt, vilket vi har i staden i dag. Men jag tror inte att det effektivaste sättet att arbeta med digitaliseringsfrågor är att inrätta ytterligare ett utskott under kommunstyrelsen. Jag tror inte att det är lösningen, men det är heller ingenting som jag absolut vägrar.

Anförande nr 181

S v a n t e L i n u s s o n (C): Ordförande! Jag tackar Karin Wanngård för svaret. Men jag undrar fortfarande: Om man inte vill ha ett digitaliseringsutskott, hur ska det då gå till när politikerna tar ansvar? Vi har haft exempel där tjänstemän gjort mångmiljardupphandlingar utan att det syntts; det är bara en enda anbudsgivare i de här gigantiska upphandlingarna. Hur ska det gå till när politikerna tar större ansvar? Det är det första.

Det andra är: Vad är inställningen från majoriteten till öppna data, till API:er och till öppen källkod? Jag ser inget svar alls på det. Det här är oerhört viktiga saker för en modern stad och modern it-arkitektur. Sida 118 (118)

Det tredje är: Vi skrev den här motionen den 13 december, 13 dagar efter att Chat GPT hade släppts. Det har nu gått ett år. Hela världen använder AI. När kommer Stockholms stad att börja göra det?

Anförande nr 182

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Vi har ett etablerat system i dag i staden när det gäller it. Men det viktigaste är, som också framgår i svaret, att det ligger verksamhetsnära, så att man alltid ser it som ett komplement till de befintliga verksamheterna. Jag tror inte att man kan komma som en överrock och säga: Nu ska ni lösa er förvaltningsorganisation med just det här it-systemet.

Stockholms stad är stor. Vi behöver olika lösningar på olika förvaltningar, och ibland behöver vi en samlad bild. Det är ett arbete som görs både på stadsledningskontoret och – när det gäller Skolplattformen – utbildningsförvaltningen, liksom i våra bolag. Vi gör verkligen mycket arbete när det gäller it, och jag är inte oroad för utvecklingen i staden.